

Quisoso ca'tano'sanënpita napopiso'

Quisoso nãpiantarahuatõn, imãpispõta ya'notërinso'

¹ Iya Tiohuirõ. Ca Nocasëco ninshitaantaranquën. ¿Noya quëmanta' ya'huaran? Noya canta' ya'huarahuë. A'na quiricaquë nani ninshitëranquën. Ya'ipi Quisoso nãporinso' sha'huitëranquën. A'chininsonta' anitõtëranquën. ² Ya'ipi inápaquë panantaquë huarë' nãporinso' ninshitëranquën no'tëquën nitotamaso marë'. Iporaso' naquëranchin ninshitantaranquën. Co'huara Quisoso inápaquë pantayátërapõnhuë', ca'tano'sanënpita huayõninso' sha'huitërin paatõna' a'chinacaiso marë'. Ispirito Santo nohuanton, sha'huitërin. Inãpita napopisõnta' nitõchin, ta'tõ, ninshitantaranquën. ³ Quisõsõsõ' tëhuënychachin chiminpirinhuë', nãpiantarin. Inã piquëran catãpini shõnca tahuëri isoro'paquë ya'huëantarin. Ca'tano'sanënpita ya'notëra'piarin nãpiantarinso' natëcaiso marë'. Yosë hua'anëntërinso' a'chintaantarin.

⁴ A'na tahuëri inãpitarë' ni'sõ', sha'huitërin:

—Ama a'naroáchin Quirosarin quëran pipicosõhuë'. Isëquë ninaco' Ispirito Santo õ'main. “Ispirito Santo a'patimãranquëma',” tënin Tata Yosë. I'hua chachin sha'huitëranquëmasõ'. ⁵ Coanshasõ' i'quë apõrintërinquëma'. Iporaso nãpirinhuë' Ispirito Santo aya'coancantaranquëma' catahuainquëmasõ marë'. Co hua'qui quëranhuë' ya'coancantãrinquëma', itërin ca'tano'sanënpita.

Quisoso inápaquë pantãrinso'

⁶ Inã quëran niyõntõantarahuatõna', Quisoso nãtanpi:

—Iráca Sinioro israiro'sa' pancana hua'anéntopirinahué'. ¿Ipora chachin chiníquën nanantaton, ina pochin acoantaran tí? itopi.

⁷—Tata Yosëíchin chini chiníquën nanantërin. Inaora nohuanton, ma'sha acorin. Ma tahuëriso' acoamara. Onporosona napoarinsó', co Yosë nohuantërinhué' canpita nitotacamaso'. ⁸ Iporaso nipirinhue' Ispirito Santo na'con catahuarinquëma'. Ya'coancantohuachinquëma', nóya pënëntarama'. Ina nohuanton, nani ma'sha nanitaparama'. Ya'ipi naporahuëso' ni'nama', nani nitotërama'. A'napitanta' sha'huitoco'. Quirosarinquë chachin sha'huitoco'. Ina quëran ya'ipi Co-tia parti paatoma', sha'huitonco'. Samaria partinta' sha'huitonco'. Ya'ipi parti paatoma', sha'huitëra'piaco', itërin Quisosori.

⁹ Ina topachina, Yosëri inápaquë quëpantarin. Ca'tano'sanënpitari nicasoi', inápaquë pantarin. Në'përápirinahué', chitorori imotërin. Co huachi quënanpihué'. ¹⁰ Inápaquë pantaquëya', në'përápirinahué', a'nanaya catoya'píri ya'notiimarin, huirítón a'mopiso'.

¹¹ —¿Ma'marëta' caririaro'sanquëma' inápaquë në'pëtërama'? Quisoso nani pantarin. Yosëri inápaquë quëpantapirinhue', ina chachin o'mantararin. Inápaquë pa'ninso pochachin a'na tahuëri o'mantararin, itërin.

Cotasë ya'huërenamën Matiasë acopiso'

¹² Ina natanahuatona', Oriposë panën quëran nohuaramarahuatona', Quirosarinquë paantapi. Co aquëyahué'. A'na quiromitro pochin aquërinso'. ¹³ Canconahuatona', a'na pëiquë pa'pi. Inapa pë'satë' pëi' ni'ton, nappëpi. Inaquë naporo' yacapatapi. Pitro, Coansha, Santiaco, Antërisë, Pinipi, Tomasë, Partoromi, Matio, inapita ya'huërapí. A'nanta' Santiaco. Arpio hui'nin inaso'.

A'na Simonta' ya'huërin. Inaso' copirno no'huina'piro'sa' imapirinhüë', inanta' Quisoso imarin. A'na Cotasënta' ya'huërin. Santiago hui'nin inaso'. ¹⁴ Inapitaso' nani tahuëri niyontonatona', Yosë nontápi. Quisoso iin-pitanta' huë'pi Yosë nontacaiso marë'. Sanapi'santa' inaquë huë'pi. A'naso' Maria. Quisoso a'shin inaso'. Napopianachin yonquiatona', inaquë na'con Yosë nontápi.

¹⁵ Ina quëran na'a Quisoso imapisopita niyontonpi. Pasa cato shonca piyapi'sa pochin ya'huëpi. Pitrori huancánachin huanirahuaton, itërin:

¹⁶⁻¹⁷ “Shonca catoya'picoi iyaro'sa' Quisoso nani acorincoi a'napita a'chinta'huaiso marë'. Cotasënta' acorin ni'ton, quiyapitarë' Quisoso ca'tanpirinhüë', inimiconënpitari yamapachina, sha'huirapirin. A'notonpachina, mapi. Iráca Ispirito Santo nohuanton, Cotasë napocaso' ninorin. Tapiri ninoton, Yosë quiricanëinquë ninshitërin. Iráca ninorinso chachin naporin. ¹⁸ Sha'huirapirinso marë' coriqui quëtopi. Ina coriquinëinquë no'pa' pa'anpi. Cotasëso' nitëparahuaton, no'paquë anotaton, ya'poirin. Chi'chirinamën pipirin.

¹⁹ Ya'ipi Quirosarinquë ya'huëpisopita natantopi. Natantahuatona', ina no'pa' apoyatopi. Inahuara nananquë *Aquirama* itopi. *Aquiramaso'*, 'Huënai' No'pa', tapon naporin. ²⁰ Yosë quiricanëinquë ninoton, ninshitërin:

'Ama insonta' pëinëinquë ya'huë'insohüë'.

No'panëonta', tanahuantërarin quëran pantachin,' tënin. Ina quëran tantarin:

'Ina ya'huërënamën a'na acoantaquë', tënin anta' Sarmo quiricaquë.

²¹⁻²² Napoaton iyaro'sa' a'na quëmapi acoanta'ahua' Cotasë ya'huërëtacaso marë'. Iráca Coansha aporintaso',

Sinioro Quisoso caniaririn a'chinacaso'. Naporo' na'a mi-achincoi Quisoso imarai. Nani tahuëri ca'tanai. Inápaquë panantaquë huarë' ca'tanai. A'nara' Quisoso ca'taninso chachin acoanta'ahua'. 'Quisoso nantantarin. Canta' ni'nahuë,' ta'caso marë' acoa'ahua'," ténin.

²³ Ina marë' catoya'pi huayonpi. A'naso' Matiasë. A'nanta' Cosi Parsapa. Costo itopi anta'. ²⁴ Ina quëran Yosë nontopi. "Quëmasáchin Sinioro, ya'ipi cancanëhuëi quëran yonquiraiso' nitotëran. ¿Insota' nohuantëran acoa'huaiso', ²⁵ inanta' paaton, a'napita a'chintacaso marë'? Cotasë co huachi nanitërinhuë'. Nani a'porinquën ni'ton, parisitopiquë pa'nin," itopi.

²⁶ Ina quëran cato' ya'pi nininënpita cato' na'pitëa'huayaquë ninshitopi. Yontëra'huayaquë po'morahuatona', pa'tan pa'tantohuachinara, Matiasë nininën pipirin. Shonca a'nara' ca'tano'sanënpita ya'huëpirinahuë', iporaso huachi shonca cato' ca'tano'sanënpita ya'huantapi.

2

Ispirito Santo o'marinso'

¹ Ina quëran Penticosti tahuëri nanihuachina, Quisoso imapisopita inaquëráchin niyontonpi. ² A'nanaya chiníquën irininso' natanpi. Panca ihuan pochin tënëntërimarin. Inápa quëran o'marin. Ya'ipi pëianaquë tënëanahuanin. ³ Ina quëran pën nënërinso pochin nininsopita ya'noimarin. Ya'ipiya a'naya a'naya motoanshirainënaquë chiniimarin. ⁴ Napohuachina, Ispirito Santori ya'ipiya ya'coancantërin. Ina quëran inari catahuarin nisha nisha nananquë nonacaiso marë'. Co nitotaponaraihuë', a'naroáchin nonpi huachi.

⁵ Ina ninanoquë chachin na'a cotioro'sa' ya'huëapi. Nisha nisha parti quëran huë'pi Yosë chinotacaiso marë'.

Napoaton nisha nisha nananquë nonpi. ⁶ Quisoso imapisopita nisha nisha nananquë nonsapiso' natanpi. Natanahuatona', notohuaro' piyapi niyontonpi. A'naya a'naya inahuara nananquë nonpiso' natanahuatona', pa'yanpi. ⁷ Chiníquën pa'yanatona', ninontopi.

—Ma'pitata' natanëhuaso'. Isopitaso Cariria parti ya'huëpisopitaráchin niponaraihuë', ⁸ ¿onporahuatonata' canpoa' nisha nisha nananquë nonëhuaso pochachin inahuanta' a'naroáchin nonpi? topi. ⁹ Nisha nisha parti ya'huëpisopita nani huë'pi. Partiaro'sa', miriaro'sa', irano'sa', Misapotamiaquë ya'huëpisopita, Cotia parti ya'huëpisopita, capatosiaro'sa', pontoro'sa', asiaro'sa', inapita natanapi. ¹⁰ Piriquiaro'sa', panpiriaro'sa', iquipitoro'sa', nipiario'sa', Sirini pirayan ya'huëpisopita, inapitanta' nani huë'pi. Ni'toro'sa' Noma quëran huë'pisopitanta' natanapi. ¹¹ A'naquën cotioro'sa', a'naquën nisha piyapi'sa' niponaraihuë', Yosë chinotopi. Critaro'sa', arapiario'sa', inapitanta' huëcatona', natanapi. “Nisha nishanpoa' nicarihuarahuë', canpoa' nanamënpoaquë chachin nontarinënpoa'. Yosë pa'yápiro nininso' sha'huitarinënpoa', natanëhua'. ¹² Ma'pitata' napopi,” ta'tona', pa'yanpi.

—¿Onporahuatonata' naponontërinënpoa'? topi.

¹³ A'naquënso nipirinhüë' tëhuarahuatona':

—No'pitona', napoapi, toconpi.

Pitro pënëntërinso'

¹⁴ Shonca cato' ca'tano'saso nipirinhüë', co të'huatonaraihuë' huanipi. Pitroso' a'ninquëchin huanirahuaton, chiníquën nontërin ya'ipi piyapi'sa' natanacaiso marë'. “Noya natanco iyaro'sa'. Ya'ipima Quirosarinquë ya'huëramasopitanta' natanco onporaisona no'tëquën sha'huichinquëma'. ¹⁵ 'Isopita

no'pipi,' topiramahuë', co no'piraihuë'. Co yono pi'iyätërarinhuë'. Co tashiramiachin no'pirëhuë'. Ispirito Santo ya'coancantërincoi ni'ton, naporai. ¹⁶ Iráca pënëntona'pi Coiro itopiso', ninoton ninshitërin ipora ni'saramaso'. Yosë noninso chachin ninshitatón, tapon:

¹⁷ 'A'na tahuëri ispiritonëhuë a'pamarahuë nisha nisha piyapi'sa' ya'coancantacaso marë'.

Ya'coancantohuachin, hui'namapita nanamëhuë sha'huirapi.

Hui'napi'santa' co huë'ëponaraihuë', hua'narëso pochin quënanapi.

Mashoro'santa' hua'narapi.

¹⁸ Naporó' ya'ipi natërinacosopita ispiritonëhuëri ya'coancantarin.

Ina nohuanton, nanamëhuë sha'huirapi.

¹⁹ Inápaquë nani ma'sha acoarahuë. Piyapi'sa' quënanpachina', pa'yanapi.

Isoro'paquënta', ma'sha acoarahuë piyapi'sa' yonquicaiso marë'. Huënai', pën, conai' tomontarinso', inapita ni'sapi, tënin Yosë.

²⁰ Sinioro o'macaso' tahuëri na'con yonquicaso' ya'huërin.

Co'huara naniyatërasohuë', nani ma'sha onporapi. Pi'i tashiarin.

Yoqui quëhuashin huënai pochin nisarin. Yosë yonquicaiso marë' inapoarin.

²¹ "Nicha'ëco Sinioro," topachina', nicha'ësarín.

Anoyacancantahuaton, nicha'ësarín huachi,' tënin Coiro iráca ninshitatón.

²² Natanco iyaro'sa'. Canpitanta' israiro'sanquëma' ni'ton, Yosë nanamën anitotarinquëma'. Quisoso naporinso' sha'huichinquëma', nitotoco'. Inaso' Nasaritoquë ya'huërin. Nani ma'sha nanitaparin. Piyapi a'naroáchin anoyatërin. Co ina pochin ni'chinëhuahuë'. Yosëri

catahuarin ni'ton, naporin. Napoaton: 'Tèhuënchachin Yosë quëran o'marin,' topi. Canpitanta' nicatora', ni-totërama'. ²³ Napoaponahuë', canpitari atëpatërama'. Masahuatoma', nisha piyapi'sa' quëtonama' corosëquë tëpacaiso marë'. Co Yosë natëpihuë' ni'ton, tëpapi. Iráca chachin Yosëri yonquirin hui'nin chiminacaso'. Ina nohuanton, oshanënpoa marë' chiminin. Co nohuantërinhuë' naporini, co macacamaso' nanichitomahuë'. Canpitari atëpatopiramahuë', ²⁴ Yosëri ananpitaantarin. Chimirin quëran nicha'ërin. Co chimirini minsërinhuë'. ²⁵ Ina yonquiaton, Tapi iráca tapon:

'Nani tahuëri Sinioro ca'tanarincó. Inchinanëhuë quëran ya'huërarin achincancaincoso marë'. Catahuarinco ni'ton, co pa'yanahuë'.

²⁶ Napoaton noya cancantërahuë. Ma noyacha Tata Yosëso paya, tënahuë.

Co naniantarincóhuë', ta'to, co chimina'huaso' të'huatërahuë'.

²⁷ Yosë yonquiato, nontarahuë. Hua'yanëhuë, Sinioro, co chimipiro'sa ya'huërinquë të'yataranhuë'.

Quëmasáchin natëranquën ni'ton, co nohuantaranhuë' nonëhuë chanatacaso'.

²⁸ Quëma iranën a'notëranco. A'chintëranco quëma no-huitatënquën nóya narpica'huaso'.

Nani tahuëri ca'tananco ni'ton, nóya cancantarahuë,' tënin Tapi, iráca ninshitatón.

²⁹ Ni'cochi iyaro'sa'. Tata masho Tapi nani chiminin. Iráca nani pa'pitopi. Pa'pitopiso' ipora huanta' ya'huërarin. ³⁰ Co'huara chimiyantërasóhuë', Yosëri itërin: 'A'na tahuëri quëma shiparinquën acoarahuë hua'anëntacaso marë'. Quëma ya'huërenamën hua'anëntarin. Caso' Yosëco ni'to, co nonpintaranquënhuë',' itërin. Napoaton shia'huain

ninoton, ninshitërin. ³¹ Cristo nanpiantacaso' ninorin. 'Co chimipiro'sa ya'huërinquë patarancohuë'. Co nonëhuë chanatarinhuë', tënin iráca ninoton. ³² Iporaso' Quisoso chachin Yosëri ananpitaantarin. Quiyari ni'nai. ³³ Ina quëran Yosëri inápaquë quëpantarin. Chiníquën nanantërin ni'ton, inchinanën quëran ahuënsërin. Inapotahuaton, sha'huitërin: 'Ispirito Santo a'pamaquë piyapi'sa' ya'coancanchin. I'hua sha'huitëranquënso', itërin. Ina quëran Quisosori Ispirito Santo a'paimarin, ya'coancantërincoi, ni'nama'. Napoaton nisha nisha nananquë nonai, natanama'. ³⁴ Tapi co nanpiantaton, inápaquë pantarinhuë', nitotërëhua'. Napoaponahuë', ninshitaton, tapon:

'Yosëri Sinioronëhuë sha'huitërin:
"Inchinanëhuë quëran huënsëquë'

³⁵ inimiconënpita cari minsëchinquën," itërin Yosëri, tënin.

³⁶ Yosë hui'nin chachin iyaro'sa', corosëquë apatanantërama'. Inapotopiramahuë', Yosëri noya noya ni'nin. 'Inaso' Cristo, a'paimarahuëso'. Sinioro ni'ton, natëcaso' ya'huërin,' tënin. No'tëquën iyaro'sa' nani sha'huitëranquëma', itërin.

³⁷ Piyapi'sa' natanahuatona', na'con sëtopi.

—Co noyahuë' ninai. ¿Ma'ta' iyaro'sa', onpo'iiso'? itopi ca'tano'sa'.

³⁸ Napotohuachinara, Pitrori itaantarin:

—Ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', Yosë chachin tahuërëtantaco'. "Quisocristo imarahuë," ta'toma', aporihuanco'. Ina imapatama', Yosë oshanëma' inquitaringuëma'. Ina quëran Ispirito Santo aya'coancantarinquëma' canpitanta'. ³⁹ Yosë nohuanton, Ispirito Santo a'patimarinpoa'. Canpitanta' ya'coancantarinquëma'. Hui'namapitanta' ya'coancantarin. A'naquëonta' aquë ya'huëpirinahuë',

Yosë nohuanton, imasapi. Imapachina', Ispirito Santori ya'coancantarin inahuanta', itërin.

⁴⁰ Itahuaton, na'con pënënin.

—Ipora ya'huëpisopita co manta' Yosë yanatëpihuë'. Ina marë no'tëquën ana'intarin. Canpitaso nipirinhüë' ama inapita pochin cancantocosohüë'. Yosë nontoco' anoyacancanchinquëma'. Ina quëran cha'ësarama', itërin.

⁴¹ Napotohuachina, na'a natëtopi. Naporahuatona', i'quë aporihuanpi. Naporo' tahuëri cara huaranca pochin piyapi'sa' ya'conpi. Quisoso imasapi. ⁴² Ca'tano'sa a'chinpachinara, pa'yatopi natanacaiso'. Noya natanatona', natëpi. Noya nini'tona', ya'huërapì. Quisoso chimininso' yonquiatona', coshatapatapi. Naporahuatona', apira apira Yosë nontapi.

Quisoso imatona', noya ya'huëpiso'

⁴³ Siniorori catahuahuachina, ca'tano'sa' nani ma'sha nanitapapi. Na'a piyapi'sa' a'naroáchin anoyatopi. Ya'ipi piyapi'sari nicatona', pa'yanpi. “Tëhuënychachin Yosëri catahuarin,” topi. ⁴⁴ Ya'ipi Quisoso imapisopita noya nini'tona' ya'huërapì. A'na huëntoíchin pochin nipi. A'naya a'naya ma'sha pahuantohuachinara, nicatahuapi. Co niapiratopihuë'. ⁴⁵ A'naquënso' ma'shanënapita pa'anahuatona', coriqui ma'patopi. Ina quëran a'napita pahuantohuachinara, quëtopi. ⁴⁶ Nani tahuëri Yosë chinotopiso pëiquë niyontonpi. Quisoso chimininso' yonquiatona', a'na pëiquë a'na pëiquë coshatapatapi. Co apiratonaraihuë', noya cancantapi. Nóya cancantatona', coshatapatapi. ⁴⁷ “Ma noyacha Yosëso paya,” tosapi. Ya'ipi piyapi'sari noya ni'pi. Nani tahuëriya a'napitanta' imasapi ni'ton, Yosëri anoyacancantërin. Ina nohuanton, inapitanta' ya'conpi.

3

Apia anoyatërinso'

¹ A'na tahuëri pi'i tēhuërēnahuasó', Pitro pa'sarin Yosë chinotopiso pëiquë. Naporo' ora niyontonatoná', Yosë nontopi. Coansharë' pa'sapirinhüë'. ² Inaquë a'na quëmapi quënanconpi. Nasitërin quëran huarë' co nanitërinhüë' iratacaso'. Nani tahuëri Yosë chinotopiso pëiquë quëpapi. A'na ya'coanaquë acopi, “Noyápiachin,” itopiquë. Inaquë acopi coriqui ma'patacaso marë'. Piyapi'sa' Yosë chinotopiso pëiquë ya'compachinara, coriqui ma'patërin. ³ Pitro, Coansha, inapita ya'conasoi', apiari quënanin. Quënanahuaton, coriqui quëtacaiso' nohuantopirinhüë'. ⁴ Pitro, Coansha inapitari ni'sahuatona':

—Ni'coi iyasha, itërin Pitrori.

⁵ “Coriqui quëtarinco,” ta'ton, nē'pëtarin. ⁶ Pitroriso nipirinhüë':

—Co coriqui ya'huëtopirincóhüë', nanitato, anoyataranquën. Quisocristo Nasaritoquë ya'huërinso' nanan quëtërinco ni'ton, anoyataranquën. Ina nohuanton, noyataran. Huanirahuaton, noya iratëquë', itërin.

⁷ Inchinan imira quëran masahuaton, ahuanirin. A'naroáchin ca'yopirain nantëre chachin chinirin.

⁸ Ina quëran pashitiquintarahuatón, huanirin. Iratarin. Pitro, Coansha, inapita Yosë chinotopiso pëiquë ya'compachinara, inapitarë chachin apianta' ya'conin. Noya irataton, niirárin. “Ma noyacha Yosëso paya,” tosárin. ⁹ Inapohuachina, ya'ipi piyapi'sari ni'pi. “Ma noyacha Tata Yosë catahuarinco paya,” ta'ton, iratárin. ¹⁰ Ni'sahuatona', piyapi'sari nohuitopi ni'ton, pa'yanpi. “Isoso' quëmapi, Yosë chinotopiso pëi' ya'coananënuë huënsërahuatón,

coriqui ma'pachantërinso'. ¿Onporahuatoncha noya iratërin nicaya?" nitopi.

Yosë chinotopiso pëiquë Pitro pënëntërinso'

¹¹ Apia anoyatërinso': "Ama patocosohuë'," ta'ton, Pitro, Coansha inapita co a'porinhuë'. Cara chachin "Saromon ishpananën," itopiquë pa'pachinara, notohuaro' piyapi'sa' manorahuatona', inaquë niyontonpi. "Ma noyacha ni'ton, apia a'naroáchin anoyatërin paya," ta'tona', pa'yanpi. ¹² Inapita ni'sahuaton, Pitrori itapon: "¿Onpoatonta' iyaro'sa' iso quëmapi nicatoma', pa'yanama'? ¿Onpoatonta' quiyanta' ni'saramacoi? Co quiyaora nanitaparihuë' anoyata'huaiso'. Co quiyaso' noya noyacoihuë'. Yosë nohuanton noyataton, iratarin. ¹³ Iráca shimashonënpoapita Apraan, Isaco, Cacopo, inapita Yosë chinotopi. Ina Yosëri chachin Quisoso noya noya acorin. Nicha'ëinpoaso marë' a'paimapirinhuë', canpitari masahuatoma', hua'ano'saquë yo'conama'. Piratori yaocopirinhuë', co canpita nohuantëramahuë'. ¹⁴ Quisososo' noyasáchin ninin. Co pi'pisha tëranta' oshahuanpirinhuë', co nohuantëramahuë'. '¿Inta' ocoichinquëma'?' itohuachinquëmara, tëpatona'pi huayonama'. ¹⁵ Quisoso mini ananpirinpoaso nipirinhuë', atëpatërama'. Tëpapurinahuë', Yosëri ananpitaantarin. Quiyaso' ni'nai. ¹⁶ 'Quisoso catahuarincoi,' ta'toi, iso apia nohuitëramaso' anoyatërai. Inanta': 'Inaso', catahuarinco mini,' ta'ton, noya pa'sarin ni'nama' canpitanta'.

¹⁷ Quisoso Yosë quëran o'mapirinhuë', co nitotëramahuë'. Napoaton, iyaro'sa', atëpatërama'. Hua'ano'sanëmanta' co nitotopihuë'. ¹⁸ Iráca pënëntona'piro'sa' ninotona', ninshitopi. 'A'na

tahuëri Cristo parisitapon,' topi. Yosë nohuanton, ninopi. Ninopiso pochachin parisitërin. ¹⁹ Napoaton iyaro'sa' ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', Yosë chachin tahuërëtantaco' oshanëma' inquichinquëma'. ²⁰ Quisocristo imapatama', anoyacancantarinquëma' ni'ton, sano cancantarama'. A'na tahuërinta' ina chachin a'patimantarinquëma'. Canpita marë' nani Yosëri acorin. ²¹ Iráca quëran huarë' Yosë nohuanton, noya pënëntona'piro'sa' ninopi. 'A'na tahuëri Yosëri ya'ipiya anoyatarin,' topi. Anoyataquë huarë' inápaquë Quisoso ya'huantarin. ²² Iráca Moisésëri ninoton, shimashonënpoapita sha'huitërin: 'A'na tahuëri Yosë nohuanton, a'na pënëntona'pi ya'huapon, ca pochin nininso'. Inaso' Israiro quëmapi. Pënënpachinquëma', ya'ipi natëco'. ²³ Insosona co natëhuachinhuë', ya'huërama quëran ocoimiatamaso ya'huërin,' tënin.

²⁴ Ya'ipi pënëntona'piro'sa' iso tahuëri'sa' ninopi. Samoiro quëran huarë' napopi. ²⁵ Yosë nohuanton, ninshitërinëinquëma', nitotërama'. Yosë chachin naporinso' natanama'. Shimashonënpita nontohuachina, yonquirinquëma' canpitanta'. Iráca Apraan itërin: 'Caora nohuanto, catahuanquën. Quëma shiparinpita quëran ya'ipi piyapi'sa' noya cancantapi,' itërin Yosëri. ²⁶ Canpita'ton yonquiatëinquëma', hui'nin ananpitaantarahuaton, a'parin catahuainquëmaso marë'. Ina catahuahuachinquëma', co noyahuë' ninamasopita naniantarama'. Ina quëran nóya cancantarama'. Ina marë' Quisoso a'paimarin," itërin.

4

Pitro, Coansha, inapita mapiso'

¹ Pitrori a'chintohuachina, na'a piyapi'sa' natanapi. Coansharinta' pënënin. Pënëntasoí', corto hua'ano'sa'

canquipi. Ponisiaro'sa' hua'anën, satorio'sa', inapitanta' canquipi. ² Piyapi'sa' a'chintopiso marë' no'huipi. “Quisoso nanopiantarin ni'ton, nanopiantacaso' ya'huërin,” topiso marë' no'huipi. ³ Napoaton cato chachin mapi. I'huaraya ni'ton, tashinan pëiquë po'mopi. “Tashiraya natahuan',” ta'tona', napotopi. Naporo' tashi' inaquë tahuërianpitopi. ⁴ Na'a piyapi'saso nipirinhüë' nanamën natanahuatona', natëpi. Nani a'natëräpo huaranca pochin quëmapi'sa' Quisoso imasapi.

⁵ Tahuëririnquë ya'ipi cotio hua'ano'sa' niyontonpi. Corto hua'ano'sa', ansiano'sa', maistro'sa', inapita huë'pi. Quirosarinquë chachin niyontonpi. ⁶ Nisha nisha corto hua'ano'sa' huë'pi. Anasë chini chiniquën nanantërinso', Caihuasë, Coansha, Aricantro, inapita huë'pi. Corto hua'ano'sa' quëmopinënpitarë chachin niyontonpi. ⁷ Pitro, Coansha, inapita maconahuatona', ahuancanapipi natanacaiso marë'.

—¿Onporahuatomata' chiniquën nanantatoma', apia anoyatërama'? ¿Inta' nanan quëtërinquëma' anoyatacamaso'? itopi.

⁸ Ispirito Santori noyá ya'coancantërin ni'ton, Pitrori itapon:

—Natanco hua'ano'sanquëma' ninamaso'. ⁹ Tëhuëinchachin co quiyaora nanitëraihüë' apia anoyata'huaiso'. “¿Onporahuatomata' anoyatërama'?” itëramacoi ni'ton, ¹⁰ no'tëquën sha'huitaranquëma', nitotoco'. Ya'ipi israiro'sa' nitochina'. Quisocriso Nasaritoquë ya'huërinso' nanan quëtërincoi anoyata'huaiso'. Ina catahuarincoi ni'ton, anoyatërai. Yosëri a'paimapirinhüë', canpitariso' corosëquë apatanantërama'. Tëpapiramahuë', Yosëri ananpitaantarín. Ina nohuanton iso quëmapi nani noyataton, isëquë huanirarin. ¹¹ Ni'cochi.

Yosë quiricanënquë naporin: “Pëi' nina'piro'sa' pëihuachina', a'na na'pira' quënanpirinahuë', co nohuantopihuë'. ‘Nagoonin,’ ta'tona', tē'yatopirinahuë'. Hua'anëni maantarahuaton, ‘Iso na'pi na'con na'con nohuantërahuë pëica'huaso marë', ta'ton, noya acoantarin,” tēnin. Quisocristoso' ina na'pi pochin. Canpita co nohuantopiramahuë', Yosëri noya noya ni'nin. ¹² Quisocristoíchin anoyacancantërinpoa'. Co a'na nanitërinhuë' nicha'ëinpoaso'. Inaíchin nanitërin nicha'ëinpoaso', itërin Pitrori.

¹³ Ina natanahuatona', cotio hua'ano'sa' ninontopi. “Isopitaso' topinan piyapi'sa'. Co maistro'sahuë'. Co na'con quirica nitotaponaraihuë', co tē'huatërinënpoahuë'. Ma'pitacha nitotopi paya. Quisoso ca'tanpi ni'ton, ina pochin cancantopi,” nitopi. ¹⁴ Quëmapi nani noyatërinso' inaquë huanirarin ni'ton, co nanitopihuë' “Nonpinápi,” ta'caiso'. ¹⁵ Pitro, Coansha, inapita aipiran a'parahuatona', inahua capini ninontapi.

¹⁶ —¿Ma'ta' isopita onpotahua'? Apia nani anoyatopi. Ya'ipi Quirosarinquë ya'huëpisopita nitotopi. Nani ni'pi. Co nanitërehuahuë' “Nonpinápi,” ta'caso'. ¹⁷ Nipirinhuë', ama aquëtë' piyapi'sari natëcaiso marëhuë' pënëanhuan'. “Ama huachi Quisoso nanamën sha'huicosohuë',” itahua', nitopi.

¹⁸ Ina quëran amatantarahuatona', pënëmpi. “Ama aquëtë' a'chintantacosohuë'. Ama Quisoso nanamën sha'huitantacosohuë',” itopi. ¹⁹⁻²⁰ Napotopirinahuë', Pitro Coansharë chachin co yanatëtopihuë'.

—Yosë natëtoi, co nanitëraihuë' canpita natëca'huainquëmaso'. Co quiyaso' nanitëraihuë' ta'tahuaiso'. Ni'naiso' sha'huirápoi. Natanaisonta' sha'huirápoi. “Co Yosë natëcaso' ya'huërinhuë',” ¿tënama' ti? itopi.

21-22 “Co natëhuatamacoihuë', ana'intarainquëma',” itahuatona', a'papi. Apia anoyatërinso' nani catapini shonca na'con pi'ipitërin ni'ton, ya'ipi piyapi'sari pa'yatopi. “Yosëichin nanitërin anoyatacaso'. Ma noyacha Yosëso paya,” topi ya'ipi piyapi'sa'. Napoaton hua'ano'sari co nanitopihuë' ana'intacaiso'.

Yosë nontopiso'

23 Nani Pitro, Coansha, inapita a'pahuachinara, imapisopitataquë paantarahuatona', sha'huiconpi. “Corto hua'ano'sa', ansiano'sa', inapita chiniquën pënëninacoi ama a'china'huaiso marëhuë',” itopi.

24 Napotihuachinara, napopianachin yonquiatona', Yosë nontopi: “Quëmasáchin Sinioro chini chiniquën nanantëran. Isoro'pa', inápaquë ya'huërinso'pita, iiro'sa', ya'ipi ma'sharo'sa', inapita acoran. 25 Quëma nohuanton, iráca Tata masho Tapi ninshitërin. Inaso' noya natërinquënso'. Ispirito Santori ayonquirin ni'ton, no'tëquën ninshitaton, itapon:

‘Inpio naciono'saquë ya'huëpisopita, co no'tëquën yonquihuë'.

Sinioro co quë'yatonaraihuë' pinosapi:

“Huëco canpoari minsëahua',”

ta'tona', ma'sha onpotacaiso' yonquirapi.

26 Copirnoros'sa', hua'ano'sa', inapita niyontonpi.

Sinioro ahuëcaiso marë' nisha'huitapi.

Copirno huayoninso chachin Cristoso nipirinhüë', co nohuantopihuë', ténin Tapi iráca ninshitaton.

27 Iso ninanoquë chachin Sinioro, piyapi'sa' yonquipi hui'nán tēpacaiso marë'. Inaso' nóya nipirinhüë', tēpapi. Quëmari acoranso nipirinhüë', co quë'yapihuë'. Irotisë, Ponsio Pirato, nisha piyapiro'sa', israiro'sa', inapitari Quisoso no'hui. 28 Quëmaso nipirinhüë' chini chiniquën

nanantëran. Co nohuantëranhuë' naporini, co nanita-paitonahuë'. Iráca quëran huarë' yonquiran ina chiminacaso' ni'ton, aparisitopi. ²⁹ Iporaso' Siniro, quiyanta' no'huirinacoiso', nitotëran. Quëmasáchin yanatërainquën ni'ton, catahuacoi chiníquën cancantatoi, quëma nanamën sha'huii. ³⁰ Cania'piro'santa' quëmari anoyatëquë'. 'Yosë hui'nin chachin nanan quëtërincoi,' topatoi, catahuacoi piyapi'sa' noyachina'. Ina ni'pachina', yonquiapi huachi," itopi Yosë nontatona'.

³¹ Nani Yosë nontohuachinara, ina nohuanton, pëi' nacon nacontarin. Ispirito Santori ya'ipiya noyá ya'coancantërin. Chiníquën cancantatona', Yosë nanamën sha'huirapi.

Imapisopita capini ninosoropiso'

³² Ya'ipi Quisoso natëpisopita noya nini'tona', ya'huëpi. Napopianachin yonquiipi. A'naya a'naya pahuantohuachinara, niqüetopi. Co manta' niapiratopihuë'. ³³ Ca'tano'sa' na'con sha'huirapi. "Siniro Quisoso nanopiantarin. Nani ni'nai," topachinara, na'a piyapi'sa' noya natanpi. Yosëri ya'ipiya catahuarin. ³⁴ Napohuachina, co a'naya tëranta' ma'sha pahuantërinhuë'. A'naya a'naya no'panën, pëinën, ma'shanën, inapita ya'huëtohuachinara, pa'anpi. ³⁵ Pa'anahuatona', coriqui canapiso' ca'tano'sa' quëtopi piyapi'sa' quëtacaiso marë'. A'naya a'naya pahuantohuachinara, quëtopi. ³⁶ Naporo' a'na quëmapi ya'huërin. Cosi itopiso'. Ca'tano'sari nisha nininën acotopi. Pirnapi itopi. Pirnapiso': "Achincancantona'pi," tapon naporin. Inaso' Nihui huënton quëmapi, Chipriquë hua'huatërinso'. ³⁷ Inanta' no'panën pa'anin. Pa'anahuaton, ya'ipi coriqui canarinso' ca'tano'sa' quëtërin pahuantërinso' quëtacaiso marë'.

5

Ananiasë sa'inë chachin nonpininso'

¹ A'na quëmapi Ananiasë itopisoso' nipirinhüë' yanonpinin. Sa'inso' Sahuira itopi. Inahuaso' no'panëna pa'anpirinahüë', co nohuantopihüë' ya'ipi canapiso' yocacaiso'. ² Napoaton ninontopi. “Coriqui yo'conpatë', onposona canarëso' ama sha'huitasohüë'. Ya'ipimiáchin quëtërëso pochin quëta noya ni'inënpo',” itërin sa'in. “Inta nipachin inapota,” topachina, patoma coriqui canarinso' po'orahuaton, taparin. Napopinchin ca'tano'sa' quëtontarin. ³ Co Pitroso' sha'huitopirinhüë', Yosë nohuanton, nitotërin. Nitotaton, Ananiasë itërin:

—¿Onpoatonta iyasha Sopai natëran? Ispirito Santo yanonpintaton patoma coriqui canaranso' quëmaora marë' taparan. ⁴ Co'huara pa'ayantëraponhüë', no'paso' quëmaquën. Quëmaora nohuanton pa'anan. Ina quëran nani pa'anpatana coriqui canaransonta', quëmaquën. Co nohuantohuatanhüë', co ya'ipi quëta-caso' ya'huë'itonhüë'. “Ya'ipimiáchin coriqui Yosë quëtarahüë,” tëcaton nonpinan. Co iyasha, napo'itonhüë'. Co piyapiáchin nonpintëranhüë'. Yosënta' yanonpintopiranhüë', co inaso' nanitëranhüë' nonpintamaso', itërin.

⁵ Ananiasë natanahuaton, a'naroáchin no'paquë anotaton, chiminin. Piyapi'sari ni'pachinara, pa'yanpi. A'napitanta' natantahuatona', pa'pi të'huatopi. ⁶ Ina quëran hui'napi'sari nonënso' so'pinahuatona', quëpapi pa'pitacaiso marë'.

⁷ Cara ora quëran pochin, sa'ionta' huë'nin. So'in chimininso' co nitochátërarinhüë'. ⁸ Huë'pachina, Pitrori itapon:

—Pi'pian imoya yanatananquën. Achin so'yan isonapo' coriqui quëtërincoi. ¿Isonápo marë' no'panëma' pa'anama' ti? itërin.

—Inanapo marë' mini pa'anai, tēnin sanapi.

⁹ —¿Onpoatonta' imoya canpita capini ninontatoma', Ispirito Santo yanonpintopiramahuë'? “Co ina ana'intarinpohuë',” ta'toma', napopiramahuë'. Ni'quë'. Quëmapi'sa' so'yan pa'pitopisopita nani huënantarapi. Quëma' ya'huëre quëpantarinënquën pa'pitinënquënso marë', itërin Pitrori.

¹⁰ Itohuachina, a'naroáchin chiminaton, inaquë chachin anotërin anta'. Hui'napi'sa' huëantarahuatona', chimipi quënanquinantapi. Inanta' quëpantarahuatona', so'in pirayan pa'pitopi. ¹¹ Ya'ipi Quisoso huëntonënquë ya'conpisopita tē'huatopi. A'napitanta' natantahuatona', “Ana'intohuachinpoa' canpoanta',” ta'tona' pa'pi tē'huatopi.

Cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatopiso'

¹² Naporo' tahuëri'sa' Yosë nohuanton, ca'tano'sa' nani ma'sha nanitapapi. Na'a cania'piro'sa' sē'huarahuatona', a'naroáchin anoyatopi. Piyapi'sari ni'pachinara, “Tëhuëenchachin Yosëri catahuarin,” topi. Ya'ipi imapisopita “Saromon ishpananën,” itopiquë niyontonapi. ¹³ Imapisopitaráchin inaquë niyontonpi. A'napitaso': “Ana'intohuachinpoa',” ta'tona', co inaquë niyontonpihuë'. Napoaponahuë', “Inapitaso' nóya piyapi'sa',” topi ya'ipiya. ¹⁴ Naporahuaton, na'con na'con piyapi'sari Quisoso natëtona', imasapi anta'. Na'a quëmapi'sa' sanapi'sarë chachin ya'conachinpi. ¹⁵ “Quisosori catahuarin ni'ton, ca'tano'sa' nani ma'sha nanitapapi,” ta'tona', na'a cania'piro'sa' quëntarahuatona', cachiquë acoonpi anoyatacaiso marë'. A'naquën nantëtëre chachin acoonpi. A'naquëonta' sahuanasaquë tëranta' aquëhuëni. “Pitro pa'pachin, hua'yanën tëranta' tashinantohuachin, noyatapon nimara,” ta'tona', quëntapi. ¹⁶ Ya'cariya ninanoro'sa'

quëraonta' huë'pi. Quirosarinquë huë'sahuatona', cania'piro'sa' quëpi. Sopairi ahua'yantërinso'pitanata' quësapi. Yosë nohuanton, ya'ipiya anoyatopi.

Cotio hua'ano'sari aparisitopiso'

¹⁷ Napohuachina, corto hua'an chini chiníquën nanantërinso' no'huitërin huachi. “Na'con na'con piyapi'sa' Quisoso imasapi,” ta'ton, apiratërin. Satorio'santa' no'huitopi. ¹⁸ Napoaton ca'tano'sa' masahuatona', tashinan pëiquë po'mopirinahuë'. ¹⁹ Yono tashi' Sinioro anquëninën huë'sahuaton, ya'coana i'soatiirin. Ca'tano'sa' aipiran quëparahuaton, sha'huitërin: ²⁰ “Yosë chinotopiso pëiquë paco'. Inaquë pa'sahuatoma', piyapi'sa' a'chintoco' nasha pochin nanpicaïso marë',” itërin anquëni. ²¹ Ina natanahuatona', tashiramiachin Yosë chinotopiso pëiquë pa'pi. Piyapi'sa' huë'pachinara, a'chintapi.

Corto hua'an chini chiníquën nanantërinso', satorio'sa', inapitaso' co nitotatonahuë', niyontonahuatona', ya'ipi hua'ano'sa', Israiro ansiano'sa', inapita amatopi. Huë'pachinara, ponisia a'papi inapita maconacaiso marë'. ²² Ponisario'saso' tashinan pëiquë pa'pirinahuë', co insonta' quënanpihuë'. Huë'antarahuatona', sha'huitiipi.

²³ —Tashinan pëi' noya niahuitopinan quënanconai. Ya'coanaquë ponisario'sa' a'pairápirinahuë'. I'soapiraihuë', capa piyapi huachi, itiipi.

²⁴ Natanahuatona', ponisario'sa' hua'anën, corto hua'ano'sa' chini chiníquën nanantopisopita, inapita pa'yanpi. Pa'yanahuatona', ninontopi. “¿Intoacha pacaiya? ¿Ma'ta'onpoapona napoapi?” nitopi. ²⁵ Naporo' a'na quëmapiri huë'sahuaton, sha'huitiirin.

—Quëmapis'a' tashinan pëiquë po'moramaso', Yosë chinotopiso pëiquë piyapi'sa' a'chintapi, itërin.

²⁶ Ina quëran ponisario'saso' hua'anënarë chachin pa'sahuatona', macoantapi. Piyapi'sa' të'huatatona', co ahuëpihuë'. “Na'piquë të'yarahuachinënpoa',” ta'tona', oshaquëran mapi. ²⁷ Hua'ano'sa' niyontopiquë quëpapi. Inaquë quëpahuachinara, hua'an chini chiníquën nanantërinso itapon:

²⁸ —Nani pënënatënquëma': “Ama huachi Quisoso nanamën a'chincosohuë',” itopiranquëmahuë', aquë aquëtë' a'chinarama'. Ya'ipi Quirosarinquë ya'huëpisopita natanapi. Inapoatoma', Quisoso chiminso marë' na'intaramacoi, itërin.

²⁹ —Pënënpiramacoihuë', Yosë na'con na'con natëcaso' ya'huërin. Napoaton co nanitëraihuë' natëca'huainquëmaso'. ³⁰ Tëhuëchachin corosëquë patanantatoma', Quisoso tëpapiramahuë', shimashonënpoapita chinotërinso Yosëri chachin ananpitaantarín. ³¹ Inapotahuaton, inchinanën quëran acorin. Inaso' hua'anënpoa' ni'ton, natëcaso ya'huërin. Nóya nicaton ya'ipi israiro'sanpoa' nicha'ëinpoaso marë' acorin. Co noyahuë' yonquirëhuasopita naniantohuatëhua', oshanënpoa' inquitarinpoa'. ³² Ina nitotatoi sha'huirárai. Ispirito Santorinta' inachachin anitotarin. Yosë natëhuatëhua', Ispirito Santo aya'coancantarínpoa', itërin Pitrori.

³³ Cotio hua'ano'sari natanahuatona', chiníquën no'huiantarahuatona', yatëpapirinahuë'. ³⁴ A'na hua'an ya'huërin. Inaso' cotio maestro. Camariro itopi. Parisio quëmapi niponahuë': “Noya quëmapi inaso',” topi ya'ipi piyapi'sa'. Inaso' huanirahuaton, itërin:

—Isopita aipiran ocoico' pi'pian nonchinquëma'. Apira huënanta'ina', itërin. ³⁵ Nani ocoihuachinara, pënënin.

—Ni'cona iyaro'sa' tëhuëtama'. Co isopita tëpacaso' ya'huërinhuë', ténahuë. ³⁶ Ni'cochi. Iráca Tiotasë

ya'huërin. “Ca hua'an ya'coanahuë,” topachina, catapini pasa pochin quëmapi'sari imapi. Imasapirinahuë', tëpahuachinara, ya'ipi imapisopita yanquëëpi huachi. ³⁷ Ina piquëran copirno sha'huitërinpoa' nininënpoa' ni-acotacaso'. Naporo' a'nanta' ya'huërin, Cotasë Cariri-aquë ya'huërinso'. Na'con miáchin piyapi'sari imasapirinahuë', inanta' tëpahuachinara, imapisopita yanquëëpi. ³⁸ Napoaton ama isopita tëpacosohuë'. Tananpitoco', të-nahuë. Inahuara yonquinëna quëran a'chinahuachinaso', oshaquëran imapisopita pipimiatapi. ³⁹ Nipirinhüë', Yosëri catahuahuachin, co canpitari acopitaramahuë'. Ni'cona Yosë chachin inimicototama', itërin.

Itohuachina, hua'ano'sari natëtona', co tëpapihuë'. ⁴⁰ Ca'tano'sa' naquëranchin amatantarahuatona', chiniquën huihuipi. “Ama huachi insonta' Quisoso nanamën sha'huitocosohuë’,” itahuatona', a'papi huachi. ⁴¹ A'pahuachinara, pipipi. “Yosë noya ni'nincoi ni'toi, Quisoso marë' parisitërai,” ta'tona', capa cancantopi. Co manta' sëtopihuë'. ⁴² Nani tahuëriya Yosë chinotopiso pëiquë a'chinapi. Co ta'topihuë'. Pëiro'saquënta' Quisoso nanamën sha'huirapiapi. “Inaso' Cristo, Yosëri a'paimarinso',” tosápi.

6

Canchisë quëmapi'sa' catahuacaiso marë' acopiso'

¹ Naporo' tahuëri'sa' Quisoso imapisopita na'asapi. Notohuaro' ya'huëpi huachi. A'naquën cotio nananquë nonpi. A'naquënso nipirinhüë' cotioro'sa' niponaraihuë', Crico nananquë nonpi. Inapitaso' co noyahuë' cancantatona', taponá: “Nani tahuëriya quëyorono'sa' huë'pachinara, a'naya a'naya cosharo' ma'patopirinahuë', co napopianachin quëtopihuë', apiratërinacoi. Crico quëyorono'sa' pahuantopi,”

topi. ² Ina natanahuatona', ca'tano'sari ya'ipi Quisoso imapisopita ayontonpi. Niyontonpachinara, itopi:

—Natancoi iyaro'sa' pi'pian sha'huichinquëma'. Yosë nanamën a'china'huaiso marë' Quisocristo acorincoi. Inaso nipirihuë', nani tahuëri cosharo' yo'sápatoï, co nanitëraihuë' Yosë nanamën a'china'huaiso'. Co a'chinpatoihuë', co noyahuë' nisarai, tënai. ³ Napoaton iyaro'sa', canchisë ya'pi huayonco' catahua'inacoiso marë'. Ispirito Santori noyá ya'coancantërinso' huayonco', noya yonquipiso'. Noya quëmapisáchin acoa'ahua' cosharo' yocacaiso marë'. ⁴ Quiyaso nipirihuë' Yosë nonta'huaiso', nanamën a'china'huaiso', inasáchin yonquiarai, itopi ca'tano'sari.

⁵ Natanahuatona':

—Noyapa'. Pa'ahua acoa'ahua', topi ya'ipiya. Ina quëran Istipan huayonpi. Inaso' Yosë nóya natërin. Ispirito Santori noyá ya'coancantërin. Pinipi, Porocoro, Nicanoro, Timon, Parminasë, Niconasë, inapitanta' huayonpi. Niconasëso' Antioquiaquë hua'huatërin. Co cotio quëmapihuë' niponahuë', cotioro'sa pochin Yosë chinotërin. Iporaso' Quisoso imasarin anta'. Inanapo huayonpi. ⁶ Inapita huayonahuatona', ca'tano'saquë quëpi. Yosë nontahuatona', së'huamotopi acocaiso marë'. Inapotatona', acopi huachi.

⁷ Ina quëran ca'tano'sa' nani tahuëri pënëntapi. Yosë nanamën a'chinapi. Aquë aquëtë' nahuinin. Quirosarinquë na'con na'con piyapi'sa' imasapi. Na'a corto hua'ano'santa' Quisoso nanamën natëpi.

Istipan mapiso'

⁸ “Istipanso' nóya pënëntërin,” topi ya'ipiya. Ispirito Santori catahuarin ni'ton, sacai' nininso' nanitaparín. Cania'pi marë' Yosë nontohuachina, a'naroáchin noyatopi. Napoaton: “Tëhuënychachin Yosëri catahuarín,”

topi. ⁹ A'naquën cotioro'saso nipirinhüé', nisha niyontopiso pëi quëran huëcatona', Istipan no'huipi. “Patron quëran pipipisopita,” itopiso quëran hué'pi. Inapitaso' Sirini quëran, Aricantëria quëran, Sirisia parti quëran, Asia parti, inaquëranpita huëcatona', Quirosarinquë ya'huëpi. Inapitaso' Istipan no'huipi. Hua'qui' chiníquën ninontopi. ¹⁰ Istipanso nipirinhüé', Ispirito Santori catahuarin ni'ton, no'të no'tëquën nonin. Co nanitopihué' a'panicaíso'. ¹¹ Napoaton po'oana quëran quëmapi'sa' pahuërëpi sha'huirapicaíso marë'. Inapotohuachinara, sha'huirapipi:

—Iso quëmapišo', co noyahué'. Moisésë pinorin. Yosënta' pinorin natanai, tosápi. ¹² Ina pochin nonatona', na'a piyapi'sa' ano'huitopi. Cotio ansiano'sa', cotio maestro'sa', inapitanta' ano'huitopi. Co huachi Istipan noya ni'pihué'. Napoaton maconpi. Maconahuatona', quëpapi cotio hua'ano'sari natanacaiso marë'. ¹³ Nani niyontonpachinara, naquëranchin sha'huirapiantapi. Nonpinatona', co no'tëquën sha'huirapihué'.

—Yosë chinotopiso pëi' noya nipirinhüé', nonapirarin. “Moisésë iráca pënëntërinsona' co natëcaso' ya'huërinhué',” toconin. ¹⁴ Quisoso Nasaritoquë ya'huërinso' imaton, naporinso' a'chinarin. “A'na tahuëri Quisosori Yosë chinotopiso pëi' ata'huantarin. Moisésë pënëninpoasonta' ananiantatonpoa', nisha a'chintarinpoa',” toconin Istipan natanai, topi sha'huirapitona'.

¹⁵ Ina quëran hua'ano'sari Istipan ni'sapi. Ni'sapirinhüé', ya'pirin anquëni pochin huënaráchin ni'tërin.

¹ Ina quëran Corto hua'an chini chiníquën nanantërin-soari natanin.

—¿Tëhuëchachin naporan nonapon? itërin.

² —Co onporonta' api Yosë pinorahuë'. Natanco, apiro'sa'. Iyaro'sa' canpitanta' natanco no'tëquën sha'huichinquëma'. Iráca quëran huarë shimashonënpoapita Yosë imapi. Canta' ina imarahuë. Tata Yosëso' noya noya. Iráca Tata Apraan nisha no'paquë ya'huaso', ya'notimarin. Co Aranquë pa'shátëraponhuë', nontërin. Misopotamia parti ya'huëpirinhuë', inaquë Yosëri itapon: ³ “Ya'huëran quëran pipimiatëquë'. Quëmopinënpitanta' patomiatëquë'. A'na parti paaton, inaquë ya'huëquë'. Carinquën a'notaranquën, inaquë ya'huëmiatëquë',” itërin Yosëri. ⁴ Natanahuaton, Apraan pipirin. Cartia parti quëran pipirahuaton, Aranquë pa'nin. Inaquë ya'huëantapirinhuë'. Ina quëran pa'pin chiminpachina, Yosë nohuanton, Canaan parti huë'nin. Ya'huërehuaquë chachin huë'nin. ⁵ Huë'pirinhuë', Yosë nohuanton, co no'pa' ya'huëtërinhuë'. Co pi'pisha tëranta' hua'anëntërinhuë'. “A'na tahuëri Canaan parti ya'huëmiatarama'. Quëma shiparinpita na'asahuatona', ina no'pa' hua'anëntapi,” itërin Yosëri. Co hui'nahuayantërasohuë', napotërin. ⁶ Ina quëran Yosëri itantarin: “A'na tahuëri quëma shiparinpita nisha parti yacapatapona'. Inaquë nisha piyapi'sari chiníquën asacatapi. Co pahuërëaponaraihuë', asacatapi. Catapini pasa pi'ipi aparisitapi. ⁷ Nipirinhuë', nisha piyapi'sa' shiparinpita aparisitopiso' ana'intarahuë. Ina quëran shiparinpita pipirapi. Isëquë chachin huënantahuachina', chinotarinaco,” itërin Yosëri. ⁸ Ina quëran itantapon: “Caora nohuanto, catahuanquën. Hui'nanpita, ya'ipi shiparinpita, inapitanta' catahuanahuë. Napoaton

marca niacotoco' imaramacoso' anitotacamaso marë'," itërin. Ina quëran Apraan hui'nin ya'huëtërin. Isaco itërin. Posa tahuëritohuachina, marca acotërin. Isaco mashotihuachina, hui'nin ya'huëtërin. Cacopo itopi. Ina quëran inanta' hui'ninpita ya'huëtantarín. Shonca cato' ya'huëtërin. Ya'ipiya marca niacotëra'piapi. Inapita quëran shonca cato' huënton cotioro'sa' ya'huërehua'. Inapitaso' shimashonënpoa', tënëhua'.

⁹ A'nara' Cosi itopi. Iinpitari apiratatona', no'huipi. Iina chachin nipirínhuë', co quë'yapihuë'. Napoaton nisharo'sa' ya'nohuachinara, pa'anpi asacatacaiso marë'. Nisha piyapi'sari Iquipito'pa' quëpapi. Yosëriso nipirínhuë' catahuarín. ¹⁰ Parisitopirínhuë', nicha'ërin. Ina nohuanton, Iquipito copirnorí noya ni'nin. "Cosi noya quëmapí. Noya yonquirín," ta'ton, chiníquën nanan quëtërin. Ya'ipi copirno ma'shanënpita a'pairín. Ya'ipi Iquipito piyapi'sa' camairín.

¹¹ Naporo' Iquipito parti cosharo' co noya papotërinhuë'. Hua'qui' co manta' papotërinhuë' ni'ton, tanarotopi. Canaan partinta' capa cosharo'. Shimashonënpoa' co manta' ya'huëtópihuë' capacaiso'. Parisitápi. ¹² "Iquipito parti trico ya'huërin," topiso marë' Cacoposo' hui'ninpita a'parín cosharo' pa'anacaiso marë'. Iina chachin ma'paponaraihuë', nani mashotërin ni'ton, co nohuitópihuë'. Ina pa'anatona', ya'huëpi'pa' cosharo' quëpaantapi capacaiso marë'. Ina capatona', nãpipi. ¹³ Ina quëran pë'yahuachinara, pa'pini a'paantarín. Naporo' Cosiri sha'huitërin. "Caso' co nishacohuë'. Cosico. Iyaya, itoco," itërin. Copirnonta' iinpita anohuitërin. ¹⁴ Ina quëran Cosiri pa'pin amatërin. Ya'ipi quëmopinënpitanta' amatërin. Ya'ipi quëran canchisë shonca a'natërápo piyapi ya'huërin. ¹⁵ "Huëquë', tata, isëquë ya'huëa'ahua'," itohuachina, Cacoponta' Iquip-

ito'pa' pa'marin. Ya'ipiya pa'mapi. Inatohua' Cacopo chiminin. Ya'ipi shimashonënpoanta' inaquë ya'huërapì quëran chiminpi. ¹⁶ Cacopo chiminpachina, nonën isëquë chachin quënantapi pa'pitacaiso marë'. Siquimoquë pa'pitopi. Ina no'pa chachin iráca Apraani, amororo'sa' pa'antërin.

¹⁷ Yosëri chachin nani iráca Apraan sha'huitërin Canaan parti hua'anëntacaso'. Nipirinhuë', shinpita co a'naroáchin panantapihuë'. Hua'qui' Iquipitoquë ya'huëpi. Inaquë na'api. Panantacaiso' tahuëri ya'caritohuachina, notohuaro' israro'sa' ya'huëpi.

¹⁸ Napoin quëran Iquipito parti nisha copirno ya'conin. Cosiso' iráca chiminin ni'ton, co nohuitërinhuë'. ¹⁹ Cosi naporinso' co nitotërinhuë' ni'ton, nonpintaton, israiro'sa' aparisitërin. Ahuihuitahuaton, chiníquën asacatërin.

Naporahuaton: “Quëmapia'hua nasitohuachin, aipiran të'yatoco' chimiin,” itërin.

²⁰ Naporo', iyaro'sa', Moisésë nasitërin. Yosëri noya ni'nin. Pa'pin a'shinë chachin nosoropi ni'ton, cara yoqui po'orahuatona', pëinënquë acanopitopi. ²¹ Ina quëran aipiran acohuachina', Yosë nohuanton copirno hui'nini chachin manin aso'socaso marë'. Hua'huin pochin ni'nin.

²² Iquipito maistro'sari noya a'chintopi. Ya'ipi nitotopiso' a'chintopi. Napoaton noya noya nonin. Nani ma'sha nicacaso' nitotërin.

²³ Catapini shonca pi'ipitohuachina, a'napita israiro'sa' yonquiaton, pa'nin ni'tapon. ²⁴ Inaquë a'na Israiro quëmapì quënanconin. Co manta' onpopirinhuë', Iquipito quëmapiri ahuëaton, yatëpararin quënanconin. Quëmopinën nosoroaton, “cari i'huërëchi,” tënin. Ina quëran Iquipito quëmapì ahuëaton, tëparin.

²⁵ “Israiro'saso' iyahuëpita. Yosë catahuaarinco inapita nicha'ëca'huaso',” tënin Moisésë yonquinënquë.

Inapitaso nipirinhüè' inari nicha'ècaso' co yonquipihüè'.
²⁶ Tahuëririnquë cato' israiro'sa capini niahuërapì, Moisésëri quënanconin. “¿Onpoatomata' canpita capini niahuëarama'? Nanan anoyatoco',” itërin.
²⁷ Ahuëtona'piso nipirinhüè' co nohuantërinhuë' natëcaso'. “¿Inta' hua'an acorinquën? Co coisë pochin sha'huitancoiso' ya'huërinhuë'.
²⁸ I'huara Iquipito quëmapi tëparan. ¿Inapochachin canta' yatëparanco ti?” itërin.
²⁹ Ina natanahuaton, të'huatërin. “Copirno natantohuachin, no'huiarincó,” ta'ton, pipimiatërin huachi. Matian parti yacapatërin. Inaquë sa'aton, cato' hui'nin ya'huëtërin.

³⁰ Catapini shonca pi'ipi Moisésë inaquë ya'huërin. Ina quëran a'na tahuëri inotëro' parti pa'nin. Sinai motopi ya'cariya ni'so', sarsa nara orotarincó' quënanin. Inaquë chachin anquënniri ya'notimarin.
³¹ Ina ni'sahuaton, pa'yanin. “¿Ma'ta' inaso' nimara?” ta'ton, ya'cariconin. Naporo' Yosëri itapon: ³² “Caso' Yosëco. Quëma shimashonënpita chinotërinaco. Apraan, Isaco, Cacopo, inapita chinotërinaco,” itërin. Moisésë të'huataton, ropa ropátarin. Monshorahuaton, co yani'ninhüè'.
³³ Ina quëran Yosëri itantarin: “Sapatën ocoiquë'. Isëquë nontaranquën ni'ton, isëquë chachin chinotancoso' ya'huërin, tënahüë. ³⁴ Piyapinëhuëpita Iquipitoquë ya'huëpirinahüè', parisitápi ni'nahuë. Chiniquën aparisitopi ni'ton, tarëtápi, natanahuë. Napoaton nicha'ësarahuë huachi. Huëquë' inatohua' a'pa'inquën nicha'ëcamaso marë',” itantarin.

³⁵ Napoaton Moisésë inatohua chachin paantarin. Iráca israiro'sa' yacatahuapirinhüè', co yanatëpihuë'. “¿Inta' hua'an acorinquën? Co coisë pochin sha'huitancoiso' ya'huërinhuë’,” itopi. Yosëso nipirinhüè' Moisésë chachin hua'an acorin. Nara'huaya quëran anquënniri

ya'notaso', Yosëri sha'huitërin inapita nicha'ëcaso marë'.
³⁶ Ina quëran Iquipitoquë paantarahuaton, nani ma'sha
 Yosë pochin ninin, sacai' nininsopita. Inapoaton, Iquipito
 quëran ocoirahuaton, nicha'ërin. Inapochachin Quëhuai
 marëquë, inotëro parti inaquëpita Yosë pochin ninin.
 Catapini shonca pi'ipi inaporin. ³⁷ Moisësëri chachin
 inapita itërin: "A'na tahuëri Yosë nohuanton, a'na
 pënëntona'pi ya'huapon, ca pochin nininso'. Inanta'
 Israiro quëmapi nisarin," tënin. ³⁸ Iráca inotëro parti
 shimashonënpoa' niyontonpachinara, Moisësëri Yosë
 nanamën anitotërin. Sinai motopiquë pa'pachina,
 anquëniri nontërin. Yosë nanamën sha'huitërin noya
 nanpicaíso marë'. Canpoa marënta' sha'huitërin.

³⁹ Shimashonënpoaso nipirinhüë' co nohuantopihüë'
 Moisësë natëcaíso'. Yaa'popi. Iquipito parti
 na'huanatona', inatohua' yapa'mantapi. ⁴⁰ Napoaton
 Moisësë motopiquë ya'huaso', iin, Aaron itopiso',
 nontopi. "Mamanshiro'sa' nitocoi, ina imahua'. Moisësë
 Iquipito quëran ocoipirinpoahuë', ¿intohuaso' pa'mara?"
 ta'tona', mamanshi nipi. ⁴¹ Ohuaca'huaya pochin nininso
 nipi. Ma'sha tëparahuatona', mamanshi moshapi.
 Inahuara nipiso' niponahuë', pa'yatatona' pita nipi.
⁴² Napoaton Yosëri tananpitërin. Tananpitohuachina,
 ma'sha inápaquë ya'huërintopita moshapi. Pi'i, yoqui,
 tayora, inapita moshapi. Pënëntona'pi iráca Yosë
 quiricanëquë ninshitaton, tapon:

"Israiro'sa' nontaton, Yosëri itërin:

'Catapini shonca pi'ipi inotëro parti paasëma' ma'sha
 tëpahuatamara,

co chinotatomaco naporamahuë'.

⁴³ Nisha piyapiro'sa' moshapiso' yonquirama'.

Moroco artaronën quëparahuatoma', ina chinotërama'.

A'na tayoranta' mosharama', Nipan itopiso'.

Napoaton ana'intaranquëma'.

Ca nohuanton, inimicoro'sa' huë'sahuatona', minsëar-inënquëma'.

Papironia aquëtë' quëpararinënquëma', itërin Yosëri," tënin.

⁴⁴ Shimashonënpoapita iráca inotëro parti pacapona', Yosë chinotacaso në'mëtë' pëi quëparápi. Yosëri chachin Moisësë sha'huitërin ina pochin nicatona', chinotacaiso marë'. A'notërinso pochachin nipi. Inaquë Yosë pënëntërinso nanan ninshitërinso' ya'huërin. ⁴⁵ Ina quëran hui'ninpitanta' inachachin pëi' ya'huëtopi. Nisha piyapi'sa' isëquë ya'huëpirinahuë', Yosë nohuanton, a'papi. Cosoiri minsëhuachina, a'papi isëquë ya'huëcaiso marë'. Ina pëi chachin isëquë quëpi Yosë chinotacaiso marë'. Tapi hua'an ya'conaquë huarë' ina pëiquë Yosë chinotopi. ⁴⁶ Yosëri noya catahuarin ni'ton, Tapi noya hua'anëntërin. Inari pancana yapëitopirinhüë', co Yosë nohuantërinhuë'. ⁴⁷ Ina quëran hui'nin Saromon itopiso', panca pëi' na'pi quëran ninin inaquë chinotacaiso marë'. ⁴⁸ Nipirinhüë', Yosëso' chini chiníquën nanantërin. Co nipiso' pëiquërächin ya'huërinhuë'. Pënëntona'pi inachachin sha'huitërinpoa':

⁴⁹ "Yosëri itapon: Inápaquë huënsërahuë hua'anënta'huaso marë'.

Isoro'panta' nantëhuë aya'nanahuëquë pochin nitërahuë. ¿Onpopinta' yapëirapipiramacohüë'?

¿Insëquë chachinta' acotapomaco ya'huëca'huaso marë'? Co pëiquërächin ya'huarahuë'.

⁵⁰ Cari ya'ipi ma'sha ninahuë, itërin Yosëri," tënin.

⁵¹ Canpitaso nipirinhüë' co pi'pisha tëranta' yanatëtëramahuë'. Co natantochináchinhüë' cancantërama'. Co onporonta' Ispirito Santo yanatëramahuë'. Iráca shimashonëmapita co noyahuë' cancantopi. Inapita quëpatoma', inapochachin

cancantërama'. ⁵² Iráca quëran huarë' na'a pënëntona'piro'sa' pënëntopirinahuë', ¿insota' shimashonëmapitari noya ni'pi? Ya'ipiya aparisitopi. "A'na tahuëri noya noya nininso' o'mararin," topachinara, no'tëquën ninopirinahuë', tëpapi. Ina quëran Cristo chachin o'mahuachina, sha'huirapitoma', atëpatërama'. ⁵³ Yosë iráca pënëntërinso' anquënniri chachin sha'huitopirinquëmahuë', canpitaso' co natëramahuë', itërin Istipani.

Istipan tëpapiso'

⁵⁴ Natanahuatona', chiníquën no'huitona', yatëpapi. ⁵⁵ Istipanso nipirinhüë' Ispirito Santori noyá ya'coancantërin ni'ton, inápaquë në'pëtërin. Yosë ya'huërinso chachin ni'nin. Huënaráchin huënaráchin ya'norin. Quisoso Yosë inchinanën quëran huaniárin, ni'nin.

⁵⁶ —Ni'cochi iyaro'sa'. Pi'iro'të nii'soatërin ni'nahuë. Quisoso chachin Yosë inchinanën quëran huaniarin, quënanahuë, itërin Istipani.

⁵⁷ Ina natantahuatona', nipicopihuëratëtöpi. Chiníquën no'huitona', a'naroáchin maconpi. ⁵⁸ Ninano quëran quëparahuatona', na'piquë të'yararapi. Sha'huirapipisopitaso', aipi a'mopiso' ocoirahuatona', a'na hui'napi Saono itopiso' quëtöpi a'paicaso marë'. ⁵⁹ Të'yaraso', Istipanso' chiníquën parisitaponahuë', Quisoso nontërin: "Hua'yanëhuë Siniro matahuatonco, quëpaquë'," itërin. ⁶⁰ Ina quëran isonahuaton, chiníquën itantarin: "Tëparinacoso marë', ama Siniro isopita ana'intëquësöhuë'," itërin. Ina tosahuaton, chiminin.

8

¹ Istipan tëpasoi', Saononta': "Tëpaco'," tënin.

Saonori aparitërinso'

Naporo quëran huarë' cotio hua'ano'sa' no'huitatona', Quisoso imapisopita chiníquën aparisitopi. Quirosarinquë napopi. Aparisitatona', ayanquëëpi. Ya'ipi Cotia parti, Samaria parti, inaquëpita yanquëëpi. Ca'tano'saráchin co pa'pihuë'.² Nani Istipan tēpahuachinara, Yosë chinotopisopitari pa'pitopi. Sētatona', na'nērāpi.³ Saonoso nipirinhüë' Quisoso imapisopita aparisiaton, pēinēnaquë huarë' ya'cona'piarin. Quëmapi'sa' masahuaton, ohuwarahuaton, tashinan pēiquë po'morin. Sanapi'santa' inaquë po'morin.

Samaria parti noya nanan sha'huirinso'

⁴ A'naquënso nipirinhüë' yanquëërahuatona', pa'sapi. Yosë nanamën sha'huirapi. ⁵ Pinipiso' Samariaquë pa'nin. Inaquë Quisocristo naporinso' sha'huirarin: “Yosëri a'paimarinso' imaco' canpitanta',” itarin. ⁶ Na'a piyapi'sa' niyontonahuatona', natanapi. Nóya natanpi. A'chintohuachina, cania'piro'santa' quëpi. Yosë nohuanton, Pinipiri anoyatërin. Ni'sahuatona', aquë aquëtë' yaimapi. “Yosëri catahuarin ni'ton, a'naroáchin anoyatërin,” topi. ⁷ A'naquënso' sopairi ya'coancantërin ni'ton hua'yantopirinhüë', Pinipiri sha'huitohuachina, sopairo'sa' chiníquën nonsahuatona', pipira'piapi. A'naquëonta' caniopi quëran co huachi nanitopihuë' iratacaiso', quëhuënāpi. A'napitaso' apia ni'tona', sonpapi. Inapitanta' huë'pachinara, anoyatërin. ⁸ Napoaton inaquë ya'huëpisopitaso', capa cancantopi.

⁹ Inaquë a'na quëmapi Simon itopiso' ya'huërin. Co'huara Pinipi huë'shatërasohüë', na'con pēnotërin. Nani hua'qui' piyapi'sa' nonpintërin. “Caso' chiníquën nanantërahüë,” tēninso marë' pa'yatopi. ¹⁰ Ya'ipi Samariaquë ya'huëpisopitari natëpi. Ya'ipi piyapi'sa', hua'ano'sa

quëran huarë' natëpi. “Iso quëmapi Yosë pochin ninin. Nani ma'sha nanitaparin,” topi.

¹¹ Hua'qui' pënotaton, piyapi'sa' nonpintërin. Napoaton natëpi. ¹² Nipirinhüë', Pinipiri noya nanan sha'huitohuachina, noya natanpi. “Yosë yahua'anëntërinpoa'. Quisocristo inápa quëran a'paimarin nicha'ëinpoaso marë'. Ina imaco' canpitanta',” itohuachina, natëpi. Ina quëran quëmapi'sa' sanapi'sarë chachin aporihuanpi. ¹³ Simonta' natëpirinhüë'. Aporihuanahuaton, Pinipi ca'tanin. Pinipiri cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatërin. Nani ma'sha nanitaparin. “Tëhuëncachin Yosëri catahuarin,” topi. Ina ni'sahuaton, Simon pa'yanin. “Ma'pitacha nanitaparin paya,” tënin, yonquiaton.

¹⁴ Naporo' ca'tano'sa' Quirosarinquë ya'huëpi. “Samariaquë ya'huëpisopitanta' Yosë nanamën natëpi huachi,” topi. Natantahuatona', Pitro, Coansha cato chachin a'papi nicapona'. ¹⁵⁻¹⁶ Na'a ya'huëhuano'sa' nani aporihuanpi. “Sinioro Quisoso imarai,” ta'tona', aporihuanaponaraihuë', Ispirito Santori co ya'coancanchátërarinhüë'. Napoaton Pitro, Coansha inapita o'marahuatona', Yosë nontopi Ispirito Santori ya'coancantacaso marë'. ¹⁷ Ina quëran së'huamotohuachinara, Ispirito Santori ya'coancantërin. ¹⁸⁻¹⁹ Simonta' nicon: “Ca'tano'sari së'huamotorahuatona', Ispirito Santo aya'coancantopi,” ta'ton: —A'chintoco canta' canpita pochin nii. Ina marë' pahuë're'inquëma'. Ispirito Santo aya'coancanchi canta', topirahuë', itërin. ²⁰ Pitroriso' itapon:

—Ma'pitacha yonquiran paya. Coriqui marë' Ispirito Santo ¿yama'paranco ti? Co ina marë' Yosë quëtërin-pohuë'. Co inaso' pa'anëhuë'. Ina pochin yonquihuatan, parisitopiquë pa'saran. ¡Coriquirë'quën chachin inaquë

pa'saran! ²¹ Co ya'ipi cancanën quëran imaranhuë' ni'ton, co Yosë noya ni'ninquënhuë'. ²²⁻²³ Pa'pi co noyahuë' yonquiran. Catinaquë tonporëso pochin ninan ni'ton, co pi'pian tëranta' Yosë yanatëranhuë'. Napoaton co noyahuë' yonquiransopita naniantaton, Yosë nontëquë' taponan oshanën yainquitápirinquënhuë', itërin.

²⁴ —Canpitari Yosë nontoco' ama ina pochin ana'inchincosohuë', itërin. Chiníquën pa'yanaton, naporin.

²⁵ Ina quëran Pitro Coansharë chachin piyapi'sa' a'chintantapi. Quisocristo naporinso' anitotapi. Ya'ipi Yosë nanamën sha'huitantapi. Nani sha'huitoahuachinara, ya'huëpi'pa' yapaantapi. Samaria parti paatona', a'naya a'naya ninanoro'saquë noya nanan sha'huitëra'piapi. Inaporatona', Quirosarinquë cancoantapi.

Itiopia quëmapi natërinso'

²⁶ Ina quëran Siniro anquëninëni ya'notimarahuaton, Pinipi sha'huitërin: “Huanirahuaton, Quirosarin quëran Casa'pa' ira pa'ninso pa'tëquë',” itërin. Inatohua' inotërachin ya'huërin. ²⁷ Sha'huitoahuachina, pa'nin. Pa'sapirinhüë', a'na quëmapi quënanconin, Itiopiaquë ya'huërinso'. Inaso' hua'an. Itiopia copirno paya Cantasi itopisoari nani acorin ya'ipi coriquinën a'paicaso marë'. Hua'anso' i'hua Quirosarinquë pantarin Yosë chinotacaso marë'. ²⁸ Nani o'mantaton, ya'huërin'pa' paantararin. Torona'hua cahuariori quëparinquë huënsëaton, pa'sarin. Papon pochin, Yosë quiricanën iráca Isaiasë ninshitërinso' nontërarin.

²⁹ Naporinso' Ispirito Santori Pinipi sha'huitërin: “Manóton ya'yoranconahuaton, imaraaquë',” itërin.

³⁰ Pinipiso' ta'arahuaton, ya'yoranconin. Isaiasë ninshitërinso' nontaquëya', natanin:

—Nontëranso' iyasha, ¿nitotëran ti? itërin.

³¹ —¿Co'chi iyasha, nitotërahuë paya! Co insonta' a'chintërincohuë' ni'ton, co nanitërahuë'. Huëquë' huën-sëiquë'. Sha'huitoco nitochi, itërin. Napotohuachina, inaquë huënsërin. Papona pochin ninontërapí.

³² —Iso' iyasha nontápirahuë', ma'ta' tápon naporinso' co nitotërahuë', itahuaton, Yosë quiricanënquë nontërinso' a'notërin nontacaso marë'.

“Tëhuëenchachin ohuica tēpacaiso marë' quëpahuachinara, co manta' tēninhuë'.

Carniroa'huanta ya'ihuachinara, co na'nërinhuë'.

Inapochachin ina quëmapi yatëpahuachina', co manta' taponhuë'.

³³ Nonpinapipi ni'ton, coisë co no'tëquën sha'huirinhuë'. Tëpapi ni'ton, co a'na hui'nin tëranta' ya'huërinhuë',” tēnin quiricanënquë.

³⁴ —¿Ma quëmapi' yatëpapiso'? Isaiasë nica. A'na quëmapi nica. Co caso' nitotërahuë'. Sha'huitoco canta' nitochi, itërin hua'ani.

³⁵ “Quisoso ninoton, Isaiasë ninshitërin,” itahuaton, ina quirica chachin nontaton, ya'ipi Quisoso nanamën a'chintërin. ³⁶ Nani a'chintohuachina, ira pa'tapona pochin ii' quënanconpi.

—Ni'quë' iyasha. Ii' ya'huërin. Canta' aporintoco, topirahuë', itërin hua'ani.

[³⁷ —Ya'ipi cancanën quëran huarë' natëhuatan, aporintaranquën, itërin.

—Quisocristoso' Yosë hui'nin chachin, tēnahuë, tēnin hua'an.]

³⁸ “Noyahua',” itohuachina, torona'hua asanorin. No-huararahuatona', cato chachin i'quë pa'mapi. Inaquë aporintërin. ³⁹ Nonshipirinahuë', a'nanaya Pinipi ayarin. Ispirito Santori quëparin ni'ton, hua'ani co huachi quënaninhuë'. Co quënanaponahuë', noya cancantaton,

pa'nin. ⁴⁰ Pinipiso nipirinhüë', Asotoquë'pa ya'nochanin. Ina quëran pa'sahuaton, ninanoro'saquë noya nanan sha'huitëra'piarin. Sisariaquë huarë' sha'huir'a'piarin.

9

Saono imarinso'

¹ Saonoso nipirinhüë' no'huitárin. Quisoso imapisopita no'huiton, yatëparin. Napoaton corto hua'an chini chiníquën nanantërinso' nontonin. ² “Quirica ninshitoco piyapi maca'huaso marë'. Tamascoquë quëparahuato, niyontonpiso pëi' hua'ano'sa' quëtarahuë. Inaquë nasha nanan imapisopita quënanpato, masarahuë. Quëmapi'sa' tonporahuato, isëquë chachin quësarahuë. Sanapi'saquë huarë' masarahuë,” tënin Saono. Napohuachina, quirica ninshitahuaton, quëtërin. ³ Ina quëran Tamascoquë pa'nin. Ya'caritërahuaso', a'naroáchin inápa quëran huënaráchin huënaráchin a'pintërin. ⁴ No'paquë anotahuaton, inápa quëran nontërinso' natanin.

“Saono, Saono, ¿onpoatonta' aparisitaranco?” itërin.

⁵ “¿Inquënta' quëmaso', Sinioro?” itërin Saonori. “Ca Quisosoco, aparisitaranco'. ⁶ Iporaso' huanirahuaton, ninanoquë paquë'. Inaquë sha'huitarinënuquën ma'sona nicamaso',” itërin.

⁷ Ca'taninsopitaso' pa'yanatona', co manta' topihuë'. Nontërinso' natanaponaraihuë', co insonta' quënanpihuë'. ⁸ Saono huaniintarahuaton, ni'topirinhüë', co huachi quënantërinhuë'. Napoaton a'napitari së'quërahuatona', Tamascoquë quëpapi. ⁹ Cara tahuëri co quënantërinhuë'. Co manta' ca'ninhüë'. Co manta' o'orinhüë'.

¹⁰ Ina ninanoquë chachin a'na quëmapi ya'huërin, Quisoso imarinso'. Ananiasë itopi. Yosë nohuanton,

co huë'ëponahuë', hua'narëso pochin ni'nin. Nontërin-sonta' natanin. “Ananiasë, ¿ya'huaran?” itërin Quisosori. “Ya'huarahuë Sinioro,” itërin inarinta'.

¹¹ “Huanirahuaton, no'tëquën cachi itopiquë paquë'. Inatohua' Cotasë pëinën ya'huërin. Inaquë a'na quëmapi Tarsoquë ya'huërinso' yacapatarin. Inaso' Saono itopi. Apira inaso' nontarinco. ¹² Inanta' hua'narëso pochin nani quënaninquën. Quëmari së'huarayaconpatan, quë-nantaantapon,” itërin Quisosori.

¹³ Ananiasëso nipirinhue' co yapa'ninhue'. “Ina quëmapiso' Sinioro, pa'pi co noyahuë', topi natan-tërahuë. Quirosarinquë quëma imarinënuquënsopita chiniquën aparisitërin. ¹⁴ Corto hua'ano'sa' chiniquën nanantopisopitari nanan quëtërin isëquënta' piyapi'sa' macacaso marë'. Nontërinquënsopita tonporahuaton, tashinan pëiquë yapo'morin,” itërin Ananiasëri.

¹⁵ “I'hua mini co noyahuë' yonquipirinhue', nani huayonahuë ca nanamëhuë a'chinacaso marë'. Nisha nisha piyapi'sa' a'chintarin imainacoso marë'. Hua'ano'sanënpitanta' sha'huitarin. Israiro'santa' a'chintarin imainacoso marë'. ¹⁶ Nanamëhuë a'chininso marë' na'con parisitapon. Inanta' cari anitotarahue,” itërin Quisosori.

¹⁷ Ina natanahuaton, Ananiasë pa'nin. Cotasë pëinën-quë ya'conconahuaton, Saono së'huaconin:

—Iya Saono. Sinioro Quisoso iraquë ya'notërinquënsosha'huitërinco ni'ton, huë'nahuë. Ina nohuanton, apira noya ni'taantaran. Naporahuaton, Ispirito Santo noyá ya'coancantarinquën, itërin.

¹⁸ Naporo chachin sami sha'huëtë pochin nininso', ya'pirin quëran anotërin. A'naroáchin noya ni'taantaran. Ina quëran huaniintarahuaton, aporihuanin.

¹⁹ Nani coshatahuaton, chiniquën cancantaantaran.

Hua'quimiachin inaquë Quisoso imapisopitataquë yacapatërin.

Saono ya'nan pënëntërinso'

²⁰ Shiarahuaton, cotio niyontonpiso pëiquë pa'sahuaton, pënëntarin. “Quisososo' Yosë hui'nin,” itahuaton, na'con a'chinarin. ²¹ Ya'ipi piyapi'sa' natanahuatona', ina nohuitatona', pa'yanpi.

—¿Co'na isohuë' Quirosarinquë ya'huapon Quisoso imapisopita chiníquën aparisitërin? Isëquënta' huë'nin imapisopita macacaso marë'. Tonporahuaton, corto hua'ano'saquë quëpararin, topiraihuë'. Ni'quëchi. Nani a'chinarin inanta', topi.

²² Saonoso' chiníquën cancantaton, nóya a'chinarin. “Tëhuënychachin Yosëri Cristo a'paimarin. Inaso' Quisoso chachin. Yosë quiricanën quëran no'tëquën anitotërin-poa',” ta'ton, na'con a'chintërin. Cotioro'sa' inaquë ya'huëpisopita nisha nisha yonquiatona', co nanitopihuë' a'panitacaiso'.

Saono cha'ërinso'

²³ Napoaton hua'qui quëran cotioro'sari tēpacaiso' yonquipi. ²⁴ Yatëpapiso' natanaton, Saono co huachi a'ninquëchin paacaso' nohuantërinhuë'. Nani tahuëri ninano' ya'coanaquë cotioro'sari ninarapi tēpacaiso marë'. Tashirë chachin ninarápi. ²⁵ A'na tashiso nipirinhüë', imapisopitari huëcatona' Saono quëpapi. Ninano pairapipi quëran anohuaramapi. Nantipi pochin nininquë anohuaramahuachinara, pa'nin huachi.

Saono Quirosarinquë paantarinsó'

²⁶ Quirosarinquë canconahuaton, Quisoso imapisopita ya'huëpiquë pa'pirinhüë'. “Co tëhuënychachin Quisoso imamarahuë', sha'huirapihuachinpoa',” ta'tona', tē'huatopi.

²⁷ Pirnapiso nipirinhue' natërin. Natëton, Saono quëparin ca'tano'sa' nontacaso marë'. “Saono ira pa'taso', Quisoso quënanin. Nontërinsona' natanin. Tamascoquë chiniquën cancantaton, Quisoso nanamën sha'huirin,” itërin. ²⁸ Ina quëran ca'tano'sataquë Saono yacapatarin. Imapisopitarë' nipayatona', pa'sapi. Inaquë co të'huatonhuë', Siniro nanamën sha'huirárin. ²⁹ A'naquën cotioro'saso' Crico nananquë nonpi. Saonori chiniquën pënënpachina, no'huitona', yatëpapi. ³⁰ Yatëpapurinahuë', imapisopita natanahuatona', Sisariaquë quëpapi. Inaquë quëparahuatona', Tarsoquë a'papi.

³¹ Ina quëran Quisoso imapisopita noya ya'huapi. Co huachi insoari tëranta' aparisitërinhuë'. Cotia parti, Cariria parti, Samaria parti, inaquëpita sano ya'huatona', noya noya imasapi. “Siniro chiniquën nanantërin,” ta'tona', nóya natëpi. Ispirito Santori catahuarin ni'ton, a'napitanta imasapi.

Yosë nohuanton Pitrori Iniasë anoyatërinso'

³² Pitroso nipirinhue' nisha nisha parti pa'sarin imapisopita nicacaso marë'. Nitaquë canconpachina, imapisopita ni'conin. ³³ Inaquë a'na quëmapi quënanconin, Iniasë itopiso'. Posa pi'ipi canioton, quëhuénárin. Apia ni'ton, co nanitërinhuë' huanicaso'.

³⁴ —Iya Iniasë, Quisocriso anoyatarinquën. Huani-rahuaon, pë'sara'huaya tapaquë huachi, itërin Pitrori.

Napotohuachina, a'naroáchin huanirin. ³⁵ Inaquë ya'huëpisopitari ni'pi. Saronaquë ya'huëpisopitarinta' ni'pi. Napoaton na'a piyapi'sa' iráca yonquipisopita naniantatona', Quisocriso imapi.

Yosë nohuanton Tapita ananpitaantarinsó'

³⁶ Copëquë a'na sanapi Tapita itopiso' ya'huërin. Crico nananquë Torëcasa itopi. Inanta' Quisoso imarin. Noya sanapi ni'ton, sa'ahuario'sa' nosoroaton, nani tahuëri catahuarin. Pahuantohuachinara, ma'sha topinan nicanarin. ³⁷ Naporo' ina sanapi caniorahuaton, chiminin. Nonën pa'morahuatona', inapa pa'cotë' ninquë acopi. ³⁸ Pitroso' Nitaquë ya'huarin, natantopi. Co aquëyahuë' ni'ton, cato' quëmapi a'papi. Canconahuatona', “Manó-ton huëquë,” itopi.

³⁹ Napoaton Pitro inapitarë' pa'nin. Canconpachinara, inapa pa'cotëquë quëpantapi. Inaquë na'a quëy-orono'sari tahuirapitahuatona', na'nëtopi. A'mopisopita Tapitaco' i'hua pipitërinso' sa'ahuario'sa' quëtacaso marë' a'notopi. ⁴⁰ “Ya'ipinquëma' pipico' Yosë nontëri'i,” itohuachina, pa'pi. Nani pa'pachinara, isonahuaton, Yosë nontërin. Ina quëran nonën tahuëretahuaton, itapon:

—Imoya Tapita, huënsëquë', itërin.

A'naroáchin ni'tiintarin. Pitro quënanahuaton, huënsërin. ⁴¹ Pitrori maimirarahuatón, ahuanirin. Ina quëran imapisopita, quëy-orono'sa' inapita përrarin. Huë'sahuatona', nanpirin quënanquipi. ⁴² Ya'ipi ninanoquë nahuinin. Na'a piyapi'sa' Quisoso natëpi. ⁴³ Inaquë hua'qui' Pitro yacapatërin. Simon itopiso' pëinënquë yacapatërin. Simonso', sha'huëtë' tapana'pi.

10

Cornirio nicacaso marë' Pitro pa'ninso'

¹ Sisariaquë a'na quëmapi ya'huërin. Cornirio itopiso'. Inaso' capitan. “Itariaro'sa'” itopiso sontaro huënton camairin. ² Inaso nisha piyapi niponahuë', Yosë chinotërin. Ya'ipi pëinënquë ya'huëpisopitanta' Yosë chinotopi. Cotioro'sa' ma'sha pahuantohuachinara, nosoroaton, topinan quëtërin. Nani tahuëri Yosë

nontërin. ³ Pi'i tēhuērēnahuasō', co huē'ēponahuē', hua'narēso pochin a'ninquēchin quēnanin. Yosē anquēn-inēni huēcāpaimarahuatōn: “¡Cornirio!” itërin.

⁴ Anquēni ni'sahuatōn, pa'pi tē'huatërin.

—¿Ma'ta' sinioro nohuantëran? itërin.

—Quēmasō' na'con Yosē nontëran, nataninquēn. Sa'ahuarō'sa' nosoroatōn, ma'sha topinan quëtëran. Ina marē' noya yonquirinquēn. ⁵ Napoatōn Copëquē piyapi'sa' a'paquē' Simon Pitro maconta'ina'. ⁶ Inasō', sha'huëtē' tapana'pi Simon itopiso' pëinēnquē yacapatarin. Marē yonsanquē ya'huërin, itërin.

⁷ Anquēni pa'pachina, cato' piyapinēn amatërin. A'na sontaronta' amatërin, nani tahuëri camairinso'. Inanta' Yosē chinotërin. ⁸ Anquēniri nontërinso' sha'huitahuatōn, Copëquē a'parin.

⁹ Tahuëririnquē yacamotëriahuasō', ninanoquē ya'caritopi huachi. Naporo' Pitro inapa pa'cotëquē pa'nin Yosē nontacaso marē'. ¹⁰ Tanatōn, yacoshatopirinhue'. A'na piyapiri cosharō' nitasō', Pitro hua'narēso pochin quēnanin. ¹¹ Pi'iro'tē' ni'soatarin, ni'nin. Panca ta'na pochin nininso' o'marin. Catapini cachinēn quëran huëntënimararin. ¹² Inaquē nani ma'sha ya'huërin. Tananquē ya'huërin sopita, pëhuara pochin nininsopita, anpiantëhuano'sa', inapita ya'huërin ni'nin. ¹³ Ina quëran noninso' natanin. “Huanirahuatōn Pitro, tēpatōn ca'quē',” itërin.

¹⁴ —Inca Sinioro. Sopai inapitasō'. Co onporonta' ina pochin ca'chinahuē'. Iráca Moisésē pënënincoi ama ina pochin capaca'huaiso marëhuē', itërin Pitrori.

¹⁵ —Noya capacaso', itëranquēn ni'ton, ama quë-mari “sopai” itëquësohue'. Co huachi tananpitacaso' ya'huërinhuē', itërin.

¹⁶ Cararo' inachachin sha'huitantarin. Ina quëran ta'na pochin nininso' inápaquë quëpantarin. ¹⁷ Pitroso' yonquirárin. “Yosë nohuanton hua'narëso pochin quënanahuë. ¿Ma'ta' tapon ina pochin a'notërinco nica?” tënin yonquiaton. Naporo' Corniriori a'parinsopita canquirapi. Natantiirahuatona', Simon pëinën ya'coananënguë canquiipi. ¹⁸ Canquirahuatona', natanpi: “¿Simon Pitro isëquë ya'huarin ti?” topi.

¹⁹ Pitroso nipirinhüë' co nataninhüë'. Hua'narëso pochin ni'ninso' yonquirárin. Yonquiaso', Ispirito Santori itërin: “Apira cara quëmapi yonisarinquën. ²⁰ Nohuaramarahuaton, paquë'. Ama nisha nisha yonquiatonhuë', imaquë'. Ca nohuanton, huë'pi ni'ton, noya imaquë',” itërin.

²¹ Pitro nohuaramarahuaton, comisiono'sa' nontërin.

—Ca Simon Pitroco. ¿Onpoapomata' huë'namaso'? itërin.

²² —Capitan Cornirio a'parincoi. Inaso' nóya quëmapi. Nisha piyapi niponahuë', Yosë chinotërin. Ya'ipi cotioro'sari noya ni'pi. I'huara ya'huaso', a'nanaya anquëniri ya'notimarahuaton, sha'huitimarin. “Piyapi'sa' a'paquë' Pitro maconta'ina'. Ina a'chintarinquën, noya natanquë',” itërin ni'ton, a'parincoi huë'nai, itërin. ²³ Napotohuachina, “Ya'cointaco' iyaro'sa',” itërin Pitrori. Napotohuachina, ya'coontapi. A'cahuachinara, huë'ëpatopi. Tahuëririnquë paantahuachinara, Pitronta' pa'nin. A'napitanta' Quisoso imapisopita Pitro imapi.

²⁴ Ina tashiraya Sisariaguë canconpi. Inaguë Corniriori ninararin quënanconpi. Quëmopinënpita, nipa-yarinsopita, inapita amatohuachina, nani niyontonpi natanacaiso marë'. ²⁵ Pitro canconpachina, Corniri-

ori isonapairahuaton, moshapirinhüé'. ²⁶ A'naroáchin Pitrori ahuaniantarin.

—Huaniquë' iyasha. Co caso' moshancoso ya'huërinhué'. Piyapico canta', itërin.

²⁷ Ninontahuatona', pëiquë ya'conpi. Inaquë na'a piyapi'sa' niyontonpi quënanconpi. ²⁸ Nani ninontohuachinara, Pitrori itërin:

—Cotioro'sacoi inachintëraiso', nani iyaro'sa' nitotërama'. Co onporonta' nisha piyapiro'sataquë ni'tapoi pa'naihué'. Co inapitaro'coi niyontonaihué'. “Co Yosë nohuantërinhué',” topiraihué'. Iporaso nipirinhüé' Yosë nani anitotërinco. Insosona Yosëri noya ni'pachina, canta' noya ni'i. Ya'ipi piyapi napopianachin noya nica'huaso' ya'huërin, ténahuë. ²⁹ Napoaton amatohuatancora, noya huë'nahuë. ¿Ma'marëta' amatëranco? itërin.

³⁰ Napotohuachina, Corniriori itërin:

—Nani catapini tahuëritarin, ipora pochin Yosë nontasoco, a'nanaya a'na quëmapi ya'notërinco. A'morinso' huënaráchin huënaráchin ni'nahuë. ³¹ Ya'notirahuatonco, itërinco: “Cornirio, quëmaso' na'con Yosë nontëran, nataninquën. Sa'ahuario'sa' nosoroaton, ma'sha quëtëran. Ina marë' Yosë noya yonquirinquën. ³² Napoaton Copëquë piyapi'sa' a'paquë' Simon Pitro maconta'ina'. Inaso', Simon itopiso' sha'huëtë' tapana'pi pëinënquë yacapatarin. Marë yonsanquë ya'huërin,” itërinco. ³³ Ina natanahuato, a'naroáchin amatëranquën. Ma noyanquën ni'ton, huë'nan. Iporaso' ya'ipicoi niyontonai. Yosënta' ni'sarincoi. ¿Ma'ta' ina sha'huitërinquën natëca'huaiso marë'? Yanatanai, itërin.

Cornirio a'chintërinso'

³⁴ Itohuachina, Pitrori itërin:

—Tèhuënchachin Yosëri ya'ipi piyapi'sa' nosororin. Co quiyasáchin nosororincoihuë'. Cancanënpoaquë yonquirèhuasopita nitotaton, no'tëquën yonquirinpoa', ténahuë. ³⁵ Nisha piyapi'sanquëma' nipomarahuë', cancanëma quëran huarë' ina chinotohuatama', nohuantarinquëma'. Noya cancantohuatama', noya ni'sarinquëma'. ³⁶ Iráca israiro'sacoi noya nanan sha'huitërincoi. Piyapinënpita pochin niconcoi, Yosë anitotërincoi. Oshahuanëhua' ni'ton, Yosë inimicotopirèhuahuë', Quisocristo a'paimarin nanan anoyatinpoaso marë'. Inaso' ya'ipi piyapinpoa' yahua'anëntërinpoa'. ³⁷ Caririaquë nanan nahuinin. Ina quëran ya'ipi Cotia parti nahuinin ni'ton, canpitanta' natantërama'. Yosë nohuanton, Coansha pënëntërin co noyahuë' yonquipisopita naniantacaiso marë'. Piyapi'sari natèhuachinara, aporintërin. ³⁸ Ina piquëran Yosëri chachin Quisocristo acorin, Nasaritoquë ya'huërinso'. Yosë nohuanton, Ispirito Santori noyá ya'coancantërin. Napoaton nani ma'sha nanitaparin nicacaso'. Nisha nisha parti paaton, nóya ninin. Na'a cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatërin. A'naquën sopairi ya'coancantërin ni'ton, chiníquën parisitopirinahuë', inari anoyatërin. Yosëri catahuarin ni'ton, a'naroáchin anoyatërin. ³⁹ Quirosarinquë naporin. Ya'ipi cotioro'sa' ya'huëpiquënta' inaporin. Ina quëran corosëquë patanantahuatona', tëpapi. Ya'ipiya quiyari ni'nai. ⁴⁰ Chiminpirinhuë', cara tahuëri quëran Yosëri ananpitaantarin. Nanpiantahuachina, Yosë nohuanton, ya'notërincoi. ⁴¹ Co ya'ipi piyapi'sari ni'pihuë'. Yosë nohuanton, quiyariso' ni'nai a'napita sha'huita'huaiso marë'. Nani nanpiantahuachina, quiyarë' coshatërin, o'orin. Quisocristo tèhuënchachin nanpiantarin, ténai. ⁴² Naporo' sha'huitërincoi paato

pënënta'huaiso marë'. “Paatoma', ca nanamëhuë sha'huico' imatonaco noya cancanchina'. Yosë chachin acorinco ni'ton, a'na tahuëri coisë pochin nisarahuë. Nanpipisopita, chiminpisopitanta', ya'ipiya co noyahuë' nipachina', ana'intarahuë. Inanta' sha'huitoco' nitochina',” itërincoi ni'ton, sha'huirárai. ⁴³ Iráca quëran huarë' pënëntona'piro'sa' Quisoso ninotona', sha'huitërinënpoa' ina natëcaso marë'. Cancanënpoa quëran huarë' ina natëcaso' ya'huërin. Oshanënpoa marë' chiminin ni'ton, imapatëhua', ya'ipi oshanënpoa' inquitarinpoa'. “Ca oshanëhuë marë' mini Quisocristo chiminin,” topatëhua', inquitarinpoa', itërin Pitrori.

Ispirito Santori ya'coancantërinso'

⁴⁴ Noninso' natanahuatona', ya'ipiya natëpi. Nontaso chachin, Ispirito Santori ya'coancantërin. ⁴⁵⁻⁴⁶ Ina nohuanton, nisha nisha nananquë nonsapi. Co nitotaponaraihuë', Ispirito Santo nohuanton, napoapi. “Ma noyacha Yosëso paya,” tosapi. Natanahuatona', cotioro'sa' Pitro ca'tanpisopita pa'yanpi: “Nisha piyapi'sa' niponaraihuë', Yosë nohuanton, Ispirito Santori ya'coancantërin,” topi.

⁴⁷ —Isopitanta' canpoa pochin Ispirito Santori ya'coancantërin ni'quëhuarë' aporihuaina', tënahuë.

⁴⁸ “Quisocristo imarai huachi,” topachinara, aporintëquë', itërin Pitrori. Napotohuachina, aporintopi.

—Isëquë iyaya yacapatoncoi, hua'quimiáchin a'chintocoi, itopi. Napotohuachinara, inaquë hua'quimiáchin yacapatërin.

11

Pitro Quirosarinquë natanpiso'

¹ Nisha piyapi'santa' Yosë nanamën natëpi ni'ton, Cotia parti a'naroáchin nahuinin. Ca'tano'santa' natantopi.

Ya'ipi imapisopita inaquë ya'huëpiso' nitotopi.
² Napoaton Pitro Quirosarinquë huënantahuachina, a'naquën cotioro'sa' iráca nanan natëpisoari no'huipi. Quisoso imaponaraihuë', iráca nanaonta' nohuantopi.

³ —Nisha piyapi'sa' pëinënquë yacapataton, inapitarë'quën coshatëran. Co inapitaso' marca niacotopihuë'. ¿Onpoatonta' naporan? itërin.

⁴ Pitroso nipirinhue' ya'ipiya sha'huitërin.

⁵ —Natanco iyaro'sa', no'tëquën sha'huichinquëma'. Copëquë ya'huëasoco, a'na tahuëri Yosë nontáruhuë. Naporo' co huë'ëporahuë', hua'narëso pochin quënanahuë. Panca ta'na pochin nininso' inápa quëran o'mararin. Catapini cachinën quëran huëntënimararin. Ca ya'cariya o'marin. ⁶ Inaanaquë ni'pirahuë', nani ma'sha quënanahuë. Tananquë ya'huërintopita, tanan ni'ni pochin nininso', pëhuara pochin nininso', nisha nisha anpiantëhuano'sa', inapita quënanahuë. ⁷ Nontërinco'sonta' natanahuë. “Huanirahuaton isopita tëpaton ca'quë',” itërinco. ⁸ “Inca Siniro. Sopai inapitaso'. Co onporonta' ina pochin ca'chinahuë'. Iráca Moisësë pënenincoi ama ina pochin capa'huaiso marëhuë',” itohuatëra, ⁹ inápa quëran itantarinco: “Noya capacaso', itëranquën ni'ton, ama quëmari 'sopai' itëquësohuë'. Co huachi tananpitacaso ya'huërinhuë',” itërinco. ¹⁰ Cararo' inachachin sha'huitantarinco. Ina quëran inápaquë quëpanantarin. ¹¹ Naporo' cara quëmapi'sa' Simon pëinënquë canquiipi. Sisaria quëran huë'pi. Capitan Corniriori a'parinso'. ¹² Ispirito Santo sha'huitërinco: “Inapita imaquë'. Ama nisha nisha yonquiatonhuë', noya paquë',” itërinco. Napoaton pa'nahuë. Isopita iyaro'sa' ca'taninaco, saotaya'pi chachin ca'taninaco. Pëinënquë canconahuatoi, ya'conai. ¹³ Ya'conpatoira, Cornirio itërincoi: “Pëinëhuëquë

Yosë nontasoco, anquëni ya'notirincó, ni'nahuë. 'Copëquë piyapi'sa' a'paquë' Simon Pitro maconta'ina'.
¹⁴ Inaso' nanan sha'huitarinquën cha'ëcamaso marë'. Ina natëhuatan, Yosë anoyacancantarinquën. Quëmopinënpitanta' anoyacancantarin,' tënin anquëni," itërinco. ¹⁵ Quisoso nanamën sha'huitasoco chachin, inapitanta' Ispirito Santori ya'coancantërin. Ya'nán canpoa' ya'coancantërinpoaso pochachin inapitanta' ya'coancantërin. ¹⁶ Naporo' Sinioro sha'huitërincoiso' yonquirahuë. "Coanshaso' i'quë aporintërinquëma'. Yosëso nipirinhüë' Ispirito Santo aya'coancantarinquëma' catahuainquëmaso marë'," itërincoi Quisoso. ¹⁷ Sinioro Quisocristo imapatëhua', Yosë nohuanton, Ispirito Santo ya'coancantërinpoa'. Inapitaso' nisha piyapi'sa' niponaraihuë', imapachinara, inapochachin Ispirito Santori ya'coancantërin. Yosëri noya ni'pachina, inapochachin canta' noya ni'i, ténahuë. ¡Co caso' nanitërahuë' nisha yonquia'huaso'! itërin Pitrori.

¹⁸ Natanahuatona', co huachi no'huipihuë'.

—Tëhuëenchachin Yosë nohuanton, nisha piyapi'santa' co noyahuë' yonquipisopita naniantatona', imasapi. Inari catahuarin ni'ton, nanpimiatapi. Ma noyacha Yosëso paya, itopi.

Antioquiaquë imapiso'

¹⁹ I'hua chachin Istipan tëpahuachinara, Quisoso imapisopita aparisitopi ni'ton, aquë yanquëëpi. A'naquën Pinisia parti pa'pi. A'naquëonta' Chipriquë pa'pi. A'napitanta' Antioquiaquë'pa' pa'pi. Nisha nisha parti paatona', Quisoso nanamën sha'huipi. Sha'huiponaraihuë', cotioro'saráchin sha'huitopi. ²⁰ A'naquënso nipirinhüë' Antioquiaquë canconahuatona', nisha piyapi'santa' sha'huitopi.

Sinioro Quisoso naporinso' a'chintopi. “Oshanëma' inquitatënquëma', anoyacancantarinquëma',” itopi. Chipri quëran huë'pisopita, Sirini quëran huë'pisopita, inapita napopi. ²¹ Yosëri catahuarin ni'ton, na'a piyapi'sa' natëtona', imapi. Iráca yonquipiso' naniantatona', Quisoso imasapi.

²² Quirosarinquë nahuinin. Quisoso imapisopita natan-tahuatona', Pirnapi a'papi Antioquiaquë ya'huëpisopita nicacaso marë'. ²³⁻²⁴ Inaquë canconahuaton, “Tëhuën-chachin nisha piyapi'santa' imasapi. Yosëri na'con catahuarin,” ta'ton, noya cancantërin. Pirnapiso' noya quëmapi. Yosë noya natërin. Ispirito Santori noyá ya'coancantërin ni'ton, piyapi'sa' pënënin: “Ama Sinioro a'pocosohuë'. Ya'ipi cancanëma quëran huarë' imamia-toco',” itërin. Pënënpachina, a'napitanta' Quisoso imapi.

²⁵ Ina quëran Pirnapi Tarsoquë pa'nin Saono yonípon. Inaquë yoniton, quënanin. ²⁶ “Huëquë' pa'a Antioquiaquë ya'huëpisopita a'chinta,” itohuachina, “Inta nipachin pa'a,” ta'ton, imarin. A'na pi'isa' inaquë ya'huëpi. Imapisopita catahuacaiso marë' yacapatopi. Na'a piyapi'sa' a'chintopi. Inaquë chachin Quisoso imapisopita nisha nininën acoantapi. “Cristo imaro'sa',” itopi.

²⁷ Naporo' tahuëri'sa' pënëntona'piro'sa' Quirosarin quëran Antioquiaquë huë'pi. ²⁸ A'naso' Acapo itopi. Inaso' Ispirito Santo nohuanton, ninorin. “Co hua'qui quëranhuë' ya'ipi parti tanarotapi,” itërin ninoton. Ina quëran Craotio itopiso' Noma copirno ya'conaso', tëhuën-chachin tanarotopi. ²⁹ Napohuachina, imapisopita yon-quipi Cotia parti ya'huëpisopita catahuacaiso marë'. Imapisopita parisitapi ni'ton, coriqui yaa'papi. Coriquihuano'saso' na'con quëtopi. Co coriquihuano'sahuë' nipisopitaso', pi'pian quëtopi. ³⁰ Nani coriqui yonton-

pachinara, Pirnapi, Saono, inapita quëtopi quëpacaiso marë'. Quirosarinquë quëparahuatona', ansiano'sa' quë-tonpi pahuantërinso'pita quëtacaiso marë'.

12

Irotisëri aparisitërinso'

¹ Naporo' tahuëri'sa' a'na hua'an ya'huërin, Irotisë itopiso'. Quisoso imapisopita no'huiton, sontaro'sa' a'parin aparisitacaiso marë'. ² Santiago maconpi. Inaso' Coansha iin. Mapachinara, sahuëniquë atëpatërin. ³ Tëpapi ni'ton, cotio hua'ano'sari pa'yatopi. Ina natantahuaton, Pitronta' macacaiso marë' camaitërin. Naporo' cotioro'sa' niyontonapi pan co ahuëpocatopisohuë' capacaiso marë'. ⁴ Mapachinara, tashinan pëiquë apo'motërin. Shonca saota sontaro'sa' acorin a'paicaiso marë'. Catapini, catapini ya'piri ni'sapi. Niya'huërëtatona', tashirë chachin a'pairapi. "Pascoa na'huëhuachin, piyapi'sa' ni'tërantapaiquë Pitro ana'intarahuë," tënin hua'an yonquiaton. ⁵ Pitro tashinan pëiquë ya'huapirinhüë', Quisoso imapisopita Yosë nontapi. Pitro marë' chiniquéen Yosë nontapi.

Pitro tashinan pëi quëran cha'ërinso'

⁶ Tashiraya pochin hua'ani ana'intacaso' nisahuaso', Pitro huë'ësárin. Cato' sontaro'sari ahuancoanapipi. Cato' catinaquë tonpopi. Ahuënan quëran a'na sontarori nitonpotanpatërin. Inchinan quëran a'narinta' nitonpotanpatërin. Inapotahuatona', ya'ipi huë'ësapi. Ya'coanaquë cato' sontaro'sa chachin tashinan pëi' a'pairápirinahuë'. ⁷ A'nanaya Siniro anquëninën inaquë ya'notimarin. Huënaráchin a'pinin. Pitro pichianahuaton, ochinanin. "Manóton huënsëquë' pa'a," itërin. Napotohuachina, tanpain quëran catina inaora nii'quiritërin. Cato quëran chachin

nii'quiritërin. ⁸ “A'moanahuaton, sapatë' po'moquë',” itërin. Itohuachina, inaporin. “Aipi a'moransonta' a'mosahuaton, imaquico,” itantarin.

⁹ Ina quëran pipihuachina, Pitrori imarin. “Co'ta'ma' anquëni ocoiarincohuë'. Topinan hua'narëso pochin ni'samarahuë',” topirinhüë'. ¹⁰ Sontaro ya'natontarinso' na'huëtirin. Ina quëran a'nanta' na'cotiantarin. Pëianshinaquë huarë' canquirin. Inaquë panca ya'coana hua'na quëran nininso' ya'huëpirinhüë', inaora ni'soatërin. Pipirahuaton, a'na cachiquë pa'nin. Inaquë a'naroáchin anquëniri patërin.

¹¹ Naporo' Pitro no'tëquën yonquirin: “Co hua'narëso pochin ni'nahuë'. Sinioro chachin anquëninën a'patimarinco nicha'ëincoso marë'. Irotisë, cotio hua'ano'sa', inapita yatëpapurinacohüë', nicha'ërinco,” tënin.

¹² Ina yonquiaton, Maria pëinënquë pa'nin. Coansha Marco a'shin inaso'. Inaquë na'a imapisopita niyontonahuatona', Yosë nontapi. ¹³ Paira tahuirinquë canconahuaton, ya'coananënquë pi'nitonin. Pi'nitohuachina, a'na nanon huë'nin, Rota itopiso'. ¹⁴ Pitro noninso' no-huianantahuaton, pa'yanin. Pa'yanaton, co ya'coana i'soataponahuë', ta'acontarahuaton, pëiquë ya'coantarin. Pitro aipiran huaniarinso' sha'huiconin.

¹⁵ —Quëmaso' hua'yantëran, itopirinhüë'.

—Co hua'yantërahüë'. Tëhuëchachin Pitro inaquë huaniarin, itohuachina:

—Co inahuë'. Anquëninën nimara, itopi.

¹⁶ Napoaso', Pitroso' ya'coana pi'niantarin. Naporo huarë' i'soatopi. Pitro quënanahuatona', pa'yanpi. ¹⁷ Inaso nipurinhüë' imirin quëran anquitërin ama non-carocaiso marëhuë'.

—Sinioro chachin anquëninën a'patimarinco. Tashinan pëi quëran ocoirincó. Iya Santiago

sha'huitonco' nitochin. Ya'ipi imapisopitanta'
sha'huitoco', itërin.

Ina quëran a'na parti pa'nin.

¹⁸ Tahuërihuachina, sontaro'sa' pa'pi pa'yanpi. “¿In-
toacha Pitro pacaya?” nitopi. ¹⁹ Irotisëso nipirinhüë':
“Pitro maconquë',” itopirinhüë'.

“Capa huachi,” itohuachina, a'na a'na sontaro natanin.
Co nitotohuachinarahuë', tëpacaiso marë' camaitërin.
Napoaton sontaro'sa' Pitro a'paipisopita tëpapi. Ina
quëran Irotisë Cotia quëran pipirahuaton, Sisariaquë
pa'nin ya'huapon.

Irotisë chimininso'

²⁰ Irotisi hua'an ya'huërinquë nisha nisha piyapi'sa'
huëcatona', cosharo' pa'anquipi. A'naquënso' cosharo'
yapa'ampirinahuë', chiniquën no'huiton, co nohuan-
tërinhuë' quëtacaso'. Tiroquë ya'huëpisopita, Sitonquë
ya'huëpisopita, inapita no'huirárin. Napoaton niyonton-
ahuatona', inaquë huë'pi. Po'oana quëran inpriatonën
Pirasito itopiso' nontiipi.

—Quëmari hua'an nontëquë' ama huachi
no'huiincoisohüë'. Ina marë' coriqui quëchinquën,
itopi.

—Noyahua', tosahuaton, pa'nin hua'anën nontacaso
marë'.

²¹ —Sha'huitëquë' huënta'ina' nonchi, itërin.
Niyontonpachinara, noyápiachin nitaparin.
Hua'anëntacaso' shiranëinquë huënsërahuaaton,
piyapi'sa' nontarin. ²² Natanahuatona', pa'yatapi:
“Ma noyanquëncha quëmaso paya. Co piyapi pochin
nontërancoihüë'. Yosë chachin pochin nontarancoi,”
itopi chiniquën nontatona'. ²³ Topinan piyapi
niponahuë' natanahuaton hua'an nipa'yatërin. Yosëíchin
chinotacaso nipirinhüë' naporinso marë', a'naroáchin

Sinioro anquëninëni acaniorin. Chiníquën canioton, shonari pë'yarín. Parisitërarín quëran chimínin.

²⁴ Yosë nanamënso nipirínhuë' nahuinarín. Nisha nisha parti sha'huirápi ni'ton, na'a piyapi'sa' natëtona' imasapi.

²⁵ Pirnapi, Saono, inapitaso' nani yonquipi Antioquiaquë paantacaiso'. Imapisopita coriqui a'papiso' nani quëtonpi ni'ton, Quirosarin quëran pipirahuatona', paantapi. Coansha Marconta' quëpapi.

13

Pirnapi, Saono inapita a'chinacaso marë' a'papiso'

¹ Antioquiaquë na'a Quisoso imapisopita ya'huëpi. Na'a niyontonahuatona', Yosë chinotopi. A'natërápo quëmapi'sa' ansiano ya'conpi. A'naquënso' Quisoso nanamën sha'huitona', pënëntopi. A'naquëonta' imapisopita a'chintopi noya imacaiso marë'. Inapitaso': Pirnapi, Simon, Nosio, Manain, Saono, inanapo ya'huëpi. Simonso' yara piyapi. Nosioso' Sirini quëran huë'nin. Manainso', Cariria hua'an Irotisë pëinënquë so'sorinsó'.
² A'na tahuëri co coshatatonaraihuë', Sinioro chinotopi. Napohuachinara, Ispirito Santori sha'huitërin: "Pirnapi, Saono inapita nohuantërahuë paatona', piyapi'sa' a'chintacaiso marë'. Ina marë' inapita acorahuatoma', a'paco' pa'ina'," itërin.

³ Napoaton co coshatatonaraihuë', inapita marë' chiníquën Yosë nontopi. Nani Yosë nontohuachinara, së'huamotorahuatona', acopi paatona' a'chinacaiso marë'. Ina quëran a'papi.

Chipri parti a'chinpiso'

⁴ Ispirito Santo nohuanton, Siriosiaquë pa'pi marë pa'tacaiso marë'. Ina quëran panca nanchaquë pa'sahuatona', Chipri parti canconpi. Panca so'ton

inaso'. Inaquë na'a ninano' ya'huërin. ⁵ Saraminaquë nonshirahuatona', cotio niyontonpiso pëiquë pantarahuatona', Yosë nanamën sha'huitopi. Nisha nisha niyontonpiso pëiquë sha'huitëra'piapi. Coansha Marconta' pa'nin catahuacaso marë'.

⁶ Inaquë sha'huirahuatona', ya'ipi Chipri parti pa'topi. A'chintëra'piapi. Inapoatona', Paposëquë huarë' canconpi. Inaquë a'na pënoton quënanconpi. Inaso' cotio quëmapi, Pariquisoso itopiso'. Inaso', nonpin nanan pënëntona'pi ni'ton, piyapi'sa' nonpintarin. ⁷ Inaso' hua'an amiconën. Hua'anso' Siriquio Paono itopi. Inaso' noya yonquirin. “Canta' Yosë nanamën nata'in,” ta'ton, Pirnapi, Saono, inapita amatërin. ⁸ Pënotonso nipirinhüë' co nohuantërinhuë'. Inaso' Crico nananquë Irimasë itopi. “Ama natëquësohüë’,” toconin. ⁹ Saonoso' Noma nananquë Paono itopi. Ispirito Santori noyá ya'coancantërin ni'ton, pënoton ni'sárin quëran itapon:

¹⁰ —Quëmaso' sopai pochin cancantëran. Yosëso' noya noya nipirinhüë', yainimicotëran. Tëhuënhachin nonpintënquën, pa'pi co noya quëmapinquënhüë'. Sinioro no'tëquën sha'huitopirinpoahuë', ¿onpoatonta' quëmari nonpintaton, a'napita anishacancantaran?
¹¹ Apiramiachin Yosë nohuanton, co manta' quënantaranhuë'. Hua'quimiachin co pi'i quënanaranhuë', itërin.

Napotohuachina, a'naroáchin chitoro pochin ni'tërin. Somaraya pochin nicaton, co manta' quënantërinhuë'. Si'pinantápirinhüë', a'na piyapi nohuantërin matanparahuaton, quëpacaso marë'. ¹² Hua'ani ni'sahuaton, “Yosëri mini napotërin,” ta'ton, natërin. Sinioro nanamën natanahuaton, pa'yanin. “Inaso' chiníquën nanan,” tënin.

Pisitia parti pënëntërinso'

¹³ Ina quëran Paonoso', ca'taninsopitarë chachin a'na parti pa'nin. Nanchaquë ya'conahuatona', marë pa'tantapi. Panpiria parti nonshirahuatona', a'na ninano Piriqui itopiquë pa'pi. Coansha Marcosco nipirinhüë', co huachi imátërinhuë'. Quirosarinquë ayamantarin. ¹⁴ Paonoso' Pirnapirë chachin paantapi. Piriqui na'huëtahuatona', aquë iratopi. Pa'sápatona', a'na Antioquiaquë canconpi, Pisitia parti ya'huërinso'. Chinoto tahuëri nipachina, cotio niyontonpiso pëiquë pa'pi. Inaquë ya'conahuatona', huënsëpi. ¹⁵ Cotio ansiano'sa' quirica nontapi. Moisësë iráca pënëntërinso', pënëntona'piro'sa' ninshitopiso', inapita nani nontohuachinara, itapona':

—Achinicanamacoiso marë' yapënënpitamacoï iyaro'sa', sha'huitocoi nata'in, itërin.

¹⁶ Napotohuachina:

—Noyapa', carinquëmanta' pënëinquëma', ta'ton Paono huanirin. Huanirahuaton, imirin quëran tasatërin piyapi'sari ta'tatona' natanacaiso marë'.

—Natanco iyaro'sa'. A'naquëmanta' nisha piyapinquëma' nipomarahüë', Yosë chinotërama'. Canpitanta' natanco. ¹⁷ Iráca quëran huarë' israiro'sanpoa' Yosë chinotërëhua'. Iráca chachin shimashonënpopita acorin piyapinënpita nicacaiso marë'. Iquipitoquë ya'huëapona', Yosë nohuanton, na'api. Ina quëran Yosëri chachin chiníquën nanantaton, catahuarin inatohua quëran cha'ëcaiso marë'. ¹⁸ Catapini shonca pi'ipi inotëro parti pa'pachinara, Yosëri nosoroaton, co ata'huantërinhuë'. Co yanatëpirinahüë', na'con catahuarin. ¹⁹ Ina nohuanton, Canaan parti pa'pi. Inatohua' nisha nisha piyapiro'sa' ya'huëpi, nisha nisha nananquë nonpisopita. Canchisë huënton ya'huëpirinahüë', co Yosë natëpihuë'

ni'ton, ina nohuanton minsëpi. Inaquë chachin shimashonënpoapita ya'huëpi. Yosëri catahuarin ni'ton, ina no'pa' hua'anëntopi. ²⁰ Ya'ipi quëran catapini pasa a'natërápo shonca pi'ipi ninin.

Ina piquëran Yosë nohuanton, hua'ano'sa' ya'cona'piapi catahuacaiso marë'. Samoiro ya'conaquë huarë' inapopi. ²¹ Inaso' noya pënëntopirinhuë': "Copirno nohuantërai huachi," topachinara, Yosëri Saono acorin. Inaso' Mincamin huënton quëmapi, Quisi hui'nin. Catapini shonca pi'ipi Saono hua'anëntopirinhuë', ²² Yosëri ocoirahuaton, Tapi acorin. Quisi hui'nin inaso'. Nóya quëmapi ni'ton, Yosëri noya ni'nin. "Tapiso' ca pochin cancantërin. Noya ni'nahuë. No'tëquën natëarinco," ténin Yosë. ²³ Iráca chachin Yosëri sha'huitërin: "A'na tahuëri Tapi shiin nicha'ësarinquëma'," itërin shimashonëmapita. Iporaso' iyaro'sa', nani Quisoso a'paimarin nicha'ëinpoaso marë'. Sha'huitërinso chachin a'paimarin. ²⁴ Co'huara Quisoso huë'shatërasohuë', Coansha pënëntarin. Na'a israiro'sa' pënënarin. "Co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', Yosë chachin tahuërëtantaco'. Ina quëran i'quë aporintaranquëma'," itërin. ²⁵ Coansha pënëntërinso' yatiquihuachina, no'tëquën sha'huirin. "Quëmaso' Cristonquën,' itopiramacohuë', co caso' inacohuë'. Nipirinhuë', ca piquëran huë'sarin. Inaso' noya noya. Co caso' maquëyancohuë' ni'to, co sapatën i'quirita'huaso tëranta' nanitarahuë'," itërin.

²⁶ "Canpoaso' iyaro'sa', Apraan shinpitanpoa' ni'tëhua', Yosë nanan a'patirinpoa' nicha'ëinpoaso marë'. Nisha piyapinquëmanta' Yosë chinotohuatama', nicha'ësarinquëma' canpitanta'. Napoaton ya'ipinquëma' sha'huitaranquëma'. ²⁷ Quirosarinquë ya'huëpisopitaso', co Quisoso nohuitopihuë': 'Yosëri

a'paimarin,' co topihuë'. Co hua'ano'sa tëranta' napopihuë'. Pënëntona'piro'sa' ninshitopiso' nani chinoto tahuëri natanpirinahuë', co yonquipihuë'. 'Quisoso tëpaquë', itopi. Iráca ninorinso chachin yatëpapi. ²⁸ Co ma'marë tëranta' tëpacasohuë' nipirinhüë', Pirato sha'huitopi: 'Tëpaquë', itopi. ²⁹ Ina quëran ya'ipi Yosë quiricanënquë ninorinso' nanihuachina, corosë quëran anohuararahuatona', na'pi naninquë po'mopi. ³⁰ Inaquë po'mopirinahuë', Yosëri ananpitaantarín. ³¹ Nanpiantarahuatón, a'na yoqui miria pochín ya'huantarahuatón, ca'tano'sanënpita ya'notëra'piarín. Co'huara chimiyantërasohuë', na'a Caririaquë ya'huëpisopitari ca'tanpi. Quirosarínquë huarë' imapi. Quisoso nanpiantahuachina, inapitarinta' quënanpi. Quënanahuatona', ya'ipi piyapi sha'huitapi: 'Nanpiantarín mini. Quiyari ni'nai,' tosapi.

³² Quiyanta', iyaro'sa', noya nanan sha'huitarínquëma'. Iráca Yosëri shimashonënpoopita nontatón, sha'huitërin. ³³ Iporaso' nani Quisoso a'patimarinpoa'. Shinpitanpoa' ni'tëhua', yonquirinpoa'. Quisoso ananpitaantarahuatón, catahuarínpoa' canpoanta'. Yosë quiricanënquë iráca ninshitërin. 'Quëmaso' hui'nahuënquën. Ipora chachin acoaranquën hua'anëntamaso marë', tënin Tapi. Sarmo catoquë naporín. ³⁴ Yosëri ananpitaantacaso' ninorín. Co nonën chanatarínhuë'. Iráca quiricanën quëran itërin: 'Tapi no'tëquën nontërahuë. Nosoroato, na'con catahuarahuë. Canpitanta' inapochachín catahuaránquëma', tënin Yosë. ³⁵ Napoatón Tapiri ninshitantarín. 'Quëmasáchin natëranquën ni'tón, co nohuantaránhuë' nonëhuë chanatacaso', itërin, Yosë nontatón. Sarmo quiricaquë chachín naporín. ³⁶ Napoaponahuë', Tapiso' Yosë natëton, piyapi'sa' catahuarín. Ina quëran chimínin.

Shimashonënpita pirayan pa'pitopi. Nonën chana'tërin.
³⁷ Quisososo nipirinhüë' Yosëri ananpitaantarin.
 Co nonën chana'tërinhüë'. Quisoso nonën chachin
 ninoton, Tapi iráca ninshitërin. ³⁸⁻³⁹ Napoaton
 iyaro'sa' sha'huichinquëma'. Quisosoíchin nanitaparin
 oshanëma' inquitininquëmaso'. Iráca pënëntërinso'
 Moisésëri ninshitopirinhüë'. Ina imapatama', co
 oshanëma' inquitarinquëmahuë'. Nipirinhüë',
 Quisoso natëhuatëhua', oshanënpoa' inquitarinpoa'.
 Oshanënpoa marë' chiminin ni'ton, inquitarinpoa'. Ina
 quëran Yosë noya ni'sarinpoa'. ⁴⁰ Nani natanamaco
 ni'ton, a'naroáchin, iyaro'sa', natëco'. Ni'cona
 ana'intochinquëma'. Iráca Yosë quiricanën quëran
 pënëntona'piro'sa' itapona':

⁴¹ 'Yosëri itërin: "Canpitaso' na'con tëhuaconama'.

Iso tahuëri'sa' ca nohuanto, na'con ma'sha onpoarama'.

Yonquirahuëso' sha'huitarinëinquëma'.

Natanapomarahüë', co natëtaramahuë'. Napoaton
 pa'yanatoma', yonquico'.

Chiníquën ana'intaranquëma' ni'ton, ta'huantarama',"
 tënin Yosë,' itopi.

Canpitanta' ni'cona inapochachin ana'intochinquëma',
 tënin Paono, pënëntaton.

⁴² Ina quëran niyontonpiso pëi quëran pipihuachinara,
 'a'na chinoto tahuërinta' inapochachin a'chintaantacoi,'
 itopi. ⁴³ Piyapi'sa' noquitopirinhüë', na'a cotioro'sari
 Paono imasapi. Nisha piyapi'santa' cotioro'sa pochin
 Yosë chinotopisopita imasapi. Imapachinara, Paono, Pir-
 napi catoari chachin a'chintantapi.

'Yosë inaora nohuanton, nosororinpoa', ta'toma',
 imamiatoco',"
 itopi.

⁴⁴ A'na chinoto tahuëri nanihuachina, ya'ipi ninanoquë
 ya'huëpisopita niyontonpi Yosë nanamën natanacaiso

marë'. Caráichin piyapi co pa'pihuë'. ⁴⁵ Cotioro'saso nipirinhüë' notohuaro' piyapi ni'sahuatona', no'huitona', apiratopi. “Isopitaso' nisha piyapi'sa' ni'ton, co canpoa pochin iráca pënëntërinso' natëpihuë',” ta'tona', no'huitopi.

“Paono co no'tëquën a'chininhüë'. Inaso' nonpintë',” itopi. ⁴⁶ Paonosonipirinhüë' chiniquën cancantaton, co të'huarinhüë'. Pirnapinta' chiniquën cancantërin.

—Canpita'ton Yosë nanamën sha'huita'huanquëmaso' ya'huëpirinhüë', a'porama' ni'ton, canpitaora tëhuënëma quëran co nanpimiataaramahuë'. Napoaton nisha piyapi'sa' a'chintarai. ⁴⁷ Sinioro sha'huitërincoi:

“Quëmaso' acoranquën nisha piyapi'sa' a'chintaton anohuitancoso marë'.

A'pintërëso pochin nanamëhuë anitotaran.

Ya'ipi parti paaton, piyapi'sa' a'chintëra'piapon cha'ëcaiso marë',” itërincoi, tënin Paono.

⁴⁸ Nisha piyapi'sa' natanahuatona', pa'yatopi. “Ma noyacha Yosë sha'huitërinpoa paya,” topi. A'naquën Yosëri huayonin ni'ton, natëtona', Quisoso imasapi ina nohuitatona', nanpimiatacaiso marë'. ⁴⁹ Ya'ipi ina parti Sinioro nanamën nahuinin. ⁵⁰ Cotioro'saso nipirinhüë' ninano' hua'ano'sa' nontopi. Sanapi'santa' chiniquën nanantopisopita nontopi, Yosë chinotopisopita nininso'. “Paono co noya quëmapihuë'. Pirnapinta' co noyahuë'. Co isëquë nohuantëraihuë',” toconpi. Napotatona', aparisitahuatona', a'papi. ⁵¹ “Nani sha'huitopiranquëmahuë', co nohuantaramahuë' ni'ton, canpitaora tëhuënëmaquë nina'intarama',” itahuatona', Iconioquë pa'pi. ⁵² Patopirinhüë', nani a'chintopi ni'ton, Quisoso imapisopitaso' noya cancantopi. Ispirito Santori noyá ya'coancantërin.

14

Iconioquë a'chinpiso'

¹ Paono, Pirnapi, inapita Iconioquë canconpachinara, inachachin niantapi. Inaquënta' chinoto tahuëri nanihuachina, cotio niyontonpiso pëiquë ya'conpi. Nóya a'chinpi ni'ton, na'a cotioro'sari natëpi. Na'a nisha piyapi'santa' Quisoso imápi. ² A'naquën cotioro'saso nipirinhüë', co yanatëpihuë'. Napoaton, nisha piyapi'sa' nontatona', anishacancantopi. “Quisoso imapisopita co noya piyapisahuë',” itopi. Napoaton a'naquën co yaimatonahuë', imapisopita no'huipi. ³ Hua'qui' inaquë Paono yacapatërin. Pirnapirë chachin inaquë ya'huëpi. Chiníquën cancantatona', Siniorori nosororinso' sha'huirápi. No'tëquën sha'huipi ni'ton, Siniorori catahuarin cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatacaiso'. Ina ni'sahuatona', “Tëhuëenchachin Yosë catahuarinquëma',” itopi. ⁴ Ya'huëhuano'saso' nisha nisha yonquipi. A'naquën cotioro'sa pochin cancantopi. A'naquënso nipirinhüë' Paono, Pirnapi, inapita natëpi. ⁵ Cato chachin noya nipirinhüë', cotioro'saso' nisha piyapi'sarë' napopianachin yonquiatona', chinotopi ahüëcaiso'. Hua'ano'sarinta' no'huipi. Na'piquë yatëpapirinhüë', ⁶ natantahuatona', ta'api. Niconia parti pa'pi. Inaquë cato' panca ninanoro'sa ya'huërin. A'naso Nistra, a'nanta' Tirpi itopi. ⁷ Inatohua' paatona', noya nanan sha'huiantarapi. Ya'cariyanta' a'chinapi.

Paono na'piquë tē'yarapiso'

⁸ Nistraquë apia ya'huërin. Co nanitërinhuë' iratacaso'. Nasitërin quëran huarë' co onporonta' huanirinhüë'. ⁹ Paonori a'chintohuachina, nóya natanarin. Napohuachina, Paonori notëërin. “Iso quëmapi noya natëtërin. ‘Quisocristo nanitërin anoyatiincoso’,’ tēninso

marë' anoyatarahuë," ténin yonquinénquë. ¹⁰ Napoaton chiníquën itapon:

—No'tëquën huaniquë' iyasha, itërin.

A'naroáchin huanirahuaton, noya pa'sarin.

¹¹ Piyapi'sari ni'sahuatona', Niconia nananquë ninontopi:

—Yosëro'sa' isëquë o'matona', piyapi taraimapi, topi.

¹² “Pirnapiso' Sioso chinotërëhuaso',” nitopi.

Paono na'con na'con a'chinin ni'ton, “Inaso' Irimisë chinotërëhuaso',” nitopi. (Inahuara nananquë ninontopi ni'ton, Paono, Pirnapi inapitaso' co natanpihuë'.)

¹³ Ninano intonquë Sioso moshapiso pëi' ya'huërin. Ina hua'anënso', ohuaca' masahuaton, yancoro'sa' siluirin, apë'pëconotacaso marë'. Notohuaro' piyapi'sari imasapi. Ninano ya'coanaquë quëparahuaton, inaquë yatëparin moshacaiso marë'. ¹⁴ Naporo huarë' Pirnapi, Paono, inapita nitotopi. Natanahuatona': “Tata Yosëíchin chinotacaso' ya'huërin,” ta'tona', a'mopiso oshapi. Huancanachin ta'arahuatona', chiníquën nontopi.

¹⁵ —¿Onpoaramata' iyaro'sa'? Ama moshacoisohuë'. Tëhuëinchachin co quiyaso' moshamacoiso ya'huërinhuë'. Quiyanta' piyapicoi, canpita pochachin ninai. Noya nanan sha'huita'huanquëmaso marë' huë'nai. Quisoso nanamën, iyaro'sa', a'chinchinquëma', natanco. Mamanshi topinan quëran mosharama'. Yosëso nipirinhüë' nanpirárin. Ama huachi mamanshi moshacosohuë'. Inapita naniantatoma', Yosë imaco huachi. Isoro'pa', inápaquë ya'huërinso'pita, marëro'sa', ya'ipi ma'sharo'sa', inapita inari ninin. ¹⁶ Iráca piyapi'sa' co Yosë nohuitopihuë' ni'ton, Yosëri tananpitërin inahuara yonquipiso' imacaiso marë'. ¹⁷ Nipirinhüë', nosoroatonpoa', nani ma'sha acotërinpoa' ina nohuitacaso marë'. Ina nohuanton, o'nanin. Ina nohuanton, ma'sha papotërin. Ina nohuanton, cosharo'

ya'huëtërinpoa' ca'patëhua' noya cancantacaso marë'. Inapoaton, noya yonquirinpoaso' anitotërinpoa', itopi.

¹⁸ Napotopirinahuë', co a'naroáchin natëtöpihuë'. Parisi quëran pochin natëtöna', co huachi ohuaca' tëpatöna inapita moshapihuë'.

¹⁹ Napoaponahuë', cotioro'sari huëcapairahuatöna', anishacancantöpi. A'naquën Antioquia quëran huë'pi. A'napitanta' Iconio quëran huë'pi. Huë'sahuatöna', Paono, Pirnapi, inapita sha'huirapipi ni'ton, no'huipi.

No'huirahuatöna', Paono mapi. Masahuatöna', na'piquë të'yarahuachinara, chiminpirinhuë'. Ohuararahuatöna', ninano intönquë të'yatonpi. “Nani chiminin,” ta'töna' inaquë patöpi. ²⁰ Quisoso imapisopitari tancapitahuatöna', nocoaso', a'nanaya ni'tiintarahuatöna', huaniantarin. Ninanoquë paantarin. Tahuëririnquë Tirpiquë pa'nin. Pirnapinta' pa'nin.

²¹ Inaquë noya nanan sha'huitöhuachina', na'a piyapi'sa' Quisoso imasapi. Nani a'chintöhuachinara, Nistraquë ayamantapi. Ina quëran Iconioquënta' paantarahuatöna', Antioquiaquë cancoantapi. ²² Cara ninanoquë chachin Quisoso imapisopita pënëna'piapi. “Ama iyaro'sa' Quisoso a'pocosöhuë'. Imamiatoco'. A'napita aparisitarinënpoa'. Parisitacaso' ya'huërin. Parisitatëhua', Yosë hua'anëntërinquë ya'conarëhua'. Napoaton noya ahuantoco',” itopi. Pënënpachinara, achinicananpi. ²³ Yapa'pachinara, a'naya a'naya Quisoso imapisopitaquë ansiano'sa' acora'piapi. Noya nipisopitaráchin acora'piapi. Co coshatatonaraihuë', inapita marë' Yosë nontöpi: “Ya'ipi isopita, Siniöro, noya natërinënquën. Noya a'paiquë',” itopi. Cara ninanoquë chachin napöpi.

Hua'qui quëran ya'huëpiquë paantapiso'

²⁴ Ina quëran paantapi. Pisitia parti na'huëtaantarahuatona', Panpiria parti cancoantapi. ²⁵ Piriquire quë Yosë nanamën sha'huiantarahuatona', Atariaquë pa'pi huachi. ²⁶⁻²⁷ Ina quëran nanhaquë huë'sahuatona', Antioquiaquë canquipi. A'papi quëran chachin canquiantapi. Canquirahuatona', Quisoso imapisopita ayontonahuatona', ya'ipi sha'huitopi. "I'hua chachin a'paramacoi. 'A'na parti ya'huëpisopita noya nanan sha'huitonco'. Insëquësona pa'patama', Yosë noya catahuainquëma', itohuatamacoira, pa'nai. Nani sha'huirai. Yosë nóya catahuarincoi. Ina nohuanton, nisha piyapi'santa' Quisoso natëtona', Yosë huëntonënuquë ya'conpi," itopi. ²⁸ Inaquë hua'qui' ya'huëantapi. Imapisopitarë' ninontatona', noya ya'huëpi.

15

Quirosarinquë anoyatopiso'

¹ Ina quëran a'naquën quëmapi'sa' Cotia parti quëran canquipi. Quisoso imaponaraihuë', Moisésë pënëntërinsona' imasapi. Napoaton Antioquiaquë canquihuachinara, imapisopita nisha a'chintopi. "Iráca Moisésë pënëninpoa' marca niacotacaso'. Co ina natëhuatamahuë', co Yosë anoyacancantarinquëmahuë'," itopi. ² Paonosó', co ina pochin yonquirinhuë'. "Co niacotacaso' ya'huërinhuë'," ténin. Pirnapinta' inachachin yonquirin. Napoaton canquipisopitarë' ninontopi. "Co no'tëquën a'chinamahuë'," nitatona', chiníquën ninontopi. Napoaton imapisopitari itapona': "Quirosarinquë paco'. Ca'tano'sa', ansiano'sa', inapita natanco'. ¿Ma'tama' sha'huichinënuquëmapa'?" ta'tona', Paono, Pirnapi, inapita a'papi. A'napitanta' inapitarë' a'papi.

³ A'pahuachinara, pa'pi. Pinisia parti, Samaria parti, inaquëpita pa'sahuatona', sha'huirapiapi. “Nisha piyapi'santa' iráca yonquipiso' naniantatona', Quisoso imasapi huachi,” itëra'piapi. Quisoso imapisopita natanahuatona', nóya cancantopi.

⁴ Quirosarinquë cancompachinara, ya'ipi Quisoso huëntonënuë ya'conpispita noya nontopi. Ca'tano'sa', ansiano'sa', inapitanta' noya nontopi. Ina quëran Paonori ya'ipi sha'huitërin: “Aquë iyaro'sa' pa'nai Quisoso nanamën sha'huita'huaiso marë'. Yosë noya catahuarincoi. Nisha piyapi'santa' Quisoso imasapi. Nisha nisha ninanoquë niyontonapi,” itërin.

⁵ Ina natanahuatona', a'naquën parisioro'sa' Quisoso imaponaraihuë', co noyahuë' natanpi. Napoaton huanirahuatona', taponal:

—Nisha piyapi'sa' yaimapachina', marca acotacaso' ya'huërin. Ya'ipi Moisésë iráca pënëntërinso' imacaiso' ya'huërin. Inapita a'chintoco' imaina', itopi.

⁶ Napoaton ca'tano'sa', ansiano'sa', inapita niyontonpi nisha nisha yonquipiso' natanacaiso marë'. ⁷ Hua'qui' ninontohuachinara, Pitro huanirahuaton, itërin:

—Canta' iyaro'sa' pi'pian sha'huichinquëma'. Nani iráca Yosë acorinco nisha piyapi'sa' sha'huita'huaso marë'. Ina nohuanon, Quisoso nanamën sha'huitërahuë. Inapitanta' natanahuatona', natëpi. Natëtona', imasapi. Ina nitotërama' canpitanta'. ⁸ Ya'ipi yonquirëhuasopita Yosë nitotërin. “Inapitanta' cancanëna quëran noya natërinaco,” ta'ton, Ispirito Santo aya'coancantërin. Canpoa' ya'coancantërinpoaso pochachin inapitanta' ya'coancantërin. ⁹ Ya'ipinpoa' napopianachin ni'ninpoa'. Nisha piyapi'santa' nosororin. “Quisocristoíchin imasarahüë,” topachinara, cancanëna' anoyatërin. ¹⁰ Iráca Moisésë nisha nisha pënëntopirinhuë',

shimashonënpoa' co nanitopihuë' ya'ipiya no'tëquën natëcaiso'. Canpoanta' co nanitaparëhuahuë'. ¿Ma'marëta' nipachin nisha piyapi'sa' imapachina', iráca pënëntopiso' a'chinacaso' nohuantërama'? ténahuë. Yosëri noya ni'pachina, co canpoari nisha sha'huicaso' ya'huërinhuë'. Quisoso imapisopita tananpitahua', Yosë ana'intohuachinpoa'. ¹¹ Sinioro Quisoso natëhuatëhua', inaora nohuanton, nicha'ësarínpoa'. Nosoroatonpoa', oshanënpoa marë' chiminin ni'ton, anoyacancantërinpoa'. Inapochachin nisha piyapi'santa' anoyacancantërin, ténin Pitro.

¹² Ina natanahuatona', "No'tëquën nonin," ta'tona', ta'tápi. Ina quëran Pirnapi, Paono, inapitanta' sha'huitantapi: "I'hua pa'patoira, Yosë na'con catahuarincoi. Quisoso nanamën sha'huitohuatoira, na'a nisha piyapi'sari natëpi. Inapitanta' caniohuachinara, Yosë nohuanton, anoyatëra'piarai. Ni'sahuatona', 'Tëhuëinchachin Yosëri catahuarin,' topi," ténin Paono.

¹³ Nani nontohuachina, Santiaconta' tapon:

—Natanco iyaro'sa'. ¹⁴ Iya Simon nani sha'huitërinpoa'. Yosë nohuanton, ina'ton nisha piyapi'sa' a'chintërin. A'chintohuachina, a'naquën imasapi, Yosëri huëntonënquë aya'conin. Inapitanta' piyapinënpita pochachin ni'sarin. ¹⁵ Inachachin pënëntona'piro'sa' ninshitërin. Iráca Yosë quiricanënquë ninshitaton, tapon:

¹⁶ "Yosë chachin naporin:

'A'na tahuëri huëantarahuë.

Tapi shinpita catahuaantarahuë. Inapitaso' naniantërinaco ni'tona', pëi' mocarínso pochin nisapi.

Co noya cancantopirinahuë', cari anoyacancantaantarahuato, noya acoantarahuë.

¹⁷ A'napita piyapi'santa' nohuitiinacoso marë' napoarahuë.

Nisha piyapi'santa' nohuitohuachinaco, chinotarinaco.

Ca nohuanto, a'naquën imasarinaco,'

¹⁸ tēnin Yosë. Iráca quëran huarë' yonquirin nisha nisha piyapi'sa' nicha'ëcaso'.

Ina yonquiaton, anitotërinpoa',” tēnin pënëntona'pi.

¹⁹ “Napoaton nisha piyapi'sa' Yosë imapachina', noya nia'ahua', tēnahuë. Co ya'ipi Moisésë pënëntërinso' a'chintacaso ya'huërinhuë'. ²⁰ Nipirinhue', pi'pian pënënacaso marë' ninshitahua'. Nisha piyapi'sa' ma'sha tēpapi mamanshi moshacaiso marë'. Ina nosha Quisoso imapisopita tananpichina'. Naporahuatona', a'naquën maconorahuatona', ma'sha tēpapi. Co huënainën noya inquitopihuë'. Ina noshanta' ama ca'inasohuë'. Naporahuatona', ama monshihuainasohuë', Inaíchín pënënhuan'. ²¹ Iráca quëran huarë' Moisésë pënëntërinso' ya'huërin. Na'a ninanoquë a'chintapi. Nani chinoto tahuëri niyontopiso pëiquë nontopi. Napoaton ama inapita pinoinënpoaso marëhuë' ina pochín quirica a'patahua' Quisoso imapisopita pënënacaso marë',” itërin.

Pënënacaiso marë' ninshitopiso'

²² “Noyahua'. Ina pochín ninshitahua',” topi ya'ipiya. Ina quëran ca'tano'sa', ansiano'sa', inapita yonquipi catoya'pi a'patacaiso marë'. “Paono, Pirnapi, inapita panantahuachina', inahuanta' ca'taina',” topachinara, “Inanta' noya,” topi ya'ipi imapisopita. Napoaton cato' quëmapi'sa' nóya nipisopita huayonpi paatona' sha'huitacaiso marë'. A'naso' Sirasë. A'nanta' Cotasë. Parsapasë itopi anta'. ²³ Ina quëran quirica ninshitopi Antioquiaquë ya'huëpisopita quëtontacaiso marë'.

“Iyaro'sa'. ¿Noya canpitanta' ya'huarama'? Noya quiyanta' ya'huarai. Quiyaso' ca'tano'sanënpitacoi ninshitarainquëma'. Ansiano'saro'coi chachín quirica

a'patarainquëma', ni'co'. Co cotioro'sanquëmahuë' nipomarahuë', canpitanta' Quisoso imarama' ni'ton, iyahuëipita pochin ni'nainquëma'. Ya'ipi imaramasopita Antioquiaquë, Siria parti, Sirisia parti, inatohua' ya'huëramasopita iso nanan chachin a'patarainquëma' nitotacamaso marë'.²⁴ I'hua a'naquën isëquëran pa'pachinara, nisha a'chintërinënuëma'. 'Co Moisësë pënëntërinso' natëhuatamahuë', co Yosë huëntonënuë ya'conaramahuë', itërinënuëma'. Co quiyari a'papiraihuë', pa'pi. Natanahuatoma', nisha nisha yonquirama'. Pirnapi Paonorë chachin huëcaton, nani sha'huitirincoi. Ipora huarë' nitotatoi, ninshitarainquëma'.²⁵ Napoaton niyontonpatëira, catoya'pi sha'huitatoi, a'patarainquëma'. Pirnapi, Paonorë chachin ya'huëramaquë pa'pachina', inapitanta' pa'sapi. Pirnapi, Paono cato chachin nóya quëmapí'sa', tënai, noya nosororai.²⁶ Siniro Quisocristo nanamën sha'huipiso marë' na'con aparisitopi. A'naquëni no'huitona', pi'píshachin shitëpapi.²⁷ Napoaton Cotasë, Sirasë inapita a'patarainquëma' yonquiraiso' sha'huitinquëmaso marë'.²⁸ Nani iyaro'sa' ninontërai. Ispirito Santonta' no'tëquën anitotërincoi. Napopianachin yonquiatoi, ninshitarainquëma'. Co ya'ipi Moisësë pënëntërinso' natëcaso' ya'huërinhuë', tënai. Pi'pisha sha'huichinquëma' natëcamaso marë'.²⁹ A'naquën ma'sha tëpapi mamanshi moshacaiso marë'. Ina nosha tananpitoco', tënai. Naporahuaton, a'naquën maconorahuatona', ma'sha tëpapi. Co huënainën noya inquipirinhuë', ca'pi. Ina noshanta' ama ca'cosohuë'. Naporahuaton, ama monshihuancosohuë'. Moisësë na'con pënëntopirinhuë', inaíchin natëcaso' ya'huërin,

tënai. Cotasë, Sirasë, inapitanta' inachachin pënënarinënquëma'. Natëhuatama' iyaro'sa', noya nisarama'. Nani huachi," topi quiricatatona'.

³⁰ Nani a'pahuachinara, pa'sahuatona', Antioquiaquë canconpi. Imapisopita niyontonpachinara, quirica quëtopi. ³¹ Nani nontohuachinara: "Ma noyacha pënëninpoa paya," ta'tona', nóya cancantopi. ³² Cotasë, Sirasë, inapitasa' pënëntona'piro'sa' ni'ton, hua'qui' Quisoso imapisopita pënëmpi. Noya pënëmpi ni'ton, noya noya imasapi. ³³ Hua'quimiáchin inaquë yacapatopi. Ina quëran ya'huëpi'pa' yapanantahuachinara: "Osharan paco'. Yosë noya catahuainquëma'," itopi. [³⁴ Sirasëso nipirinhüë': "Co caso' pa'shatërapohüë'," ta'ton, co pa'ninhüë'.]

Naquërachin a'chinacaso marë' paantapiso'

³⁵ Paonoso' Pirnapirë chachin hua'qui' Antioquiaquë ya'huëpi. Sinioro nanamën sha'huirápi. A'napitarë chachin a'chinápi.

³⁶ Nani hua'quimiachin ya'huëhuachinara, Paonori itërin:

—Huëquë' pa'a iyasha. I'hua na'a ninanoquë Sinioro nanamën sha'huirë'. Paatë' Quisoso imapisopita nianta'a. ¿Onpoapita'mapa'? itërin.

³⁷ "Noyapa'. Pa'a nipachin. Coansha Marconta' quëpanta'a," itërin Pirnapiri.

³⁸ "Ama iya quëpa'asohüë'. I'hua pi'iquë Panpiriaquë canconpatëhuara, ya'huërin'pa' pa'mantarin. Co yacatahuarinpohüë'. Napoaton co nohuantërahuë'," itërin Paonori. ³⁹ Hua'qui' ninontopirinhüë', co napopianachin yonquiatonahuë', nisha nisha pa'pi. Pirnapiso' Coansharë chachin nanchaquë pa'sahuaton, Chipriquë canconpi. ⁴⁰ Paonoso nipirinhüë' Sirasë nontërin ca'tanacaso marë'. Yapa'pachinara, Quisoso imapisopitari Yosë nontopi: "Isopita pa'pachina' Sinioro,

a'paiquë' noya pa'ina'. Nosoroaton, catahuaquë' noya a'chiina'," itahuatona', a'papi. ⁴¹ Ya'ipi Siria parti pa'tatona', nisha nisha ninanoquë pa'pi. Quisoso imapisopita pënëna'piapi chiníquën cancantacaiso marë'. Sirisia partinta' paantatona', inachachin pënëantapi. Quisoso nanamën sha'huitatona', imapisopita achinicancanpi.

16

Timotionta' imatërinso'

¹ Ina quëran Tirpiquë pa'pi. Inaquë a'chinahuatona', paantapi. Paantarahuatona', Nistraquë canconpi. Inaquë a'na hui'napi quënanconpi, Timotio itopiso'. Inanta' Quisoso imarin. A'shinso' cotio sanapi. Quisoso imarin anta'. Pa'pinso nipirinhuë' Crico piyapi.

² "Timotio nóya quëmapi," topi ya'ipi Quisoso imapisopita. Nistraquë ya'huëpisopita, Iconioquë ya'huëpisopitanta' napopi. ³ "Huëquë' api imaquico," itërin Paonori.

"Noyahua', pa'i canta'," ténin anta'. Inaquë na'a cotioro'sa' ya'huëpi ni'ton, Paonori sha'huitohuachina, marca acotopi. Pa'pinso' Crico quëmapi ni'ton, napopi.

⁴ A'na ninanoquë, a'na ninanoquë pa'sahuatona', pënëna'piapi. Ca'tano'sa', ansiano'sa', inapita Quirosarinquë ya'huëpisopita ninshitopiso' sha'huirapi imacaiso marë'. ⁵ Napohuachina, Quisoso huëntonënuquë ya'conpisopita natëtona', noya noya imasapi. Naporahuaton aquë aquëtë na'asapi.

Ispirito Santo nohuanton, hua'narinso'

⁶ Asia parti Yosë nanamën yasha'huipirinahuë', Ispirito Santo co nohuantërinhuë' inaquë a'chinacaiso'. Napoaton Piriquia parti, Carasia parti inapita na'huëtopi.

⁷ Misia parti ya'caritonahuatona', Pitinia parti

yapa'sapirinahuë'. Naquëranchin Ispirito Santori ya'copirin. “Co Quisoso nohuantërinhuë' inaquë a'china'huaiso',” ta'tona', co inatohua' pa'pihuë'.⁸ Napoaton Misia parti na'huërahuatona', Toroasëquë canconpi. ⁹ Inaquë Yosë nohuanton, tashi' Paono hua'narëso pochin quënanin. Masitonia piyapi huaniarin, quënanin. “Huëquë' isëquë. Nosoroatoncoi, catahuacoï,” itërin. ¹⁰ Ina natanahuaton, “Yosë nohuantërincoi inatohua' noya nanan sha'huica'huaiso',” ta'toi, manorai inatohua' paca'huaiso'.

Piriposëquë a'chinpiso'

¹¹ Marë yonsanquë ya'huërai ni'ton, nanchaquë ya'conai paca'huaiso marë'. Ya'conahuatoï, pipirai. Panca so'ton huancoanai' nininquë canconai, Samotrasia itopiso'. Inaquë huë'ëpatërai. Tahuëririnquë pantarahuatoï, Niaporisëquë canconai. Inaquë nonshirai.
¹² Nani Masitonia parti canconpatoira, ira pa'tatoï, Piriposëquë canconai. Inaso' panca ninano'. Copirnorï acorinso' ni'ton, inaquë na'a Nomaro'sa' ya'huëpi. Hua'quimiáchin inaquë ya'huërai. ¹³ Chinoto tahuëri nanihuachina, ninano quëran pipirahuatoï, ii' yonsanquë pa'nai. “Inaquë Yosë chinotapi,” ta'toi, inaquë pa'nai. Sanapi'sa' nani niyontonpi, quënanconai. Inaquë huënsërahuaatoï, a'chintërai. ¹⁴ A'na sanapi inaquë Yosë chinotërin, Niria itopiso'. Tiatira quëran huë'nin. Inaso' tintahuan. Ma'maro' në'mëtë' pa'ton nininso' pa'anin. Inaso' nisha piyapi niponahuë', Yosë chinotërin ni'ton, Paonorï a'chintohuachina, nóya natanin. Yosë nohuanton, a'naroáchin cancanën quëran huarë' yaimarin. ¹⁵ Quisocristo imarin ni'ton, aporintërin. Pëinëinquë ya'huëpisopitarë chachin aporihuanpi.

—Canta' Sinioro imarahuë ni'ton, huëco' pëinëhuëquë yacapacoi, itërincoi. Na'con sha'huitohuachincoira, inaquë huachi yacaparai.

¹⁶ A'na tahuëri yonsanquë paantarai Yosë chinota'huaiso marë'. Paasocoi, a'na nanon quënanconai. Sopairi ya'coancantërin ni'ton, ninotërin. Ina sanapiso' a'napitari pa'anpi asacatacaiso marë'. Ninorinso marë' hua'anënpitaso', na'con canapi. ¹⁷ Nanonso' quënanahuatoncoi, imaquiarincoi. Imaritoncoi, chiniquën nonsarin ya'ipi piyapi'sa' natanacaiso marë'.

—Isopita quëmapi'saso' Yosë piyapinënpita. Yosë chini chiniquën nanantërinso' nohuitatona', natëpi. A'chintarinënuëma' canpitanta' nitotatoma' cha'ëcamaso marë', itëriarin.

¹⁸ Na'a tahuëri imatoncoi, naporárin. Pinatana-ton, Paonoso' no'huitëriporin. Tahuërëtahuaton, sopai itapon:

—Quisocristo nanan quëtërinco ni'ton, a'paaranquën. ¡Iso sanapi quëran pipimiatëquë! itërin. Naporo chachin pipimiatërin.

¹⁹ Hua'anënpitaso nipirinhüë' no'huitopi. “Co huachi ninorinhüë' ni'ton, co huachi canarëhuahuë',” ta'tona', Paono, Sirasërë chachin masahuatona', cachiquë quëpapi ninano hua'ano'sa' nontacaiso marë'. ²⁰ Inaquë quëparahuatona', coisëro'sa' itapona':

—Isopita quëmapi'saso' cotioro'sa' ni'ton, a'chinatona', ninano' tapiapi. Nisha a'chintohuachinara, ya'ipi piyapi'sa' nisha nisha yonquipi. ²¹ Canpoaso nipirinhüë' Noma piyapinpota' ni'ton, co inachintopiso' natëcaso' ya'huërinhuë', itopi.

²² Huanipapisopitanta' no'huitatona', Paono, Sirasë inapita ahuëpi. Coisëro'sarinta' camaiipi. “Ai'nanpiratahuatoma', naraquë ahuëpico',” itopi.

Napohuachina inapotopi. ²³ Chiníquën ahuëpitona', tashinan pëiquë po'mopi. Po'mohuachinara, tashinan pëi' hua'an itapona': "Noya a'paiquë', ta'ahuachina'," itopi. ²⁴ Ina natanahuaton, huancánachin po'morin. Nantëna' nontëquë acatëntahuaton, catinaquë niahuitërin.

²⁵ Yono tashi' nisahuaso', parisitaponaraihuë', co sëtöpihuë'. Cato chachin Yosë nontápi. Yosë chinotatona', cantarapi. Apiro'sa' natantapi. ²⁶ A'nanaya panca ocohua pa'nin. Tashinan pëi' achinicaso marë acotopiquë huarë', nacon nacontarin. Naporo' Yosë nohuanton, ya'coanaro'sa' nii'soatëra'piapi. Ya'ipi apiro'sa' catinänëna' nii'quiritopi. ²⁷ Tashinan pëi' hua'an capayatohuachina. Ya'coanaro'sa' nii'soatopinan ni'nin. "Ya'ipi apiro'sa' capa, nani ta'api," ta'ton, sahuëninën ocoirahuaton, yanitëparin. ²⁸ Paonoriso nipirinhüë' a'naroáchin nontërin:

—¡Ama iyasha nitëpaquësohuë'! ¡Co ta'araihuë'! itërin chiníquën nontaton.

²⁹ Ina natanahuaton: "¿Naporin ti?" tosahuaton, pa'yanin. "Nanparin quëshico ni'i," itohuachina, piyapinënpitari quëpatopi. Manorahuaton, ya'conin. Pa'yanaton, ropa ropátarin. Paono pirayan isonahuaton, mosharin. ³⁰ Ina quëran cato chachin ocoirahuaton:

—¿Ma'ta' iyaro'sa' onpo'i cha'ëca'huaso marë'? itërin.

³¹ —Quisocristoíchin nicha'ërinpoa'. Ina natëhuatan, cha'ësan. Sa'an, hui'nanpita inapitarë'quën chachin cha'ësan. ³² Ina tosahuaton, Quisocristo nanamën a'chintërin. Ya'ipi pëinënquë ya'huëpisopita natanpi. ³³ Tashinan pëi' hua'anso' noya natanahuaton, natërin. Tashi' nipirinhüë', quëparahuaton, nicarotopiso' pa'mopirin. Napohuachina, Quisoso imapi huachi ni'ton, ya'ipiya aporintërin. ³⁴ Nani aporihuanpachinara,

pëinënquë quëparin. Inaquë a'carin. Yosë natëtona', ya'ïpiya noya cancantopi.

³⁵ Coisëro'saso' nipirinhüë' co nitotopihuë'. Tahuëri-huachina, sontaro'sa' amatahuatona', itopi: “Tashinan pëi' hua'an sha'huitonco' catoya'pi i'huara po'moraiso' ocoi'in pa'ina',” itohuachinara, pa'pi sha'huitapona'.

³⁶ Ina natanahuaton, Paono itapon:

—Coisëro'sa' nanan a'patërinaco ocoia'huainquëmaso marë'. Napoaton noya pipico', itërin hua'ani.

³⁷ Paonoso nipirinhüë' sontaro'sa' itërin:

—Co po'oana quëran pa'saraihuë'. Quiyaso' Noma piyapicoi nipiraihuë', naraquë hui'tonpirinacoi. Co coisëquë sha'huirapiponaracoihuë', cachiquë chachin napotërinacoi. Ina quëran tashinan pëiquë po'morinacoi. Noma piyapicoi ni'toi, co topinan ana'intinacoisohüë' nipirinhüë'. ¿Iporaso' po'oana quëran yaocoiantarinacoi ti? ¿Co'chi nohuantëraihuë paya! Sha'huitëquë' inahuara chachin huë'ina'. A'ninquëchin ocoi'inacoi, itërin.

³⁸ Sontaro'sa' paantarahuatona', coisëro'sa' sha'huitonpi: “Inapitaso' Noma piyapi'sa',” topachinara, pa'yanpi. Co topinan quëran Noma piyapi ahuëcasohüë' nipirinhüë', ahuëpi. ³⁹ Napoaton tashinan pëiquë pa'sahuatona', noya nontopi. “¿Canpitanta' Noma piyapinquëma' ti?” itohuachina, “Inacoi mini,” tënin Paono. “Co'chi nitotëraihuë paya. Co nitotatoihuë' ahuërainquëma', co ahuëca'huainquëmasohüë' nipirinhüë',” itërin. Ina quëran noya ocoirahuatona', “A'na parti paco',” itopi. ⁴⁰ Napotohuachinara, tashinan pëi quëran pipipi. Pipirahuatona', Niria pëinënquë paantapi. Quisoso imapisopita niyontonpachinara, pi'pian pënëantapi: “Chiníquën cancantatoma', imamiatoco',” itopi. Ina quëran pa'pi huachi.

17

Tisaronicaquë a'chininso marë' no'huipiso'

¹ Ina quëran Anpiporisë na'huëtahuatona', Aporoni-anta' na'huëtaantapi. Ina quëran Tisaronicaquë canconpi. Inaquë cotioro'sa' niyontonpiso pëi' ya'huërin.

² Inachintërin nichinapon chachin cara chinoto tahuëri inaquë Paono Yosë quiricanën a'chinin.

³ —Quisocristo imaco' canpitanta'. Inaso' inápa quëran o'marin, Yosëri a'paimarinsó'. Ina nohuanton, oshanënpoa marë' chiminin. Chiminpirinhuë', Yosë nohuanton, nanpiantarin. Iráca quiricanën quëran ninorinsó chachin naporin. Inaso' Cristo, Yosëri acorinsó', tënin.

⁴ A'naquën natanahuatona', natëpi. Natëtona', imasapi. Na'a Crico piyapi'santa' imasapi. Nisha piyapi'sa' niponaraihuë', Yosë chinotopi. Paono a'chininso' natanahuatona', Quisoso imasapi. Na'amiachin sanapi'santa' chiníquën nanantopisopita imasapi. ⁵ A'naquën cotioro'saso nipirinahuë', co yanatëpihuë'. “Na'a piyapi'sa' Quisoso imasapi,” ta'tona', apiratopi. Apiratatona', no'huipi. Cachiquë pa'sahuatona', no'huitërayaro'sa', chirotëro'sa', inapita itapona': “Huëco' Paono, Sirasërë chachin macatëhua' ana'intahua’,” ta'tona', piyapi'sa' ayontonpi. No'huitëratona', Casono pëinënquë pa'pi. Inaquë Paono yacapatërin ni'ton, macacaiso marë' pa'pi. Ya'coana papaatahuatona', ya'conpirinahuë', ⁶ co Paono ya'huërinhuë'. Co ina quënanatonahuë', Casono mapi. A'napita Quisoso imapisopitanta' masahuatona', ninano hua'ano'saquë quëpapi.

—Paono ya'ipi parti pa'sárin. A'chintaton, notohuaro' piyapi'sa' anishacancantarin. Sirasënta' inachachin nisarin. Isëquënta' huë'pachinara, ⁷ Casonori pëinënquë aya'conin ni'ton, inaquë yacapapi. Isopitanta' imatona',

co huachi Noma copirno natëtonahuë', nisha imasapi. "A'na copirno ya'huarin. Inaso' Quisoso," toconpi, itopi.

⁸ Piyapi'sa' natanahuatona', aquë aquëtë' no'huitopi. Hua'ano'santa' no'huitatona', Casono, a'napita imapisopita inapita chiníquën pënënpi. ⁹ Ina quëran coriqui ma'papi ama tashinan pëiquë po'mocaiso marëhuë'. Nani pahuërëtohuachinara, a'papi.

Piriquë Yosë quiricanën na'con nontopiso'

¹⁰ Quisoso imapisopita pipirahuatona', ya'huëpi'pa' paantapi. Naporo' tashi' Paono, Sirasë, inapita Piriquë a'papi. Inaquë canconahuatona', cotioro'sa' niyontopiso pëiquë pa'pi a'chinacaiso marë'. ¹¹ Inaquë ya'huëpisopitaso nipirinhüë' nóya yonquipi. Co Tisaronicaquë ya'huëpisopita pochinhüë'. Paonori a'chintohuachina, nóya natanpi. "Paonoso' no'tëquën a'chinamara," ta'tona', nani tahuëri Yosë quiricanën noyásha nontapi no'tëquën nitotacaiso marë'. ¹² Naporahuatona', na'a cotioro'sa' natëpi. Na'amiachin Crico sanapi'santa' chiníquën nanantopisopita natëpi. A'naquën Crico quëmapi'santa' imasapi. ¹³ Napopiso', Tisaronicaquë nahuinin. Cotioro'saso' natantahuatona', "Piriquënta' Paono Yosë nanamën a'chinarin," ta'tona', inatohua' pa'pi. Canconahuatona', Paono sha'huirapitona', piyapi'sa' ano'huitopi. ¹⁴ Napohuachinara, Quisoso imapisopitari a'naroáchin Paono a'papi. A'naquëni ca'tanatona', marë yonsanquë'pa' quëpapi. Sirasë, Timotio, inapitaso nipirinhüë' co pa'pihuë'. ¹⁵ Atinasë'pa' Paono ca'tanpi. Yapanantahuachinara, —Sirasë, Timotio, cato chachin sha'huitonco' manóton huë'ina', itërin Paonori. Napotohuachina, ya'huëpi'pa' panantapi.

Atinasëquë nisha nisha moshapiso'

¹⁶ Paonoso nipirinhüé' Atinasëquë Sirasë, Timotio, inapita ninararin. Ninano' conitaton, notohuaro' mamanshi quënanin. Inapita quënanahuaton, sëtërin. Inapoaton, napion cancantërin. ¹⁷ Napoaton na'con pënëntërin. Niyontonpiso pëiquë pa'sahuaton, cotioro'sa' a'chintërin. Cotioro'sa' pochin chinotopisopitanta' natanapi. Quisoso nanamën a'chintohuachina, ninontápi. Naporahuaton, nani tahuëriya cachiquë pa'nin. Inaquë a'naya a'naya huë'pachinara, nontarin. Nisha piyapi'santa' natanapi. ¹⁸ Inaquë nisha nisha yonquipiso' a'china'piro'santa' huë'pi. A'naquën ipicorioro'sa' itopi. A'naquëonta' istoro'sa' itopi. Paono quënanahuatona', ninontopi.

—Iso quëmapi pa'pi nona'pi. ¿Ma'ta' tēcapon naporin? itopi a'naquën.

—Ahuën. Nisha yosëro'sa' imacaiso marë' a'chinamara, topi a'naquën. “Quisoso chiminin. Ina quëran nantplantarin,” tëninso marë' napotopi. ¹⁹ A'naquënso natanahuatona', Ariopaco itopiquë quëpapi. Inaso' hua'ano'sa' niyontoyantopiquë. Paono inaquë quëparahuatona', itopi:

—¿Ma nisha nanan chachinta' a'chinan? Yanitotërai quiyanta'. ²⁰ Co onporonta' natanchinaihuë'. A'chintocoi quiyanta' nitochii, itopi.

²¹ Inaquë ya'huëpisopita nasha nanano'sa' pa'yatopi. Nisha nisha a'chinpiso' yanatanpi. Nisha piyapi'sa' huë'pisopitanta' yanatanpi.

²² Paono inaquë huanirahuaton, Atinasëquë ya'huëpisopita itërin:

“Natanco iyaro'sa' pi'pian sha'huichinquëma'. Canpitaso' ya'ipinquëma' na'con moshatërama', tënahuë. ²³ Cachiquë pa'patora, ya'ipi moshatëramaso' ni'nahuë. A'na artaro quënanahuë. Inaquë ninshitërama'. 'ISOSO YOSË CO NOHUITOPIRËHUAHUË', MOSHAHUA', tënama'

ninshitatoma'. Co nohuitapomarahué', mosharama'. Apira carinquéma' a'chinchinquéma', nohuitoco'.

²⁴ Ina Yosëso' chini chiníquën nanantërin. Iráca isoro'pa', ya'ipi ma'sha isëquë ya'huërinson'ta' acorin. Inaso' hua'anënpoa'. Isoro'paquë ya'huërin'sopita, inápaquë ya'huërin'sopita, ya'ipimiáchin hua'anëntarin. Moshatopiso pëi' piyapi'sari nipi'quë co Yosë ya'huërinhuë'. ²⁵ Co piyapi ma'shanënpita nohuantërinhuë'. Co manta' pahuantërinhuë'. Inariáchin ya'ipi ma'shanënpoa' quëtërinpoa'. Ina nohuanton, nanpirëhua'. Ina nohuanton, cosharo', ma'sha, inapita ya'huëtërinpoa'.

²⁶ Iráca a'na quëmapira' ninin. Inaya quëranchin ya'ipi piyapi'sa' na'api. Nisha nisha nipsisopita na'api ya'ipiro'paquë ya'huëcaiso marë'. Co'huara ya'huëyatërasëhuahuë', yonquirinpoa'. Nisha nisha parti ya'huëcaso marë' acorinpoa'. Onporosona nanpicahuasonta' yonquirin. Ina nohuanton, nanpirëhua'. ²⁷ Ya'ipinpoa' acorinpoa' ina nohuitacaso marë'. Co quënanarihuarahué', ina na'con yonquicaso' ya'huërin. Co inaso' aquë patërinpoahuë'. Co naniantërinpoahuë'. ²⁸ Ina nohuanton nanpiarëhua', pa'nëhua', ya'huërëhua'. A'nara' cancan yonquina'pi ninshitaton, no'tëquën naporin: 'Canpoaso' Yosë hui'ninpita pochin ninëhua', tënin.

²⁹ Napoaton Yosënta' canpoa pochin nanpirárin anta'. Co inaso' mamanshi pochinhuë'. Mamanshiso nipirinhuë' piyapi'sari inahuara yonquinëna quëran nipi. Oro quëran, prata quëran, na'pi quëran, ina quëran-pita nipi. Ama Yosëso' mamanshi pochin cancanto-cosohué'. ³⁰ Iráca co Yosë nohuitopihuë' ni'ton, co ana'intërinhuë'. Iporaso nipirinhuë', ya'ipi piyapinpoa' pënëninpoa': 'Co noyahuë' yonquiramaso' nani-

antatoma', casáchin chinotoco,' itërinpoa' Yosë. ³¹ A'na tahuëri co noyahuë' nipsisopita no'tëquën ana'intarin. Nani Quisoso acorin coisë pochin nicator, ya'ipi piyapi'sa' no'tëquën sha'huitacaso marë'. Inaso' piyapi chachin ni'ton, chiminpirinhuë', Yosëri ananpitaantarin. Napoaton inaso', Yosëri acorinso', tënëhua',” tënin Paono.

³² “Ananpitaantarin,” tëninso marë', “Tëhuënhachin ta'ma' ananpitëca,” ta'tona', tëhuapi a'naquën. A'naquënso nipirinhuë' co tëhuapihuë'.

—A'na tahuëri a'chintaantacoi, itopi.

³³ Ina quëran Paono pa'nin. ³⁴ A'naquënso nipirinhuë' natëtona', imapi. Quisoso natëpi. A'naso' Tionisio, Ariopaco hua'an nininso'. A'nanta' sanapi, Tamarisa itopiso'. A'napitanta' imasapi.

18

Corintoquë Paono a'chininso'

¹ Ina quëran Paono pipirahuaton, Corintoquë pa'nin.

² Inaquë a'na cotio quëmapi Aquiro itopiso' quënanconin. Inaso' Pontoquë nasitërin. Sa'inso' Pisisira itopi. I'huamiáchin Itaria parti ya'huëpi. Nomaquë chachin ya'huëpirinahuë', copirno Craotiori camaito-huachina, ya'ipi cotioro'sa' pipipi. Aquiroso' ina quëran pipirahuaton, Corintoquë huë'nin. Ina pëinënquë Paono pa'nin ni'tapon. ³ Paonosos' në'mëtë' pëiro'sa' nina'pi. Aquironta' inaquë chachin sacatërin ni'ton, inaquë yacapatërin nicatahuacaiso marë'. ⁴ Nani chinoto tahuëri cotioro'sa' niyontopiso pëiquë pa'sahuaton, cotioro'sa' a'chintërin. Cricoro'santa' a'chintaton: “Quisoso natëco' canpitanta',” itërin.

⁵ Ina quëran Sirasë Timotiorë chachin Masitonia parti quëran canquipi. Canquihuachinara, Paono na'con na'con a'chinarin quënamapi. Nani tahuëri cotioro'sa

Quisoso nanamën a'chintárin. “Inaso Cristo, Yosëri a'paimarinso',” itaton na'con pënënin. ⁶ Inapitaso nipirinhuë' no'huitona', Paono pinopi. Napoaton tananpitërin.

—Tëhuëenchachin Yosë ana'intarinquëma'. Nani ya'ipi a'chintopiranquëmahuë', co yanatëramahuë' ni'ton, canpitaora tëhuënëmaquë nina'intarama'. Iporaso nisha piyapi'sa' a'chintarahuë huachi, tënin Paono.

⁷ Ina quëran co huachi cotioro'sa' niyontonpiso pëiquë a'chintërinhuë'. Pipirahuaton, Tisio Costo pëinënquë pa'nin. Inaso' nisha piyapi niponahuë', Yosë chinotërin. Niyontonpiso pëi' pirayan ya'huërin. Ina pëinënquë pa'nin a'chinacaso marë'. ⁸ Cotio niyontonpiso pëi' hua'aonta' natanahuaton, natërin, Crispo itopiso'. Ina pëinënquë ya'huëpisopitanta' Quisoso imasapi. Na'a ya'huëhuano'sa' Quisoso nanamën natanahuatona', natëpi. Natëhuachinara, aporihuanpi. ⁹ A'na tashi' Yosë nohuanton, Paono hua'narëso pochin niantarin. Siniorori chachin itapon: “Ama të'huaton, copitëquësohuë'. A'chináquë'.” ¹⁰ Carinquën catahuanquën. A'naquën no'huipirinënquëonta', noya a'paيرانquën. Co insonta' nanitapaponhuë' ma'sha onpotinquënso'. Na'a piyapi'sa' isëquë yaimarinaco. Napoaton a'chintáquë',” itërin. ¹¹ Napotohuachina, inaquë a'na pi'ipi miria ya'huaton, Yosë nanamën a'chinárin.

¹² Ina quëran Cariono Acaya parti hua'anëntohuachina, cotioro'sari Paono no'huitona', niyontonpi. Ina masahuatona', hua'ano'sataquë quëpapi ana'intacaiso marë'.

¹³ —Moisësë iráca pënënincoiso pochin Yosë chinotërai. Iso quëmapiso nipirinhuë' nisha a'chinarin. Piyapi'sa' anishacancantarin, itopi.

¹⁴ Paonori yanontapirinhuë', hua'ani itapon:

—Canpita cotioro'sanquëma' co yanatananquëmahuë'. Paso' quëmapi co noyahuë' ninin naporini, nata'intohuë'. Ihuatërin, ahuëtërin, inaporin naporini tëhuëncinso', natanacaso' ya'huë'itonhuë'. ¹⁵ Nipirinhuë', nisha nisha nanan cotioro'sanquëma' ya'huëtërinquëma'. Nipënënamaso' quiricanta' ya'huëtërinquëma'. Co caso' nohuan-tërahuë' ina yonquica'huaso'. Canpita capini anoyatoco', itërin.

¹⁶ Itahuaton, a'parin. ¹⁷ Na'a piyapi'sari ni'sapi. Ni'sahuatona', cotio niyontonpiso pëi' hua'an mapi, Sostinisë itopiso'. Masahuatona', inaquë chachin ahuëpi. Carionori nicaponahuë', co manta' tëninhuë'. Co ina yonquirinhuë'.

Antioquiaquë paantapiso'

¹⁸ Hua'qui' Paono inaquë ya'huantarin. Ina quëran Quisoso imapisopita nontahuaton, pa'nin huachi. Aquiro sa'inë chachin pa'pi anta'. Nanchaquë Siria parti yapantapirinahuë'. Sincriaquë canconahuaton, Paono noyá niya'itërin. Yosë sha'huitërinso' nanirin ni'ton, naporin. Ina quëran nanchaquë ya'conpi. ¹⁹ Ipiisoquë canconpachinara, nonshipi. Aquiroso' sa'inë chachin inaquë quëparitërin. Paonoso' yapaantahuachina, cotio niyontonpiso pëiquë ya'conahuaton, a'chintërin. Cotioro'sarë' ninontopi. ²⁰ “Hua'qui' ya'huaton, a'chintaantacoi,” itopirinahuë', co nanitërinhuë'. ²¹ “A'na tahuëri Yosë nohuan-tohuachin, huëantarahuë,” tënin.

Ina quëran nanchaquë ya'coantarahuaton, paantarin. ²² Sisariaquë nonshiconahuaton, Quirosarinquë pa'nin. Ya'ipi Quisoso imapisopita inaquë ya'huëpiso' nontërin. Ina quëran Antioquiaquë paantarin. ²³ Hua'quimiáchin inaquë ya'huërin. Ina quëran naquëranchin yonquirin paaton nasha imapisopita nicacaso marë'. Carasia parti pa'sahuaton, pënëna'piarin. Naporahuaton, Piriquia

partinta' pa'sahuaton, pënëna'piarin. A'naya a'naya ninnanoro'saquë Quisoso imapisopita achinicancana'piarin. Achinicancanpachina, noya noya imasapi.

Aporosë Ipositoquë pënëntërinso'

²⁴ Naporo' tahuëri'sa' a'na cotio quëmapi Ipositoquë pa'nin, Aporosë itopiso'. Aricantriquë nasitërin. Noyá nitotërin a'chinacaso'. Yosë quiricanën iráca ninshitopisonta' noya nitotërin. ²⁵ Sinioro iranën anitotopi ni'ton, a'ninquëchin nanamën a'chintarin. Ya'ipi cancanën quëran a'chinin. Quisoso naporinso' no'tëquën a'chinaponahuë', Coansha aporintërin soráchin nitotërin. ²⁶ Cotioro'sa' niyontopiso pëiquë ya'conahuaton, chiníquën cancantaton, a'chinpirinhuë'. Pirisira, Aquiro, inapitari natanahuatona': "Co ya'ipi Quisoso nanamën nitochátërarinhuë'," ta'tona', pëinënquë quëpapi. Inaquë ya'ipi Quisoso nanamën a'chintopi no'tëquën nitotaton, Yosë iranën pa'tacaso marë'. Ina natanahuaton, natërin. ²⁷ Ina quëran Acaya parti yapa'sarin a'chinacaso marë'. "Acaya parti a'chinchí, topirahuë'," topachina: "Noya iyasha. Noya paquë'," itopi Quisoso imapisopitari. Naporahuatona', quirica ninshitopi quëtontacaiso marë'. "I'huata, iyaro'sa'. Aporosë huë'pachin, noya nontoco'. Inanta' Quisoso imarin ni'ton, noya natanco'," itopi ninshitatona'. Quirica ma'patahuaton, Acaya parti pa'nin. Inaquë Quisoso imapisopita quënanconin. Yosëri catahuarin ni'ton, Quisoso imapi. Inapita quënanconahuaton, noya a'chintaton, achinicancanarin. ²⁸ Piyapi'sa' niyontopachinara, Yosë quiricanën a'chinárin. "Iráca quëran huarë' Cristo o'macaso' ninopi. Iporaso' nani o'marin. Inaso' Quisoso," ténin. Quiricanën quëran anitotërin. Noya noya a'chinin ni'ton, cotioro'sa' co nanitopihuë': "Nonpiánin" ta'caiso'.

19

Ipiquoë Paono a'chininso'

¹ Aporosë Corintoquë ya'huaso', Paono huancoro ira pa'tahuaton, Ipiquoë canconin. Inaquë na'amiáchin imapisopita quënanconin.

² —Quisoso natëhuatamara, ¿Ispirito Santo ya'coancantërinquëma' ti? itërin.

—Co Ispirito Santo nohuitëraihuë'. Co ina a'chintërinacoihuë', itopi.

³ —¿Ma'ta' natëhuatamara aporihuanama'? itërin.

—Coansha pënëntërinso' natëtoi, aporihuanai, itopi.

⁴ —Coanshaso pënëntërin co noyahuë' yonquipisopita naniantacaiso marë'. Ina quëran aporintërin. Nipirinhüë', co inasáchin sha'huirinhüë'. “Ca piquëran a'na quëmapi huë'sarin, Yosëri a'paimarinso'. Ina imaco',” itërin anta'. Napoaton Quisoso imaco', itërin Paonori.

⁵ Ina natanahuatona': “Sinioro Quisoso imasarai. Ina natëarai huachi,” ta'tona', aporihuanpi. ⁶ Ina quëran Paonori së'huamotohuachina, Ispirito Santori ya'coancantimarin. Ina nohuanton, nisha nisha nananquë nonpi. Co nitotopirinahuë', a'naroáchin nonpi anta'. Naporahuaton, Ispirito Santori catahuarin Yosëri anitotërinso sha'huicaiso marë'. ⁷ Shonca catoya'pi pochin napopi.

⁸ Hua'qui' inaquë Paono ya'huërin. Cara yoqui pochin cotioro'sa' a'chintárin. Nani simana niyontonpiso pëiquë pa'nin. Co të'huatonhuë', a'chintárin. “Yosë yahua'anëntërinquëma'. Ina marë' Quisoso a'paimarin. Ina imaco',” itarin. ⁹ A'naquënso nipirinhüë' co natantochináchinhuë' cancantatona', co yanatëpihuë'. Piyapi'sa' niyontonpachinara, no'huitopi. No'huitatona', —Co Quisoso nanamën imacaso' ya'huërinhuë', toconpi. Napoaton Paonori patërin. Quisoso imapisopita

quëparahuaton, iscoira pëiquë pa'nin. Tirano a'chinquë paaton, nani tahuëri a'chintárin. ¹⁰ Cato' pi'ipi inaquë ya'huaton, a'chinin. Siniro nanamën ya'ipi Asia parti nahuinin. Cotioro'sa' natantopi. Na'a nisha piyapi'santa' natantopi. ¹¹ Yosë nohuanton, Paono nani ma'sha nanitaparín. Cania'piro'sa' së'huahuachina, a'naroáchin noyatopi. ¹² Panionën, a'morinsó', inapita tëranta' quëparahuatona', cania'piro'sa' quëtonpachinara, a'naroáchin noyatopi. Sopairo'santa' pipipi.

¹³⁻¹⁴ A'naquën cotioro'santa', sopairo'sa' yaa'papi. Paono nicatona', yanonanpi. A'naquënso' Isipo corto hua'an hui'ninpita napopi. Canchisë hui'ninpita chachin napopi. Co Quisoso imaponaraihuë', sopairi ya'coancantërinso' itapona': "Quisoso nanan quëtërincoi ni'ton, a'paarainquën. Ina nanamën Paononta' a'chinarin. Napoaton pipiquë huachi," itopirinahuë', ¹⁵ sopairi a'panirin: "Quisoso nohuitërahuë. Paononta' nohuitërahuë'. Canpitaso napoaponahuë', co nohuitëranquëmahuë'," itërin.

¹⁶ Ina tosahuaton, quëmapi hua'yantërinsoari pashita'parin Inapotaton, canchisëya'pi chachin manin. Chiniquën ahuëaton, pë'shara'piarín. A'naya'piáchin niponahuë', canchisëya'pi minsërin. A'mopisonta' oshato oshatotërin. I'nanpirapi ta'api. ¹⁷ Ya'ipi ninanoquë nahuinin. Cotioro'sa', nisha piyapi'sa', inapita natanahuatona', pa'yanpi. "Siniro Quisoso chini chiniquën nanantërin," topi.

¹⁸ Ina quëran na'amiáchin Quisoso imapisopita huë'pi. "Quiyanta' pënotopiraihuë'. Co noyahuë' ninaiso' a'poarai," itopi. ¹⁹ A'naquënso' pënoton quirica ya'huëtopi. Inapita a'porahuatona', quëntapi ahuiquitacaiso marë'. Na'a piyapi'sa' nicasoi',

ahuiquitopi. Pa'tërinso pichihuachinara: “A'natërápo shonca huaranca coriqui prata quëran nininso pa'tërin,” topi. ²⁰ Pënotono'santa' pënotopiso' a'porahuatona', cancanëna quëran huarë' imasapi ni'ton, Siniro nanamën ya'ipi parti nahuinin. Na'con na'con imasapi.

²¹ Ina quëran Paono yonquirin a'napita imapisopita ni'coantacaso marë': “Masitonia parti ni'coantahuë. Acaya partinta' nisha nisha ninanoquë imapisopita niantahuë. Nani pënëantahuato, Quirosarinquë paantahuë. Ina quëran Nomaquë'pa' paca'huaso' ya'huërin,” tënin. ²² Timotio, Irasito, inapitari inaquë catahuapirinahuë', Paonori a'parin Masitonia parti imapisopita a'chintacaiso marë'. Inaso nipirinhüë', hua'quimiachin Asia parti quëparitantarin.

Artimisa moshapiso'

²³ Naporo' na'a piyapi'sa' Siniro imasapi ni'ton, mamanshi moshana'piro'sa' no'huitopi. ²⁴ Inaquë moshapiso' Artimisa itopi. Na'a mamanshi nina'piro'sa' ya'huëpi. Mamanshi pëia'huaro'sa' prata quëran nonanpi. Ina pa'anatona', na'con canapi. A'nara' Timitirio itopi. ²⁵ Inari ya'ipi piyapinënpita ayontonin. A'napita ma'sha nina'piro'santa' amatërin. Ya'ipi niyontonpachinara, itapon: “Ni'co', iyaro'sa'. Mamanshi ninëhua quëran na'con canarëhua'. ²⁶ Paonoso nipirinhüë' isëquë huëcaton, pënëntarin. ‘A'naíchín Yosë ya'huërin. Piyapi'sari nipiso' co inaso' Yosëhuë',’ toсарin, natanama' canpitanta'. Ya'ipi Asia partinta' nahuinin. Na'a piyapi'sa' natanahuatona', natëpi. Natëtona', mamanshi a'popi. ²⁷ Napohuachina', co huachi noya ni'sarinënpohuë'. Co onpopinchin canarihuahuë'. Artimisaonta' naniantapi. Inaso' chini chiníquën nanantërin. Ya'ipi asiaro'sa' moshapiso'. Ya'ipi parti quëran nohuitopi. Aquëtë chachin Paono natëhuachina',

co huachi moshato pëiquë huë'sapihuë'. Artimisa nóya nipirinhüë', co huachi moshaapihuë',” itërin.

²⁸ Natanahuatona', Paono chiníquën no'huipi. “¡Ma noyacha Artimiso paya! Ina chinotërëhuaso',” tosapi chiníquën nonatona'.

²⁹ Ina quëran ya'ipi piyapi'sa' noncaropi. No'huitatona', Paono ca'taninsopita mapi, Acayo, Aristarico inapita itopiso'. Inapitaso' masitoniaro'sa'. Chiníquën masahuatona', huëntëntërahuatona', niyontonpiso i'iratëquë quëpapi. ³⁰ Paononta' piyapi'sa' nontapon yapa'pirinhüë', Quisoso imapisopitari to'shitëatona', ya'copipi. “Ama paquësohüë',” itopi. ³¹ A'naquën Asia parti hua'ano'santa' Paono amiconënpita ni'ton, nanan a'patopi. “Ama niyontonpiso i'iratëquë pa'insohüë',” itopi. ³² Piyapi'saso' noncaroápi. Nisha nisha nonsápi. Na'con na'con piyapi'sa' co nitotatonaraihuë', “¿ma'marëcha niyontonëhua' nicaya?” topi. ³³ Ina quëran cotio hua'ano'saso', Aricantro itopiso camaipi piyapi'sa' nontacaso marë'. Napoaton huancánachin huanirahuaton, anquirarin piyapi'sa' ta'tacaiso marë': “Co quiya tëhuëraihuë',” ta'caso' yonquipirinhüë', ³⁴ “inaso' cotio quëmapi,” ta'tona', co yanatanpihuë'.

“¡Ma noyacha Artimiso paya! Ina chinotërëhuaso',” tosapi chiníquën nonatona'. Cato' ora pochin naporápi.

³⁵ Parisi quëran ninshitona'pi hua'ani atonirin. Atonirahuaton, itapon: “Tëhuënhachin iyaro'sa', Artimiso' chini chiníquën nanantërin. Inaso ya'ipiya quëran nitotopi. Iráca inápa quëran anotimarin. Iso ninanonënpoaquë chachin anotimarin ni'ton, canpoari a'pairëhua'. ³⁶ Ya'ipiya nitotopi ni'ton, ama huachi no'huitocosohüë'. Ama topinan quëran ahuëtocosohüë'.

³⁷ Isopita quëmapi'sa' quëpiramahuë'. Co Artimisa

sha'huirapihuë'. Co moshato pëiquë ihuatopihuë'.
³⁸ Timitirio, mamanshi nina'piro'sa', inapitari
 yasha'huirapihuachina', coisëquë pa'ina'. Hua'ano'santa'
 ya'huëraipi. Inaquë quëparahuatona', sha'huirapiina'.
³⁹ Aquëtë huarë' nanan ya'huëhuachin, hua'ano'sa'
 niyontopiquë natanco'. ⁴⁰ Ipora tahuëri topinan quëran
 noncaroarama'. Co manta' onpocasohuë' nipirinhüë',
 naporama'. Ni'cona, copirno no'huihuachinpoa'.
⁴¹ Ya'huëramaquë paco',” topachina, yanquëëpi.

20

Masitonia parti, Crisia parti, inaquëpita a'chiantarinso'

¹ Piyapi'sa' nani yanquëëhuachinara, co huachi
 no'huitantapihuë'. Ina quëran Paono yapaantarin.
 Ya'ipi imapisopita amatahuaton, achinicananin. Ina
 quëran “Pa'sarahuë huachi,” topachina, “Osharan
 paquë',” itohuachinara, Masitoniaquë pa'nin. ² Masitonia
 parti pa'taton, pënëna'piarin achinicananacaso marë'.
 Inapotaton, Crisia parti canconin. ³ Inaquë cara yoqui
 yacapatërin. Ina quëran Siria parti yapa'pirinhüë'.
 Nanchaquë yaya'conaso', cotioro'sari yatëpapiso'
 natantërin. Napoaton co inaquë pa'ninhüë'. “Masitonia
 parti paantarahuë,” ta'ton, ira pa'tërin. ⁴ Na'a piyapi'sari
 ca'tanpi. Sopatiro (Pirro hui'nin, Piriaquë ya'huërinso'),
 Aristarco, Sicono, (Tisaronicaquë ya'huëpiso'), Acayo
 (Tirpiquë ya'huërinso'), Timotio, Tiquico, Tropimo (Asia
 parti ya'huëpiso') inapita Paono ca'tanpi. ⁵ Inapitaso'
 quëchitërahuatona', Troasëquë ninarinacoi. ⁶ Pita
 tahuëri nanihuachina, Piriposë quëran pipirai. Naporo'
 nisha pan ca'sapi, co ahuëpocatopisohuë'. Nanchaquë
 ya'conahuatoi, marë pa'tërai. A'natërápo tahuëri quëran
 Troasëquë canconahuatoi, inapita quënanconai. Inaquë
 a'na simana ya'huërai.

Hui'napi inapa quëran anotërinso'

⁷ Tomio tahuëri nanihuachina, niyontonai Quisoso chimininsó' yonquiatoi coshata'huaiso marë'. Naporo' Paonori a'chintarin: "Tashiraya pa'sarai," ta'ton, yono tashiquë huarë' a'chinin. ⁸ Inapa pë'satë' pëiquë niyontonai. Inaquë na'a nanparin orotarin. ⁹ A'na hui'napi Iotico itopiso', huintanaquë huënsëápirinhuë', Paono hua'qui' a'chinpachina, inaso huë'ëi' iquitaton, iquëtërarin quëran anotërin. Cara pa'cotë quëran anotohuachina nohuararahuatona' nimapirinahuë', chiminin quënamapi. ¹⁰ Paononta nohuararahuaton, ipomarin.

—Ama pa'yancosohuë', nanpiarin, itërin piyapi'sa'.

¹¹ Ina quëran pëiquë nanpëonantarin. Quisoso chimininsó' yonquiadona', coshatopi. Nani coshatohuachinara, ninontatona', tahuërianpitopi. Ina quëran pa'nin. ¹² Hui'napi nanopiantarinso' ya'huërinquë quëpantapi. Napoaton co sëtopihuë'. Noya cancantopi.

Miritoquë pa'naiso'

¹³ Nani Paono sha'huitërincoi: "Canpita'ton potiquë paco'. Asoquë ninataco," itohuachincoira, pa'nai. Inaso nipirinhuë' ira pa'tërin. ¹⁴ Asoquë canconahuatoi, ninarai. Paononta' canconpachina, nanchaquë ya'conahuarincoi. Ina quëran Mitiriniquë canconai. ¹⁵ Tahuëririnquë Quio notënanquë na'huërai. Ina tashiraya Samosëquë canconai. Ina huënihuaninquë Miritoquë nonshirai. ¹⁶ "Nanitohuato, Quirosarinquë Pinticostisë tahuëri yana'huërahuë," ta'ton, co Paono nohuantërinhuë' Asia parti hua'quicaso'. Napoaton manorahuatoi, co Ipositoquë nonshiraihuë'.

Ansiano'sa' Ipositoquë ya'huëpisopita pënënahuaton, patërinso'

¹⁷ Miritoquë nonshirahuaton, Ipiisoquë nanan a'parin. "Ya'ipi ansiano'sa' sha'huitëquë' huë'ina'," itërin. Sha'huitonpachinara, a'naroáchin huë'pi Paono nicacaiso marë'. ¹⁸ Huë'pachinara, Paonori itapon: "Iporaso' iyaro'sa' pi'pian nonchinquëma', noya natanco. Ya'nan Asia parti canquirahuë quëran huarë' nohuitëramaco. Ya'ipi ninahuëso' ni'nama'. Ya'ipiya nitotërama'. Co caso' chirorahuë'. Nani tahuëri pënënanquëma'. ¹⁹ Quisocristoíchin natëto, Yosë marë' sacatërahuë. Co a'napita nocanahuë'. 'Caso' noya noyaco,' co tënahué'. A'na tahuëri sëtato, na'nërahuë. Cotioro'sa' na'con chinotërinaco tëpainacoso marë'. Chiníquën aparisitërinaco. ²⁰ Napotopirinacohué', ahuantato pënënanquëma'. Co të'huato, ta'tërahuë'. Quisoso nanamën no'tëquën sha'huitëranquëma' noya imacamaso marë'. Niyontonpatamara, a'chintëranquëma'. Naporahuaton, a'naya a'naya pëinëmaquënta' paato, a'chintantaranquëma'. ²¹ Co cotioro'saráchin pënënahué'. Cricoro'santa' pënënahué. 'Co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', Yosë chachin tahuërëtantaco'. Sinioro Quisoso natëco huachi. Inasáchin anoyacancantërinpoaso', itëranquëma'. Ya'ipinquëma' a'chintëranquëma'. ²² Iporaso nipirinhué' Ispirito Santo natëto, Quirosarinquë pa'sarahuë. Ma'sona onpotaponaco nimara, co caso' nitotërahuë'. ²³ Nisha nisha ninanoro'saquë pa'patora, Ispirito Santo nohuanton, sha'huitëra'piarinaco: 'Quirosarinquë pa'patan, tashinan pëiquë po'moarinënuën, chiníquën aparisitarinënuën, itërinaco. ²⁴ Yatëpapurinacohüenta', co caso' të'huatërahuë'. Co ina yonquirahuë'. Sinioro Quisoso natëa'huasoáchin cancantërahuë. Iráca ina sha'huitërinco a'china'huaso marë'. 'Yosëri ya'ipi piyapi nosoroaton, anoyacancantacaso' nohuantërin. Ina noya

nanan chachin a'chintonquë', itërinco. Napoaton paato, a'chintárahüë. Co chimina'huaso' të'huatërahüë'.

²⁵ Hua'qui' ya'huëramaquë pa'sápato, Yosë hua'anëntërinpoaso' a'chintopiranquëmahuë', apira pa'sarahüë huachi. Co huachi quënanaramacohüë'. ²⁶⁻²⁷ Ya'ipi Yosë yonquirinpoaso' nani sha'huitëranquëma'. Napoaton no'tëquën itëranquëma'. Insosona co natëhuachinahuë', ina marë' co Yosë ana'intarincohuë'. Inahuara tëhuënënaquë nina'intapi. ²⁸ Canpitanta' ni'cona pi'pian tëranta' Yosë naniantotama'. Quisoso imapisopitanta' noya ni'co'. Ispirito Santo nani acorinquëma' hua'anën pochin nicacamaso marë'. Inapitanta' Yosë huëntonënuquë ya'conpi. Quisoso chiminaton, aya'coninpoa'. ²⁹ Nani pa'pato, co noyahuë' quëmapi'sa' huë'sapi. Canoniri ma'sha maninso pochachin yaocoiarinënuquëma'. Pa'sápatona', anishacancantapi. Co nosoroarinënuquëmahuë'. Ina nani nitotërahüë. ³⁰ A'naquëonta' Quisoso imaponaraihuë', a'porahuatona', nisha a'chinapona'. Yanonpintarinënuquëma'. Inahua' imacamaso marë' napotarinënuquëma'. ³¹ Napoaton iyaro'sa', ni'cona nonpintochinënuquëma'. Cara pi'ipi catahuanquëma'. Tahuërirë chachin, tashirë chachin pënënanquëma'. Na'con nosororanquëma' ni'ton, na'nëto, a'naya a'nayanquëma' pënënanquëma'. Ina yonquiatoma', nipënëncó', nicatahuaco'.

³² Pa'pato, Yosë noya a'painquëma'. Quiricanën quëran nontarinquëma'. Ina quëran nosororinpoaso' anitotarinpoa'. Ina natëhuatama', achinicananarinquëma'. Oshaquëran noya noya cancantarama'. Quisocristo imarëhua' ni'ton, anoyacancantërinpoa'. Ina nohuan-ton, a'na tahuëri ya'ipi sha'huitërinpoaso' noya acotar-inpoa'. ³³ A'chintohuatënuquëmara, co aquëtë' coriqui

yonquirahuë'. A'na piyapi coriquinën co nohuantaparahuë'. Co a'mopiso tēranta' noyapatērahuë'. ³⁴ Caora sacatonēhuë quēran coshatērahuë, ma'sha pahuantērincoso' pa'anahuë. Ca'tanincosopitanta' quētērahuë. Ina nitotērama'. ³⁵ Canpitanta' nonanco. Sacatatoma', pahuantērinsopita ma'sha quētoco'. Siniro Quisoso noninso' yonquico'. 'A'napita ma'sha topinan quētohuachinquēma', noya cancantērama'. Nipirinhue', canpitarinta' nosoroatoma', topinan quētohuatama', noya noya cancantarama', 'tēnin Quisoso," itērin Paonori.

³⁶ Ina tosahuaton, inapitarē chachin isonin. Napohuachinara, Yosē nontērin inapita catahuacaso marē'. ³⁷ Naporo' ya'ipiya sētatona', na'nēpi. Paono iporahuatona', apinopi. ³⁸ "Co huachi quēnanaramacohue'," tēninso marē' na'con sētopi. Ina quēran nanchaquē huarē' imapi.

21

Co tē'huatonahuë', Quirosarinquē paantarinsó'

¹ Imapisopita nani nontahuato, panca nanchaquē pipirai. Cosēquē no'tēērai. Tahuērinqüē Notasēquē canconai. Ina quēran Pataraqüē canconahuato, nonshirai. ² Inaquē a'na nancha quēnancoantarai, Pinisia parti yapa'sarinso'. Inaquē ya'conahuato, paantarai. ³ Chipri so'ton notērahuato, ahuēnan quēran na'huētērai. Pa'sahuato, Siria parti canconai. Tiroquē ma'sha oshicaso' ni'ton, inaquē nonshirai. ⁴ Quisoso imapisopita quēnanconahuato, inaquē a'na simana pochin yacapatonai. Ispirito Santo nohuanton, Paono pēnēnpi: "Ama Quirosarinquē paquēsohue', aparisitochinën," itopirinhue'. ⁵ Simana nanihuachina, paantarai. Yapa'patēira, ninano yonsanquē huarē' imarinacoi. Sa'inarē chachin, hui'ninpitare chachin

ca'taninacoi. Nonshinanquë isonconahuatoï, Yosë nontërai. ⁶ Ina quëran imapisopita nontahuatoï, nanchaquë ya'coantarai. Ya'huëhuano'saso nipirinhüë' ya'huëpi'pa' paantapi.

⁷ Tiro quëran pipirahuatoï, Torimaitaquë canconai. Imapisopita nontahuatoï, a'na tahuërira' i'huatonai. ⁸ Tahuëririnquë pipiantarahuatoï, Sisariacquë canconai. Inaquë nonshirahuatoï, Pinipi pëinëinquë yacapatonai. Inaso' iráca Quirosarinquë acopi ca'tano'sa' catahuacaso marë'. Canchisëya'pi acohuachinara, inanta' acopi. Iporaso huachi noya nanan sha'huirárin. ⁹ Catapini hui'ninpita ya'huëtërin. Nano'sa' niponaraihuë', co so'yapihuë'. Ispirito Santori catahuarin Yosëri anitotërinso sha'huicaiso'. ¹⁰ Inaquë hua'quimiáchin ya'huasocoi, a'na pënëntona'pi Cotia parti quëran o'marin, Acapo itopiso'. ¹¹ Huë'sahuaton, Paono sintoronën ocoirahuaton, inaora tanpaquën nantënë chachin nitonporin.

—Ispirito Santo nohuanton iyasha, ninorahuë. Quirosarinquë pa'patan, sintoronëinquë nitonporahuëso pochachin cotioro'sa' tonpoarinëinquën. Nisha piyapi'saquë yo'coaninëinquën ana'intinëinquënso marë', itërin. ¹² Natanahuatoï: “Ama Quirosarinquë paquësohuë',” itopiraihuë'. Inaquë ya'huëpisopitarinta' inachachin napotopirinahuë', co yanatërincoihuë'.

¹³ —¿Onpoatonta' na'nëtoma' asëtaramaco? Ama huachi na'nëcosohuë'. Inatohua' pa'pato, yatonpoarinaco. Nipirinhüë', yapa'sarahuë. Sinioro Quisoso imarahuëso marë' yatëpapurinacohüenta', pa'sarahuë, itërincoi. ¹⁴ Hua'qui' nontopiraihuë', inachachin yonquirin ni'ton:

—Noyahua'. Sinioro nohuantohuachin, paquë nipachin, itërai.

¹⁵ Ina quëran ma'shanëhuëipita taparahuatoi, Quirosarinquë paantarai. ¹⁶ Pa'patoira, a'naquën imapisopita ca'taninacoi. Mason pëinënquë quëparinacoi yacapata'huaiso marë'. Inaso' Chipri quëran huë'nin, iráca imarinso'.

Santiago nontërinso'

¹⁷ Quirosarinquë canconpatoira, imapisopita nóya nontërinacoi. Huë'naiso marë' noya cancantopi.

¹⁸ Tahuëririnquë Paono pa'nin Santiago nicapon. Quiyanta' pa'nai. Ya'ipi ansiano'sa' inaquë nani niyontonpi. ¹⁹ “Huë'cama, iyaro'sa',” itahuaton, Paonori itantapon: “Nani hua'qui' Quisocristo nanamën a'chinahuë. Nisha piyapi'sa' a'chintëra'piarahuë. Yosë catahuarincoi ni'ton, noya natanatona', na'a imasapi huachi,” itërin. Ya'ipi a'chininso' sha'huitërin.

²⁰ Natanahuatona', “Ma noyacha Yosëso' ni'ton, nisha piyapi'santa' imasapi paya,” topi a'naya a'naya. Ina quëran itantapi:

—Noya iyasha nipirinhüë', isëquë na'a huaranca cotioro'sa' Quisoso imaponaraihuë', Moisésë iráca pënëntërinso' yanatëpi anta'. “Inanta' natëcaso' ya'huërin,” topi. ²¹ Inapitaso' nonpin nanan natantopi. “Paono nisha piyapi'sa' ya'huërinquë paaton, cotioro'sa' inaquë ya'huëpisopita nisha a'chintërin. ‘Moisésë pënëntërinso' a'poco'. Ama huachi hui'namapita marca acotocosohüë', tënin Paono pënëntaton. Co nohuantërinhuë' iráca napopiso' natëcaiso',” topi, natantopi. ²² ¿Ma'ta' iporaso' onpoa'ahua' nonpintopiso' ama natëcaiso marëhuë'? Huë'nanso' onpopionta' piyapi'sa' nitotapona'. ²³ Nani yonquirai ni'ton, natancoi sha'huichinquën ma'sona nicamaso'. Catapini quëmapi'sa' isëquë ya'huëpi. Nani Yosë nontopi ma'sha nicacaiso'. ²⁴ Inapita quëparahuaton, catahuaquë' iráca

pënëntërinso' natëcaiso marë'. Yosë chinotopiso pëiquë quëparahuaton, pahuërapitëquë' ma'sha Yosë marë' tëpacaiso'. Ina quëran niya'irapi. Inapotohuatan, ya'ipi piyapi'sa' ni'sarinënuën. "Paononta' Moisësë pënëntërinso' natërin. Nonpin nanan natantërehua'," tosapi. ²⁵ Nisha piyapi'saso nipirinuë' nani ninshitërai. "Quisocristo imapatama', co ya'ipi iráca pënëntërinso' natëcamaso' ya'huërinhuë'. Isoíchin sha'huichinquëma' ama nicacamaso marëhuë'. A'naquën ma'sha tëpapi mamanshi moshacaiso marë'. Ina nosha tananpitoco'. Naporahuaton, a'naquën maconorahuatona', ma'sha tëpapi. Co huënainën noya inquipirinahuë', ca'pi. Ina noshanta' ama ca'cosohuë'. Naporahuaton, ama monshihuancosohuë'. Cotioro'sacoi pënëntëraiso' na'con ya'huëpirinuë', inaíchin natëcamaso' ya'huërin," tënai, nisha piyapi'sa' ninshitatoí, itërin Santiacori.

Paono mapiso'

²⁶ Itohuachina, "Noyahua'. Napo'i nipachin," itërin Paonori. Tahuëririnquë catapiniya'pi quëparin. Iráca pënëntërinso' natërahuatona', Yosë chinotopiso pëiquë ya'conpi. Ya'conahuatona', corto hua'an sha'huitopi: "Canchisë tahuëri huë'sápoi Yosë camaitërinso' natëtoi oshanëhuëi iniquica'huaiso marë'. Tahuëri nanihuachin, ma'sha quësarai canpitari tëpatoma' ahuiquitamaso marë'," itopi.

²⁷ Canchisë tahuëri nanirihuachina, Yosë chinotopiso pëiquë paantapi. Inaquë a'naquën cotioro'sa Asia parti quëran huë'pisopitari quënanpi. Paono quënanahuatona', mapi. Ya'ipi piyapi'sa' ano'huitopi. ²⁸ "¡Huëco' iyaro'sa' catahuacoi! Iso quëmapi ya'ipi parti paaton, nisha a'chinarin. 'Cotioro'saso' co no'tëquën a'chinhue'. Moisësë pënëntërinso' a'poco', tënin. Naporahuaton, Yosë chinotopiso pëi' co huachi noya

ni'ninhué'. Ni'cochi. Crico piyapi'sa' iséquë chachin ichiya'conin ni'ton, Yosë pëinën tapiarin. Co inapitaso' ya'conacasohué' nipirinhué'," toconpi.

²⁹ I'hua Paonori Toropimo quëparahuaton, ninano' pa'tërin, cotioro'sari quënanpi. Ipiisoquë ya'huërin ni'ton, Crico piyapi inaso'. "Nisha piyapi nipirinhué', Yosë chinotopiso pëiquë ichiya'conin," tëcatona napopi.

³⁰ Natanahuatona', notohuaro' piyapi'sa' no'huitopi. Yosë chinotopiso pëiquë ta'arahuatona', Paono mapi. Masahuatona', ocoicaiso marë' ohuararachinpi. Nani ocoihuachinara, ya'coana oncotopi. ³¹ Paono yatëparapiso', capitan hua'anso' natantërin.

Ya'ipi Quirosarinquë ya'huëpisopita yaniahuërapí, natantërin. ³² Natantahuaton, sontaro'sa', capitano'sa', inapita amatahuaton, quëparin. Ta'arahuatona', piyapi'sa' niyontonpiquë pa'sapi. Sontaro'sa' ya'caritërahuachinara, cotioro'sari quënanahuatona', co huachi Paono ahüëpihué'.

³³ Capitan hua'ani canconahuaton, Paono maconin. "Cato' catinaquë tonpotanpatëquë'," itohuachina, a'na sontarori nitonpotanpatërin. A'na tanpain quëraonta' a'na sontarori inapotërin. Inapotohuachinara, capitanso' piyapi'sa' natanin: "¿Ma'ninta' iso quëmapi? ¿Ma'ta' onporinso'?" tënin. ³⁴ Napoaponahué', chiníquën nonatona', nisha nisha sha'huitopi. Noncaroapi ni'ton, co nanitërinhué' no'tëquën natanacaso'.

Napoaton: "Sontaro'sa' ya'huëpiquë quëpaco'," itërin. ³⁵⁻³⁶ Quëpahuachinara, ya'ipi piyapi'sari imasapi. "Tëpachinaco'," itërapí. Pëi' nanpënanquë canconahuatona', na'con na'con no'huitona', yaahuëpi.

Napoaton sontaro'sari Paono inápaquë pitëtërahuatona', quëpapi.

No'huitona'piro'sa' nontërinso'

³⁷ Pëiquë yaya'compachinara, Paonori capitan itapon:
—Sinioro capitan, pi'pian nonchinquën topirahuë', itërin.

—¿Crico nananquë nonan ti? itërin.

—Ina nananquë mini nonahuë, itërin.

³⁸ —Iquipito piyapinquën ta'ma topirahuë'. Inaso' i'huamiáchin copirno no'huiton, catapini huaranca tiro-coro'sa', inotëro parti quëparin, itërin.

³⁹ —Co inacohuë'. Caso' cotio quëmapico. Tarsoquë nasitërahuë. Inaso' panca ninano', Sirisia parti ya'huërinso'. Ya'ipi piyapi'sa' nohuitopi. Isopita piyapi'sa' nonchi, topirahuë', itërin.

⁴⁰ “Inta nipachin, nontëquë',” itërin. Paono nãpë-nãquë huanirahuaton, anqui anquita'parin. Piyapi'sari ni'sahuatona', copica topi huachi. Napohuachinara, Paonori cotio nananquë itapon:

22

¹ “Natanco iyaro'sa', apiro'sa', pi'pian yanontëran-quëma'. Caso co manta' onporahuë',” tënin. ² Cotio nananquë nonsarinso natanahuatona', aquë aquëtë ta'topi. Napohuachinara, itaantarin:

³ “Canta' iyaro'sa' cotio piyapico. Tarsoquë nasitërahuë. Sirisia parti nasitopirahuë', isëquë huëcato, hui'napitërahuë. Maistro Camariro a'chintërinco. Shimashonënpoa' pënëntërinso chachin ya'ipi a'chintërinco. Hua'huatapo quëran huarë' chiníquën Yosë yonquirahuë. A'naya tëranta' nisha yonquihuachinara, canpita pochachin no'huirahuë.

⁴ Iráca na'a Quisoso imapisopita aparisitërahuë. Yatëparahuë. Quëmapi'sa' tonporahuato, tashinan pëiquë po'morahuë. Sanapi'sa quëran huarë' inaquë po'morahuë. ⁵ Yanitotohuatama', corto hua'an chini chiníquën nanantërinsona' inachachin

sha'huitarinquëma'. Cotio ansiano'santa' nitotopi. Inapitaso' quirica ninshitërinaco iyaro'sa' Tamascoquë ya'huëpisopita quëtona'huaso marë'. Inatohua' pa'nahuë Quisoso imapisopita maca'huaso marë'. 'Tonporahuato, Quirosarinquë quëmaarahüë ana'intacaiso marë', ta'to,' pa'nahuë.

Quisosori ya'notërinso' sha'huiantarinsó'
(Hechos 9.1-19; 26.12-18)

⁶ Pa'sápatoi Tamascoquë ya'caritërarai. Camotëchin nisahuaso', a'naroáchin inápa quëran huënaráchin huënaráchin a'pintërinco. ⁷ No'paquë anotahuato, inápa quëran nontërinco' natanahuë. 'Saono, Saono, ¿onpoatonta' aparisitaranco?' itërinco. ⁸ '¿Inquënta' quëmaso' Sinioro?' itërahuë. 'Ca Quisosoco, Nasaritoquë ya'huërahuëso'. Aparisitaranco,' itërinco. ⁹ Ca'taninacosopitanta' a'pininsó' ni'pi. Nipirinhuë', nontërinco' co natanpihuë'. ¹⁰ '¿Ma'ta' Sinioro onpo'iso?' itërahuë. 'Huanirahuaton, ninanoquë paquë'. Inaquë a'na quëmapi sha'huitarinquën ma'sona nicamaso', itërinco. ¹¹ Huënaráchin huënaráchin a'pintërinco ni'ton, co manta' quënantërahuë'. Napoaton ca'tanincosopita matanparahuatonaco, Tamascoquë quëparinaco.

¹² Ina ninanoquë chachin a'na quëmapi ya'huërin, Yosë noya chinotërinso'. Ananiasë itopi. Moisésë iráca pënëntërinso' no'tëquën natërin. 'Inaso' noya quëmapi,' topi ya'ipi cotioro'sa'. ¹³ Huëcapairahuatonco, nontiiirincó. 'Iya Saono. ¿Sinioro nohuanton, noya ni'tantaquë!' itërinco. Naporo chachin noya ni'taantarahuato, ina quënanahuë. ¹⁴ Ina quëran itaantarincó: 'Yosë chinotërehuaso' nani huayoninquën nohuantërinso chachin nitotamaso marë'. Ina nohuanton, Quisoso ya'notërinquën.

Noya noya inaso'. Nontërinquënso' natanan. ¹⁵ Yosë acorinquën ya'ipi piyapi'sa' sha'huitamaso marë'. Ni'nanso', natananso', inapita sha'huiaran. Ina marë' ya'notërinquën. ¹⁶ Napoaton ama hua'quiquësohuë'. Apiramiáchin huaniquë'. “Quisoso imasarahuë huachi,” ta'ton, aporihuanquë'. Ina nontohuatan, oshanën inquitarinquën, itërinco.

Nisha piyapi'sa' a'chintacaso marë' a'parinso'

¹⁷ Ina quëran Quirosarinquë paantahuatëra, Yosë chinotopiso pëiquë pa'nahuë. Inaquë Yosë nontasoco, hua'narëso pochin ni'nahuë. ¹⁸ Quisoso nontaantarinco. ‘Manorahuaton, Quirosarin quëran pipiquë'. Ca nanamëhuë sha'huihuatan, co natëarinëinquënhuë,' itërinco. ¹⁹ Inapita Siniro nohuitërinaco. A'na parti a'na parti paato, ya'ipi niyontonpiso pëiro'saquë ya'conahuë. Inaquë imarinëinquënsopita ahuërahuë. Tashinan pëiquë po'morahuë. ²⁰ Istipan quëma nanamën a'chininso marë' tëpahuachinara, canta' ni'nahuë. “Tëpaco',” itërahuë carinta'. Tëpatona'piro'sa' a'mopiso' ocoirahuatona', quëtërinaco, a'pairahuë. Ya'ipiya nohuitërinaco, itërahuë. ²¹ Ina nipirinhüë', paquë'. Aquë yaa'paranquën nisha piyapi'sa' a'chintamaso marë', itërinco. Napoaton nisha piyapi'sa' a'chintarahuë,” tënin Paono.

Capitan hua'ani maninso'

²² Piyapi'sa' noya natanapirinahuë'. “Nisha piyapi'sa' a'chintarahuë,” topachina, no'huitaantapi.

“Tëpachinaco'. ¡Pa'pi co noya quëmapihuë'! ¡Chiminchina'in!” itopi. ²³ Chiníquën nonsapi. No'huitatona', a'mopiso' pa'tan pa'tantahuatona', inápaquë mo'shiquëpita pa'satapi. Chiníquën no'huitohuachinara, cotioro'sa' inachintopiso'.

²⁴ Capitan hua'ani ni'sahuaton, sontaro'sa itapon:

“Sontaro'sanpoa ya'huërëhuaquë quëparahuatoma', huihuico'. Ma'marësona no'huipiso', sha'huichinpoa',” itërin. ²⁵ Inaquë quëparahuatona', tonpopi huihuicaiso marë'. Tonpopirinahuë', capitan inaquë huaniarin ni'ton, Paonori itapon:

—Caso' Noma piyapico nipirahuë', yahuihuiramaco. Co napotamacoso ya'huërinhuë'. Co coisë nitotopirinhüë', ¿yahuihuiramaco ti? itërin Paonori.

²⁶ Ina natanahuaton, capitan hua'an sha'huitapon pa'nin.

—¿Ma'ta' ipora onpoapon? Paso' quëmapi Noma piyapi nipirinhüë', yahuihuitëran. Ni'quëna copirno no'huihuachinquën, itërin.

²⁷ Napotohuachina, capitan hua'ani huëcapairahuaton:

—¿Quëmaso' Noma piyapinquën ti? itiirin.

—Inaco mini, itërin Paonori.

²⁸ —Na'con pahuërëtato, Noma piyapi ya'conahuë, itërin capitan hua'ani.

—Caso nipirinhüë' nasitërahuë quëran huarë' Noma piyapico. Tatahuë Noma piyapi ni'ton, canta' inapochachin ninahuë, tënin Paono.

²⁹ Ina natanahuatona', co huachi huihuipihuë'. Capitan hua'aonta' pa'yanaton, të'huarin. Noma piyapi nipirinhüë', catinaquë tonporinso marë' copirno të'huatërin.

Cotio hua'ano'sa' Paonori sha'huitërinso'

³⁰ Tahuëririnquë capitan hua'ani yanatantërin. “¿Ma'marëta' cotioro'sari sha'huirapipi?” ta'ton, sontaro'sa' sha'huitërin Paono ocoicaiso marë'. Naporahuaton, ya'ipi cotio hua'ano'sa' amatërin. Corto hua'ano'sa' chini chiniquën nanantopisonta' amatërin. Nani niyontonpachinara, inaquë Paono quëparin natanacaiso marë'.

23

¹ Paono ya'conahuaton, hua'ano'sa' notëërahuaton, itapon:

—Ipora iyaro'sa' pi'pian nonchinquëma' natanco. Hua'huatapo quëran huarë' noya ninahuë. Yosë ni'sárinco, co manta' onporahuë', itërin.

² Naporo tahuëri'sa' Ananiasë itopiso', corto hua'an chini chiníquën nanantërinso' nisarin. Inari huanipapisopita itapon:

—Ahuëananco', itërin. Napohuachina, huaniparinsoari ahuëananin. Napotohuachina, Paonori itapon:

³ —Quëmaso' nonpintënquën. ¡Yosë ahuëarinquën quëmanta'! “Moisësë pënëntërinso' natëto, ana'intarahuë,” taponahuë', ¿onpoatonta' sha'huitëran ahuëincoso'? Moisësë chachin pënëninpoa' ama topinan quëran piyapi ahuëcaso marëhuë', itërin.

⁴ —Corto hua'an chini chiníquën nanantërinso nipirinhue', ¿no'huiton, nonapiran tí? itopi.

⁵ —Co'chi iyaro'sa' nohuitatorahuë', naporahuë paya. Tëhuëchachin Yosë quiricanën quëran pënëninpoa'. “Co hua'anënpoa' nonapicaso' ya'huërinhuë',” tënin, itërin Paonori.

⁶ Cotio hua'ano'sa' huë'pisopita co napopianachin yonquipihuë'. Patoma satsioro'sa', patomaso', parisioro'sa'. Ina yonquiaton, Paonori itantarin:

—Caso' iyaro'sa', Parisioco. Shimashonëhuëpitanta' parisioro'sa' chachin. “Yosë ananpitaantarinpoa',” tënahuëso marë' isopita sha'huirapirinaco, itërin.

⁷ Ina natanahuatona', parisioro'sa', satsioro'sa', inahua capini nino'huipi. Nisha nisha yonquipi.

⁸ Satsioro'saso' co natëtona'piro'sahuë'. “Co Yosë ananpitaantarinpoahuë'. Co hua'yanënpoa' ya'huëtërinpoahuë'. Co anquëniro'sa' tëranta' ya'huëpihuë',” toconpi. Parisioro'saso nipirinhue'

natëpi. “Hua'yanënpoa' ya'huëtërinpoa' ni'ton, Yosë ananpitaantarinpoa'. Anquëniro'santa' ya'huërin,” topi.
⁹ Napoaton ninontatona', noncaroapi. Parisio maistro'sa' huanirahuatona', chiniquën nonpi.

—Iso quëmapiso' noya, tënai. Co manta' onporinhuë'. Anquëni noninso' natamara. Hua'yani a'na non-tomara, tënin a'naquën. Napohuachinara, satorioso'sa' no'huitopi.

¹⁰ Chiniquën nino'huitona', niahuërapí. Napoaton capitán hua'ani sontaro'sa' camairin.

—Maconco' tëpahuachina', itërin. Napotohuachina, sontaro'sa' pa'pi. Paono osërëconahuatona', sontaro'sa' ya'huëpique quëpaantapi.

¹¹ Naporo' tashi' Siniorori ya'notimarahuaton, Paono itapon: “¡Ama të'huatonhuë', chiniquën cancantëquë'! Quirosarinquë nanamëhuë nani sha'huiran. Inapochachin Nomaquënta' paaton, sha'huiantamaso' ya'huërin,” itërin.

Paono yatëpapiso'

¹² Tahuëririnquë a'naquën cotioro'sa' chinotopi Paono tëpacaiso'. “Ama huachi ca'ahuasohuë'. Ama o'oahuasohuë'. Paono tëpaquë huarë' ca'ahua'. Co tëparihuarahuë' ca'patëhua', Yosë ana'inchinpoa',” nitopi. ¹³ Catapini shoncaya'pi pochin napopi.

¹⁴ Naporahuatona', paatona', cotio hua'ano'sa', ansiano'sa', inapita nontopi.

—Nani huachi anoyatërai. Co huachi coshataraihuë'. Paono tëpaquë huarë' coshataantarai. Yoscoarë' tëpaarai, tënai. ¹⁵ Napoaton capitán hua'an sha'huitoco' Paono quënta'in. “Tashiraya yanontantarai no'tëquën nitota'huaiso marë',” itoco'. Quiyaso nipirinhue' na'pitatoi, ninaarai. Ya'caritohuachin, a'naroáchin masahuatoi, tëpaarai, itopi.

¹⁶ Paono apia'huainso nipirinhue', yatëpapiso' natantërin. Inaso', oshin hua'huin. Natantahuaton, sontaro'sa' ya'huëpiquë paaton, Paono sha'huitërin.

¹⁷ Sha'huitohuachina, a'na capitan amatërin.

—Iso hui'napi hua'anënuquë quëpaquë' nanan sha'huichin, itërin.

¹⁸ Napohuachina, hua'anënuquë quëparahuaton, itonin:

—Sontaro'sa' ya'huëpiquë Paono amatërinco. “Iso hui'napi hua'anënuquë quëpaquë' nanan sha'huichin,” itërinco ni'ton, quënahüë, itërin.

¹⁹ Capitan hua'ani matanparahuaton, amashamiachin quëparin ama piyapi'sari natanacaiso marëhuë'.

—¿Ma'ta' yasha'huitërancoso'? itërin.

²⁰ —Cotio hua'ano'sa' nani chinotopi Paono amatacaiso marë'. “Tashiraya Paono quënantaquë' nontanta'ii. Naporinso', aquëtë huarë' yanitotërai,” itarinënuquën.

²¹ Nipirinhue', ama natëquësohuë'. Catapini shonca na'con piyapi'sari chinotopi tëpacaiso marë'. Po'oana quëran ninarapi tëpacaiso marë'. Co huachi coshatapihuë'. Co o'osapihuë'. Paono tëpai huarë' coshatacaiso' yonquipi. Iporaso' quëma ninarinën nohuantopiso chachin nitamaso', itërin.

²² —Sha'huitërancoso' api, ama insonta' sha'huitëquësohuë', itahuaton hui'napi a'parin.

Paono a'na parti quëpapiso'

²³ Ina quëran cato' capitano'sa' amatërin.

—Apira ma'sha tapaco' Sisariaquë pacacamaso marë'. Cato pasa sontaro'sa' sha'huitonquë' pa'ina'. Cahuarioquë pa'na'piro'santa' canchisë shonca quëpaquë'. Nansahuano'sa' cato pasa quëpaquë'. Ya'ipi tapatëquë' yayonotashirahuaso' pacacamaquëma'.

²⁴ Cato' cahuario quëpaco' Paono paacaso marë'. Noya

a'pairahuatoma', hua'an Huirisë quëtonco', itërin. ²⁵ Ina quëran quirica ninshitërin hua'an quëtacaiso marë'.

²⁶ “Sinioro hua'an Huirisë. ¿Noyanquën quëmanta'? Ca Craotio Nisiasëco ninshitaranquën, ni'quë'. Quëmaso' chiníquën nanantëran ni'ton, pi'pian sha'huichinquën. ²⁷ Iso quëmapi a'pataranquën, cotioro'sari mapiso'. Yatëpapirinahuë', quënanahuato, sontaro'sa' a'parahuë osërëtacaiso marë'. Inaso' Noma piyapi ni'ton, osërëtërahuë. ²⁸ ‘¿Ma'marëta' sha'huirapipiso?’ ta'to, cotio hua'ano'saquë quëparahuë nitota'huaso marë'. ²⁹ ‘Cotio pënëntërinso' co natërinhuë’, toconpi. Inaíchin sha'huirapipi. Co manta' onporinhuë'. Co chiminacaso' ya'huërinhuë'. Coni tashinan pëiquë tëranta' po'mocaso' ya'huërinhuë'. ³⁰ Ina quëran cotioro'sa' chinotopi tëpacaiso', natantërahuë. Napoaton a'naroáchin a'patëranquën. Cotioro'santa' nani sha'huitërahuë ya'huëranquë paatona' sha'huirapicaiso marë'. Nani huachi,” itërin, ninshitaton.

³¹ Ina quëran sontaro'saso' natërahuatona', Paono quëpapi. Tashi' nipirinhüë', Antipatërisë'pa' quëpapi. ³² Tahuëririnquë sontaro'saso' ya'huëpiquë panantapi. Cahuarioquë pa'na'piro'saichin Paono quëpapi. ³³ Sisariaquë canconahuatona', quirica hua'an quëtonpi. Paononta' yo'conpi. ³⁴ Hua'anso' quirica nontahuaton, itapon: “¿Inso partita' hua'huatëranso'?” itërin. “Sirisia parti hua'huatërahuë,” itërin Paonori.

³⁵ —Sha'huirapirinënsopita canquihuachina', ya'ipiya natanarahuë, itërin. Ina tosahuaton, sontaro'sa' camairin Paono quëpacaiso marë'.

—Hua'an Irotisë pëinënquë quëparahuatoma', a'paico' ta'ahuachin, itërin.

24

Hua'an Huirisëquë sha'huirapipiso'

¹ A'natërápo tahuëri nanihuachina, corto hua'an chini chiníquën nanantërinso' canquirin, Ananiasë itopiso'. A'naquën cotio ansiano'sari ca'tanpi. Nonapina'pi hua'aonta' huë'nin, Tirotoro itopiso'. Huirisë ya'huërinquë huë'sahuatona', Paono sha'huirapipi.

² Paono quëntahuachinara, Tirotorori itërin:

—Ipora sinioro hua'an, pi'pian nonchinquën natanco. Ma noya quëmaso' hua'anëntërancoi. Noya yonquiaton, na'con catahuancoi ni'ton, sano ya'huërai. ³ Ina marë' ya'ipicoi noya ni'nainquën. “Yosparinquën,” itërainquën. Quëmaso' tëhuëinchachin chiníquën nanantëran. ⁴ Apira pi'pisha yanontaranquën, noya natanco. Co hua'qui' nontaranquënhuë'. ⁵ Iso quëmapi Paono itopiso' pa'pi co noyahuë', tënai. Ya'ipi parti paaton, piyapi'sa' nisha nisha ayonquirin. A'chinpachina, cotioro'sa' nino'huipi. Ya'ipi parti naporin. Nisha imarin. Nasarinoro'sa' itopiso' imaton, na'a piyapi'sa' a'chintarin imacaiso marë'. ⁶ Yosë chinotopiso pëinta' yatapirin. Nisha piyapi'sa' inaquë ichiya'conin, co inapitaso' ya'conacasohuë' nipirinhüë'. Naporo' quiyari manai. [Quiya coisëquë yaquëpapirai-huë' ana'intacaso marë'. ⁷ Capitan hua'an Nisiasëso nipirinhüë', notohuaro' sontaro'sa' quësahuaton manin. Osërëtërincoi. ⁸ “Noma hua'an ya'huërin'pa' paatoma', sha'huirapico',” itërincoi. Napoaton isëquë huë'nai.] No'tëquën sha'huirapiarai. Quëmari Paono natanquë' inachachin sha'huichinquën, itërin Tirotorori.

⁹ Cotioro'sa' huë'pisopitanta' inachachin napotopi. “No'tëquën sha'huitërinquën,” itopi. ¹⁰ Ina quëran hua'ani imirin quëran tasatërin Paono nontacaso marë'. Napotohuachina, Paonori itërin:

—Na'a pi'ipi sinioro hua'an quëma hua'anëntërancoi. Napoaton noya cancantato, nontaranquën. ¹¹ I'huamiáchin Quirosarinquë paantarahuë Yosë chinota'huaso marë'. Shonca cato' tahuëríchin nisarin pa'nahuëso'. A'napita natanpatan, inachachin sha'huitarinënquën. Co hua'quiyatërarahuë'. ¹² Yosë chinotopiso pëiquë pa'patora, co insonta' no'huirahuë'. Niyontonpiso pëiquënta' noya pa'nahuë. Co cachiquë tëranta' chiniquën a'chinahuë'. Piyapi'sa' niyontonpachinara, co sha'huitërahuë' nino'huicaiso'. ¹³ Topinan quëran nonpinapirinaco. Na'con sha'huirapipirinacohuë', ni'nincoso chachinso co ya'huërinhuë'. ¹⁴ “Nisha imarin,” topi. Inaíchin no'tëquën nonpi. Tëhuëenchachin Quisoso nanamën imarahuë. Nipirinhue', Yosë no'tëquën chinotërahuë. Shimashonëhuëpita chinotopiso chachin chinotërahuë canta'. Ya'ipi Yosë quiricanën natërahuë. Iráca pënëntërinso', pënëntona'piro'sa' ninshitopiso', inapita yonquirahuë. ¹⁵ “Yosë no'tëquën nontërinpoa',” ta'to natërahuë. “A'na tahuëri ya'ipi piyapi'sa' ananpitaantarahuë. Noya piyapi'sa', co noya piyapi'sahuë', ya'ipi ananpitaantarahuë,” ténin Yosë. Ina tahuëri caso' ninarahuë. Isopitanta' ina ninarapi. ¹⁶ Napoaton nani tahuëriya Yosë no'tëquën yanatërahuë. Piyapi'santa' co yanonpintërahuë'.

¹⁷ Iráca Quirosarinquë ya'huëpirahuë'. Na'a pi'ipi a'na parti pa'nahuë quëran i'huamiáchin inaquë paantarahuë. Sa'ahuario'sa' nosoroato, coriqui quëta'huaso marë' pa'nahuë. Ma'sha Yosë quëta'huaso marënta' pa'nahuë. ¹⁸ Iráca pënëntërinso' natëto, Yosë chinotopiso pëiquë ya'conpirahuë', co manta' onporahuë'. Co piyapi'sa' ayontonahuë'. Co ca nohuanto nino'huipihuë'. Inaquë cotioro'sa' Asia

parti ya'huëpisopita quënaninaco. ¹⁹ Inapita mini isëquë huë'sahuatona', sha'huirapiitonacohuë', co huë'pihuë'. ²⁰ I'hua cotio hua'ano'sa' niyontonpachinara, amatërinaco. Isopita nataninaco. Ma'sona onporahuëso' sha'huichinën. ²¹ Naporos' isoíchin napotërahuë. “Yosë ananpitaantarinpoa' tënahuëso marë' ipora sha'huirapirinaco,” itërahuë, tënin Paono.

²² Ina natanahuaton:

—Noyahua'. Nani natananquën. Capitan hua'an Nisiasë o'mahuachin, iso nanan yonquiantarahuato, sha'huichinquëma', tënin hua'an. Quisoso nanamën a'chinpiso' noya nitotaton, co aquëtë' yanataninhuë'.

²³ Ina quëran capitan sha'huitërin: “Paono noya a'paiquë' ama ta'ainsohuë'. Nipirinhüë', ama tonpoquësohuë'. Nipayarinsopita huë'pachina', noya ya'coina'. Ma'sha pahuantohuachin, quëchina',” itërin.

²⁴ Hua'quimiáchin quëran Huirisë sa'inë chachin huëantarahuaton, Paono amataantarin. Sa'inso' cotio sanapi, Torosira itopi. Paono huë'pachina, itapon:

“Quisocristo imaranso' sha'huitocoi noya nitochii,” itohuachina, “Tëhuëenchachin Quisocristo imarahuë. ²⁵ Yosë sha'huitërinpoa' noya cancantacaso marë'. Ina catahuarinpoa' co noyahuë' yonquirëhuasopita naniantacaso'. A'na tahuëri coisë pochin nicatedon, ya'ipi piyapi'sa' natanarin. Co noyahuë' nipisopita ana'intarin,” tënin Paono. Napotohuachina, hua'an pa'pi pa'yanin.

—Nani huachi. Iporaso' paquë'. A'na tahuëri yanontaantahuatënquën, amataantaranquën, itërin.

²⁶ “Paono pahuëreäponco pipicaso marë' nimara,” ta'ton, hua'qui quëran hua'qui quëran amataantarin nontacaso marë'. Na'aro' Paono nontopirinhüë'. ²⁷ Cato' pi'ipi nanihuachina, nisha hua'an ya'coantarin, Porsio Pisto itopiso'. Huirisëso' pipirin huachi. Pipiponahuë',

co Paono ocoirinhüé'. "Cotioro'sa' no'huihuachinaco," ta'ton, co ocoirinhüé'.

25

Hua'an Pistoquë sha'huirapiantapiso'

¹ Nasha hua'an canquirin huachi, Pisto itopiso'. Sisariaquë huëcaton, cara tahuëri i'huatërin. Ina quëran Quirosarinquë pa'nin. ² Inaquë pa'pachina, cotio hua'ano'sa', corto hua'ano'sa', inapitari Paono sha'huirapipi.

³ "Quirosarinquë quënantaquë', natanta'lii, topirai-hüé'," itopi. Nani chinotopi na'pirahuatona', iraquë tëpacaiso marë'. ⁴ Napotopirinhüé', co hua'an nohuan-tërinhüé'.

"Inca. Co yaquëntarahüé'. Sisariaquë a'pairapi. Co hua'qui quëranhüé' inaquë canta' paantarahuë," tënin. ⁵ —Napoaton pa'pato, caraíchín hua'anquëma' huëco' pa'ahua', tënahüé. Paono co noyahuë' nipachin, inaquë sha'huirapico', itërin.

⁶ Inaquë shonca tahuëri pochin i'huatantarahuaton, Sisariaquë paantarín. Tahuëririnquë coisë shiranënnquë huënsërahuaaton, Paono amatërin. ⁷ Cotioro'sa' Quirosarin quëran nani o'mapi ni'ton, Paono huë'pachina, ahuanapanirahuatona', na'con sha'huirapiapi. Nisha nisha sha'huirapipirinhüé', co ni'ninso chachin ya'huërinhüé'. ⁸ Ina quëran Paonori itërin:

—Íraca quëran huarë', sinioro hua'an, noya ninahuë. Co manta' onporahuë'. Moisésë pënëntërinso' cotioro'sari natëhuachinara, co ina marë' no'huirahuë'. Yosë chinotopiso pëinta' co tapirahuë'. Co nisha piyapi ichiya'conahuë'. Noma copirnonta' natërahüé. Co onporonta' piyapi'sa' sha'huitërahüé' ina no'huicaiso'. Topinan quëran sha'huirapirínaco, itërin.

⁹ Noya natanpirinhuë', hua'an co nohuantërinhuë' cotioro'sari no'huicaiso' ni'ton, Paono itërin:

—¿Nohuantëran Quirosarinquë paacaso'? Inaquë sha'huirapihuachinën, cari natanpato, sha'huitaranquën, itërin.

¹⁰ —Co nohuantërahuë'. Quëmaso' Noma copirno acorinquën ni'ton, nontaranquën. Sha'huirapirincoso' isëquë anoyatacaso' ya'huërin. Co manta' cotioro'sa' onpotërahuësohuë', nitotëran. ¹¹ Tëpatona'pi, copirno no'huina'pi, inapita tëpacaso' ya'huërin. Ina pochinco canta' naporini, tëpainacoso' nohuanchitohuë'. Nipirinhuë', nonpinapihuachinaco, co cotioro'saquë yocancoso' ya'huërinhuë', tënahuë. Noma copirno chachin yanontarahuë. Ina nataincoso' ya'huërin, itërin Paonori.

¹² “Noma copirnosos' chini chiniquën nanantërin ni'ton, co topinan a'parëhuë',” ta'ton, coisënënpita nontërin. Nani nontohuachina, Paono itantarin:

—Noma copirno chachin yanontëran ni'quëhuarë', ina ya'huërin'pa' a'paaranquën, nontonquë', itërin.

Acripa hua'an canquirinso'

¹³ Hua'quimiáchin quëran a'na hua'an chiniquën nanantërinso' canquirin, Acripa itopiso'. Sisariaquë huë'nin Pisto nicapon. A'na sanapinta' huë'nin, Pirinisa itopiso'. ¹⁴ Hua'qui' inaquë yacapatarin ni'ton, Pistori itërin:

—Tashinan pëiquë a'na quëmapi ya'huëarin, Paono itopiso'. Iráca Huirisëri po'morinso'. ¹⁵ I'hua Quirosarinquë ya'huasoco, cotio hua'ano'sa', ansiano'sa', inapitari na'con sha'huirapipi. “Chiniquën ana'intëquë',” itërinaco. ¹⁶ Ina itohuachinacora, cari itapo: “Noma piyapicoi co topinan quëran ana'intëraihuë'. Cato ya'pi ma'sha nionpotohuachinara, cato chachin coisëquë pa'sapi. Sha'huirapihuachina, a'nanta'

a'panitacaso' ya'huërin. Ina quëran coisëri noya nitotaton, tëhuëna'pi no'tëquën ana'intarin. Ina pochin Noma piyapicoiso' ninai," itërahuë. ¹⁷ Napoaton isëquë huë'pachinara, co hua'quirahuë'. Tahuëririnquë coisë shiranëinquë huënsërahuato, Paono amatërahuë. ¹⁸ Ina quëran cotioro'sari sha'huirapipi. Panca tëhuëmara ni'ton, sha'huirapiapi, topirahuë', co ina pochin sha'huirapipihuë'. ¹⁹ "Paono co quiya pochin Yosë chinotërinhuë'. Nisha imarin. A'na quëmapi Quisoso itopiso' chiminaponahuë', nani nantantarin," toconin, topi. Inaíchin sha'huirapipi. ²⁰ Cotioro'sa' moshapiso' co pi'pisha tëranta' nitotërahuë'. Napoaton Quirosarinquë yaquëpapirahuë' aquëtë' natanta'huaso marë'. "Inaquë sha'huirapiinën," itopirahuë', co nohuantërinhuë' ²¹ "Noma copirno chachin yanontarahuë. Ina nataincoso' ya'huërin," tënin. Napoaton tashinan pëiquë po'moantarahuë. Nanitohuato, Noma copirno nontacaso marë' a'paarahuë, tënin Pisto.

²² —Carinta' nata'in, tënin Acripa.

—Noyahua'. Tashiraya chachin natanaran, itërin Pistori.

²³ Tahuëririnquë Acripaso' Pirinisarë chachin huë'pi. Noyasha nitaparahuatona', natanacaiso pëiquë ya'conpi. Capitano'sa', ninano' hua'ano'sa', inapitanta' ya'conpi. Naporahuatona', Paononta' amatopi. ²⁴ Huë'pachina, Pistori itapon:

—Noya siniro hua'an huë'nan. Canpitanta' iyaro'sa', noya huë'nama'. Ya'ipinquëma' yanontaranquëma', natanco. Iso quëmapi ni'co'. Ma'sona onpomara. Ya'ipi cotioro'sari no'huipi. Quirosarinquë sha'huirapipi, isëquënta huëcatona', sha'huirapipi, chiníquën nonapitona'. "Co noya quëmapihuë'. Atëpatëquë'," itërinaco. ²⁵ Natanpirahuë', co manta' onporinhuë'.

Co tēpacaso' ya'huërinhuë', tēnahuë. “Noma copirno chachin yanontarahuë,” itërinco marë' inaquë yaa'pahirahuë', co nanitërahuë' topinan a'paca'huaso'.²⁶ Quiricanta' yaa'pahirahuë'. Co nitotërahuë' ma'sona onporinso' ninshita'huaso'. “¿Ma'ta' Noma copirno ichi?” ta'to, Paono amatërahuë natanamaso marë'. Quëmarinta', siniro hua'an, noya natantariquë'. Nani natanpatan, catahuaco ninshichi, topirahuë'.²⁷ Co topinan a'pacaso' ya'huërinhuë'. Ma'sona onporinso' ninshitahuato sha'huirapicaso' ya'huërin, tēnahuë, itërin.

26

Hua'an Acriparinta' Paono nataninso'

¹ Ina quëran hua'an Acripari Paono itapon:

—Inta noniquë nipachin. Ma'sona onporanso' sha'huitocoi pa'poyainquën, itërin.

Itohuachina, Paonori anquitahuaton, itapon: ² “Noya siniro hua'anpa', noya cancantato, nonchinquën natanco. Cotioro'sa' nani na'con sha'huirapirinaco ni'ton, cari no'tëquën sha'huitaranquën. ³ Quëmaso' cotioro'sa' a'chininso' noyá nitotëran. Nisha nisha inachintopiso' ya'ipiya nitotëran. Ama no'huitatonhuë', noya natanco.

Co'huara imashatëraponhuë', Paono naporinso'

⁴ Hua'huatapo quëran huarë' ya'huërahuëso', Quirosarinquënta' ya'huërahuëso', inapita ya'ipi cotioro'sa' nitotopi. ⁵ Caso' Parisioco. Quiyaso' cotioro'sa' imapiso', no'të no'tëquën natërai. Ya'ipi cotioro'sa' nitotopi. No-huantopi naporini, inachachin sha'huichitënënuquënhuë'.⁶⁻⁷ Iráca shimashonënpopita nontaton, Yosëri itërin: 'A'na tahuëri nicha'ësaranguëma', nanpimiatarama', itërin. Ya'ipi cotioro'sa' ina ninapi, shonca cato' huënton

chachin ninarapi. Nani tahuëri tashirë chachin ina chinotatona', naporapi. Canta' ina ninarahuë. Ina marë' sinioro hua'an, cotio hua'ano'sa' sha'huirapirinaco. ⁸ A'na tahuëri Yosë ananpitaantarinpoa', tënai. ¿Onpoatomata' canpitaso' co ina yanatëramahuë? tënahüë.

Paonori Quisoso imapisopita aparisitërinso'

⁹ Canta' iráca co Quisoso Nasaritoquë ya'huërinso' imarahuë'. Ina imapisopitanta' no'huirahuë. Aparisita'huaso' ya'huërin, topirahuë'. ¹⁰ Quirosarinquë ya'huasoco, Quisoso imapisopita tashinan pëiquë po'morahuë. Cotio hua'ano'sa' nanan quëtërinaco po'moa'huaso marë'. Yatëpahuachinara, carinta': 'Tëpaco', itërahuë. ¹¹ Niyontonpiso pëiro'saquë ya'conahuato, na'aro' aparisitërahuë. Quisoso a'pocaiso marë' naporahuë. Chiníquën no'huito, nisha piyapi'sa' ya'huëpiquë huarë' paato, aparisitërahuë.

Paono ya'nan imarinso'
(Hechos 9.1-19; 22.6-16)

¹² A'na tahuëri cotio hua'ano'sa' nanan quëtërinaco Tamascoquë paca'huaso marë'. Quisoso imapisopita maca'huaso marë' pa'sapirahuë', ¹³ camotëchin iratërasoco, inápa quëran chiníquën a'pintimarincoi. Pi'i quëran chini chiníquën a'pintërincoi. Huënaráchin huënaráchin ni'nahuë. Ca'tanincosopitanta' ni'pi. ¹⁴ Ya'ipicoi no'paquë anotasocoi, Quisoso nontërinco. Cotio nananquë nontërinco, natanahuë. 'Saono, Saono, ¿onpoatonta' aparisitaranco? Ni'quë'. Cahuario yaa'pahuatëra, nara'huaya inëshin nininquë ohuanë'. Cahuariori no'huitaton to'tahuachina, aquë aquëtë' iquitërin. Inapochachin quëmanta' no'huiranco ni'ton, aquë aquëtë' co noyahuë' cancantaran,' itërinco. ¹⁵ '¿Inquënta' quëmaso' Sinioro?' itërahuë. 'Ca

Quisosoco, aparisitarancoso'. ¹⁶ Iporaso nipirinhüè huaniquè'. Nani acoranquèn piyapi'sa' sha'huitamaso marè'. Nani ni'nanco. A'na tahuëri nohuantërahuëso' a'notaranquèn. Ya'ipi sha'huiráquè'. ¹⁷ Cotioro'sa' yatëpahuachinënquèn, nicha'ë saranquèn. Nisha piyapi'sa' ya'huëpiquè a'paaranquèn. Inapitanta' yatëpahuachinënquèn, nicha'ë saranquèn. ¹⁸ Nisha piyapi'santa' a'chintëquè' nanamëhuè nitochina'. Somaraya pochin cancantatona', co nohuitërinacohuè'. Nanamëhuè a'chintohuatan, nohuitarinaco. Iporaso' tashi pochin cancantopi. Nohuitoahuachinaco, tahuëri pochin cancantapi. Iporaso' sopai hua'ani camaihuachina, natëpi. A'na tahuëriso' Yosë natërapì. Natëtonaco, imapachinaco, oshanëna' Yosëri inquitarin. Ya'ipi natërinacosopita nasha cancan quëtarahuë. Yosë piyapinënpita chachin nisapi,' itërinco.

Paonori natërinso'

¹⁹ Napoaton, sinioro hua'an, Quisoso inápa quëran ya'notimarinco ni'ton, a'naroáchin imarahuë. Ya'ipi sha'huitoahuachincora, no'tëquèn natërahuë. ²⁰ Tamascoquè ya'huëpiso'ton sha'huitërahuë. Ina quëran Quirosarinquënta' sha'huiantarahuë. Ya'ipi Cotia partinta' inachachin sha'huiantarahuë. Nisha piyapi'santa' a'chintërahuë. 'Co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', Yosë chachin tahuëre'taantaco'. Tëhuënchachin imapatama', noya nisarama,' itërahuë. ²¹ Ina marè' cotioro'sa' no'huirinaco. Yosë chinotopiso pëiquè masahuatonaco, yatëpapurinacohuè', ²² Yosëso' catahuarinco, cha'ërahuë. Napoaton ipora huanta' natërahuë. Ya'ipi piyapi'sa' hua'ano'sa quëran huarè' sha'huitarahuë. Moisësë, pënëntona'piro'sa', inapita ninopiso chachin a'chinarahuë: ²³ Yosë nohuanton, Cristo chiminapon.

Chiminaponahuë', Yosëri ananpitaantarín. Ina'ton nanpiantarin. Ina quëran a'chintapon tahuëri pochín cancantacaiso marë'. Co cotioro'saráchin nicha'ësarínhuë'. Nisha piyapi'santa' nicha'ësarín, topi ninshitatona', ténin.

Hua'aonta' imacaso' Paono nohuantërinso'

²⁴ Ina pochín nontahuachina, Pistori chiníquën itërin:

—¡Paono, quëmaso' hua'yantëran! Na'con quirica nontaton hua'yantëran, itërin.

²⁵ —Co'chi sinioro hua'an hua'yantërahuë' paya. No'tëquën nonahuë. Sano yonquiato, nontaranquëma'.

²⁶ Ya'ipi sha'huitëranquëmaso' hua'an Acripa nani nitotërin. Co po'oana quëran napopihuë'. Ya'ipi piyapi nitotopi. Inanta' nani natantërin. Napoaton co të'huatohuë', ina nontarahuë. ²⁷ ¿Quëmanta' sinioro hua'an, pënëntona'piro'sa' ninshitopiso' natëran pa'? Natëran ténahuë caso', itërin Paonori.

²⁸ —Pi'pian nontopirancohuë' a'naromarëáchin quëma pochín canta' Cristo ima'i, ¿topiranhue' ti? itërin Acripari.

²⁹ —Pa'pi nohuantërahuë ca pochachín nicamaso'. Ya'ipinquëma' natanamacosopita ca pochachín nicamaso' nohuantopirahuë'. Catinaquëachín tonpoinëmaso' co nohuantërahuë'. A'naróáchin imarama naporini, noya niitonhuë'. Hua'qui quëran imapatamanta', noya chachín niitonhuë', itërin Paonori.

³⁰ Ina natanahuaton, hua'an huanirin. Pisto, Pirinisa, ya'ipi inaquë huënsëpisopitarë chachín huanipi.

³¹ Pipirahuatona', inahuara capini ninontopi.

—Iso quëmapi co manta' onporinhue'. Co tëpacaso' ya'huërinhuë'. Co tashinan pëiquë tëranta' po'mocaso' ya'huërinhuë', nitopi.

³² Ina quëran Acripari Pisto nontaton itapon:

Co Noma copirno chachin nontapon yapa'ninhuë' na-porini, ocoicaso' ya'huë'itonhuë', itërin.

27

Nomaquë Paono a'papiso'

¹ Ina quëran Pisto yaa'parincoi. A'napita apiro'santa' yaa'parin. Noma copirno Itaria parti ya'huërin ni'ton, Noma sontaro'sa' capitan Orio itopiso' nontërin inatohua' quëpacaiso marë'. “Paono, apiro'sa', inapita quëpaco',” itohuachina, “Noyahua'. Quëpa'i nipachin,” tënin. ² Inaquë panca nancha ya'huërin, Atramitio quëran huë'ninso'. Asia parti yapa'sarin. A'naya a'naya nianoquë yachinpirinso'. Inaquë ya'conahuato, pipirai. Aristarconta' ca'tanincoi. Inaso' Tisaronicaquë ya'huërin, Masitonia parti nininso'. ³ Tahuëririnquë Sitonquë nonshirai. Inaquë Paono nosoroaton, capitani itërin: “Nipayaransopita ya'huërinquë yapa'patan, noya paquë',” itërin. Pa'patoira, pahuantërincoisopita quëtërinaco. ⁴ Ina quëran pipirahuato, Chipriquë canconai. Ihuan niquëran pitarincoi ni'ton, coninan pa'tërai. ⁵ Ina quëran Sirisia parti, Panpiria parti, inapita pirayan na'huërai. Inapoato, Nisia parti canconai. Miraquë nonshiconai.

⁶ Inaquë capitan a'na nancha quënanin, Aricantria quëran huë'ninso'. Itaria parti yapa'sarin ni'ton, inaquë ichiya'conincoi. Panca nancha inaso'. ⁷ Pipirahuato, sacai' pa'nai. Oshaquëran paato, na'a tahuëri quëran Quintoquë canconai. Ihuan nacapiato, panca so'ton Crita itopiso' tahuitonai. Sarmona ya'cariya pa'nai. ⁸ Inaquë yonsai' pa'tërai. Sacai' pa'sahuato, Noya Nonshinano'sa' itopiquë canconai. Ya'cariya a'na ninano' ya'huërin. Nasia itopiso'.

⁹ Hua'quirai ni'toi, o'napi tahuëri'sa' naniriarin. Naporo quëran huarë' huëhuëpiro' marë pa'tacaso'. Napoaton Paonori itapon:

¹⁰ —Ama siniororo'sa' pa'ahuasohuë', ma'sha onpo-huatëhua', tënahuë. Pa'patëhua', nancha tapiarëhua'. Ma'sharo'santa' a'paitarihua'. Piyapinpoanta' chimitochináchin, itërin.

¹¹ Capitanso nipirinhüë' co natëtërinhuë'. Nancha hua'anën, nancha quëpana'pi, inapita manorapi: “Pa'ahua',” itohuachinara, “Noyahua', pa'ahua' nipachin,” tënin capitán. ¹² “Iso nonshinanquë co noyahuë' o'napi na'huëanatacaso'. Pinisiquë tëranta' canconamarëhua'. Inaquë o'napi na'huëanatahua',” topi. Napoaton manorapi. Pinisiso' Crita parti ya'huërin. Nonshinanën quëran pi'i pipirinso parti notëërin.

Panca ihuani maninso'

¹³ Ihuan ahuënan quëran huisohuantahuachina, “Iporaso' noya pacacaso',” topachinara, pipirai. Crita yonsai' pa'tërai. Noya pa'sapiraihuë', ¹⁴ shiarahuaton, panca ihuan manincoi. Pi'i pipirinso parti quëran huëcaponahuë', norti parti amasha yonsanin. ¹⁵ Chiníquën mapachincoira, co nanitërai huë' no'tëca'huaiso'. Ihuansa' topinan quëpaconincoi. ¹⁶ Marë huancoanai' so'ton ya'huërin, Caota itopiso'. Co pancanayahuë'. Inataquëchin co ihuan chiníquën pa'ninhüë' ni'ton, ina yonsan yoranai. Ina pa'tasocoi, sacai' niponahuë', poti quëparaiso' a'sonai ama ihuani oshitëcaso marëhuë'. ¹⁷ Ohuararahuatona', nanchaquë po'mopi. Ina quëran caporinquë nancha so'quëtopi ama ya'quirapicaso marëhuë'. Ina ya'cariya panca sa'mairo' ya'huërin. Inotërachin ninin, Sirti itopiso'. Nohuitatona', ama inaquë pacacaso marëhuë' panca në'mëtë' ótënpiso', a'pamapi. Inapotohuachinara,

ihuansa' topinan quëpaconincoi. ¹⁸ Tahuëririnquë co'sacairi chiniquën ayanpon yanpontárin. Chiniquën ihuai' ni'ton, pë'pëtoro'sa' quëpapiso' inquitopi. ¹⁹ Ina tashiraya nancha ma'shanënpitanta' inquitopi. ²⁰ Ina quëran na'a tahuëri co pi'i quënanaihuë'. Tayoranta' co ya'norinhüë'. Intohuaso' quëparincoi nimara. Co nitotëraihuë'. Chiniquën ihuantarin ni'ton: "Tëhuënychachin chimiitarihua'; co cha'ësarihuahuë'," topiraihuë'.

²¹ Nani hua'qui' co coshatëraihuë'. Chiniquën ihuan manincoi ni'ton, co nanitëraihuë'. Co huachi chiniraihuë'. Paonosos' huancánachin huanirahuaton, itapon:

—Natanco iyaro'sa' no'tëquën sha'huichinquëma'. Ni'co'. Critaquë quëparitacaso marë' sha'huitopiranquëmahuë', co natëramacohüë' ni'ton, huë'nëhua'. Co huë'nëhuahuë' naporini, co ma'sha onpo'itërihuahuë'. Co ma'sha aya'itonhuë'. ²² Iporaso nipirinhüë' chiniquën cancantoco'. Co inquënpoa tëranta' chimiitarihua'huë'. Nanchasáchin ayatarihua'. ²³ Caso' Yosë natërahuë. Inasáchin imarahuë. Ina nohuanton, achin tashi' anquëninën ya'notimarinco. ²⁴ Ya'notimarahuatonco, itërinco: "Ama Paono tē'huaquësohuë'. Co chimiitaranhuë'. Yosë nohuanton, a'na tahuëri Noma copirno ya'huërin'pa' cansaran copirno chachin nontamaso marë'. Yosë nontëran ni'ton, ya'ipi nanchaquë nisaramasopita nanpiarama'. Co a'nayanquëma tëranta' chiminapomahuë'," itërinco anquëni. ²⁵ Napoaton iyaro'sa' chiniquën cancantoco'. Tëhuënychachin Yosë natërahuë. Co inaso' nonpintërinpoahuë'. Sha'huitërincooso chachin co a'nayanpoa tëranta' chimiitarihua'huë'. ²⁶ Nipirinhüë', a'na so'tonquë ihuai' tē'yatarinpoa', itërincoi Paono.

²⁷ Nani cato' simana nanirihuaso', Atriatico marëquë yanponarai. Ipora huanta' ihuai' quëparárincoi. Yono

tashi pochin nisahuaso': "No'pa' ya'cariarëhua'," topi nancha quëpana'piro'sa'. ²⁸ Napoaton caporin quëran tantiarin. "Cara shonca saota mitro anpotërinso'," tënin. Amashamiachin pa'sahuatoi, inapochachin tantiantarin. "Cato shonca canchisë mitroíchin anpotërinso'," tënin. ²⁹ "Na'piquë ya'parapihuatëhua'," ta'tona', huanconën quëran catapini hua'na moto' të'yaitopi ama pacacaso marëhuë'. "¿Onporohuarëcha tahuërirë'poya?" ta'tona', moshatopi. ³⁰ Nancha quëpana'piro'saso nipirinhuë' yata'ananpitonaco: "Hui'nimotën quëran a'na hua'na moto' të'yaitahua'," niitatona', ta'acaiso marë' poti i'quë yatë'yatantapi. ³¹ Napohuachinara, Paonori nicaton, capitán, sontaro'sa', inapita itapon:

—Isopita ta'ahuachina', co canpitanta' cha'ëpomahuë', itërin.

³² Napotohuachina, sontaro'saso' manorahuatona', caporin nishitëtopi. Inapotohuachinara, poti i'quë anotërin huachi.

³³ Tahuëri ya'caritohuachina, Paono itantarincoi:

—Iporaso', iyaro'sa', nani cato' simana pa'yanatoma', co coshatëramahuë'. ³⁴ Napoaton coshatoco huachi chiniamaquëma'. Co chimiitarihuahuë'. Co manta' onpoarihuahuë', itërincoi.

³⁵ Itahuatoncoi, pan manin. Ya'ipiya ni'tërantapaiquë, Yosë nontërin. "Yosparinquën Tata Yosë," itahuaton, së'panin. Ina quëran coshatarin. ³⁶ Napohuachina, ya'ipicoi chiníquën cancantatoi, coshatërai. ³⁷ Cato pasa canchisë shonca saotaya'picoi nanchaquë ya'huërai. ³⁸ Nani ya'ipiya natëhuachinara, trico quëparaiso' inquitopi. Inapotohuachinara, nancha niotëintarin.

Nancha quëran cha'ëpiso'

³⁹ Tahuërihuachina, no'pa' quënanpirinahuë', co nohuitopihuë'. Coninanquë inotë' quënanpi.

“Nanitohuatēhua', paso' inotēquē chinpia'ahua',” nitopi. ⁴⁰ Napoaton hua'na moto' nishitētatona', i'quē a'paitopi huachi. Naporo chachin no'soratēn i'shiritopi. Ina quēran hui'nin quēran panca nē'mētē' inapaquē pē'tēnpi. Ihuan quēpahuachincoira, inotēquē pa'sarai. ⁴¹ Pa'sapiraihuē', sa'mairo' ni'ton, hui'nin quēran ya'tararin. Co huachi yapa'ninhuē'. Huanconēn quēran co'sacairi chiníquēn opotaton, nipaaterin huachi.

⁴² “Huēco' apiro'sa' tēpa'ahua', yonatona' ta'ahuachina',” topi sontaro'sa'. ⁴³ Capitanso nipirinhue' nohuantērin Paono cha'ēcaso'. Napoaton “Ama tēpacosohuē'. Ya'ipinpoa' pa'ahua'. Nitoyonpatama', canpita'ton niitatoma', yonsaiquē paco'. ⁴⁴ Ina quēran a'naquēmanta' nontē' sē'quērahuatoma', yonsaiquē paco'. Capa nontē' nipachin, nancha ma'shanēnpitaquē tēranta' sē'quērahuatoma', paco huachi,” itērin capitani. Naporahuatoi, cha'ērai. Ya'ipicoi yonsaiquē canconai.

28

Paono Martaquē naporinso'

¹ Ya'ipicoi cha'ērahuatoi, no'paquē nonshiconai. Ya'huēhuano'sa natanatoi: “¿Ma'ninta' iso parti?” itohuatēira, “Marta,” itopi, itērinacoi. ² Ya'huēhuano'sa' noya nosororinacoi. O'natatoi, sēhuēnai ni'ton, a'pētopi. “Huēco' napēntiico',” itērinacoi. ³ Paono ihuē masahuaton pēnquē acoapirinhue', ya'huan pipirahuaton quētēimirarin. ⁴ Naquēimirarinso', ya'huēhuano'sari ni'pi. “Iso quēmapi tēpatona'pi ipora. Napoaton yosēro'sa' nohuanton, ma'sha onpoarin i'huērētacaso marē'. Marē quēran cha'ēponahuē', chimianin,” nitopi.

⁵ Paonosonipirinhue' imirin pa'tanahuaton, ya'huan pēnquē tē'yatērin. Co manta' onporinhue'.

⁶ “Apira pomatarin. A'naroáchin anotahuaton, chiminapon,” tēcatona' hua'qui' ni'sapirinuahué', co manta' onporinhué'. Napoaton “Co ipora tēpatona'pihué'. Yosé pochin niponahué', piyapi taramara,” nitopi.

⁷ Ina ya'cariya a'na hua'an ya'huërin, Popirio itopiso'. Noya quēmapi ni'ton, pēinēnquē ahué'ētērincoi. Noya nontērincoi. Cara tahuëri cosharo' quētērincoi. ⁸ Pa'pinso nipirinuahué' chiníquēn caniorin. Apira apira saporin. Nani hua'qui' chi'chirárin. Paonori nicapon pa'nin. Sē'huamotorahuaton Yosé nontohuachina, a'naroáchin noyatērin. ⁹ Napohuachina, na'a cania'piro'sa' hué'pi. Inapitanta' anoyatērin. ¹⁰ Ina marē' nóya ni'ninacoi. Naporahuaton, ma'sha nicanarinacoi. Hua'qui inaquē ya'huërai. Yapa'patēira, pahuantērincoiso' quētērinacoi.

Nomaquē canconinso'

¹¹ Nani cara yoqui nisahuaso', yapa'nai huachi. Inaquē nisha nancha ya'huërin. Aricantria quëran hué'pirinhué', inatohua' o'napi na'huëanatērin. Ina hui'nin motēnquē catopia'hua mamanshiro'sa' ya'huërin. Castoro, Porosi inapita itopiso'. ¹² Inaquē ya'conahuato, paantari. Siracosaquē nonshirahuato, cara tahuëri inaquē i'huatērai. ¹³ Ina quëran yonsai' pa'tahuato, Niquioquē canconai. Tahuëririnquē pinēhuëi parti quëran ihuan hué'sahuaton, quëparincoi. Cato' tahuëri quëran Potioriquē canconpatēira, nonshirai. ¹⁴ Inaquē imapisopita quënanconai. “Huëco' ni'quicoi,” itohuachinacoira, inaquē a'na simana yacaparai. Naporahuato, Nomaquē ya'caritērai huachi. ¹⁵ Ya'caritohuatēira, Quisoso imapisopita inaquē ya'huëpiso' natantahuatona', hué'pi. “Apio niyontonpiso,” itopiquē a'naquēn nacapirai. Naporahuaton, Tres Tapinasēquē canconpatēira, a'napitanta' quënancoantari. Imasapi anta' ni'ton, nacapiaponacoi

huë'pi. Inapita Paono quënanahuaton, Yosë nontërin: “Yosparinquën,” itërin. Naporahuaton, chiníquën cancantërin. ¹⁶ Ina quëran Nomaquë chachin canconai. Capitanso' pa'sahuaton, prisoro'sa' quëparin tashinan pëiquë po'mocaiso marë'. Paonosonipirinhuë' co inaquë po'mopihuë'. “Nohuantohuatan, quëmaora ya'huëquë’,” itopi. Napoaton a'na pëiquë ya'huërin. Nipirinhuë', a'na sontarori a'pairarin ama ta'acaso marëhuë'.

Nomaquë Paono pënëntërinso'

¹⁷ Cara tahuëri quëran cotio hua'ano'sa' amatërin. Inaquë huë'pachinara, Paonori itërin:

—Nani iyaro'sa' isëquë huë'nahuë. Pi'pian nonchinquëma', ta'to, amatëranquëma' huë'nama'. Topinan quëran iyaro'sa' sha'huirapirino. Canta' cotio quëmapico ni'to, co a'napita cotioro'sa' no'huirahuë'. Shimashonënpopita napopiso' yonquiato, co pinorahuë'. Nipirinhuë', Quirosarinquë pa'patora, maninaco. Masahuatonaco, Noma hua'ano'saquë yo'coninaco ana'intinacoso marë'. ¹⁸ Hua'ano'sa' natanahuatonaco, “Co manta' onporinhuë' ni'ton, co tëpacaso' ya'huërinhuë'. Ocoi'i,” topi. ¹⁹ Cotioro'saso nipirinhuë' co nohuantopihuë'. Napoaton “Noma copirno chachin yanontërahuë,” itërahuë. Co yaocoirinacohuë' ni'ton, isëquë huarë' huëca'huaso' ya'huërin. Co cotioro'sa' sha'huirapica'huaso marë' huë'nahuë. Co no'huirahuë'. ²⁰ Napoaton amatëranquëma'. Yanohuitëranquëma'. Huëco' ninontahua'. Ya'ipi israiro'sanpoa' ninarëhuaso marë' catinaquë tonpimiratërinaco, itërin.

²¹ —Co'chi iyasha manta' nitotëraihuë' quiyaso paya. Cotia parti ya'huëpisopita co quirica a'patiirinacoihuë'.

Huë'pachinaranta', co a'naya tëranta' nonapirinënquën-huë'. ²² Nipirinhüë', yanatanainquën. “Quisoso imapiso-pita co noyahuë’,” topi natantërai. Ya'ipi parti napopi. Napoaton sha'huitocoi. ¿Ma'ta' quëma a'chinan? ²³ A'na tahuëri huënantahuatoi, sha'huitocoi nitochii, itopi.

—Noya iyaro'sapa'. Naporo' tahuëri huënantaco' ya'ipinquëma' sha'huichinquëma', itohuachina, pa'pi. Ina quëran tahuëri nanihuachina, na'aya'pi huë'pi. Paono ya'huërinquë niyontopni natanacaiso marë'. Tashiramiachin huë'pi. Huë'pachinara, Paonori a'chintárin.

—Yosë yahua'anëntërinpoa'. Na'con nohuantërin huëntonënguë chachin aya'coinpoaso'. Ina marë' hui'nin a'paimarin. Inaso' Quisoso itopi. Quiricanën quëran ina na'con ninopi. Moisésë pënëntërinso' ninshitaton, ninorin. Pënëntona'piro'santa' ninopi, itërin. Quiricanën quëran na'con a'chintërin. A'chintaton, chiníquën pënënin Quisoso natëcaiso marë'. A'chintochináchin i'huatërin. ²⁴ Natanahuatona', a'naquën natëpi. A'naquënso nipirinhüë' co natëpihuë'. ²⁵ Nisha nisha yonquiatona', yapipipi. Yapipihuachinara, Paonori itaantarín:

—Ma no'tëquën iyaro'sa' Ispirito Santori nontërin shimashonënpoa' pënënacaso marë'. Ina nohuanton, Isaiasë ninshitaton, naporin:

²⁶ “Paaton, piyapi'sa' sha'huitonquë':

'Natanapomarahuë', co natëtaramahuë'.

Nicapomarahuënta', co tëhuënychachin quënanaramahuë', itëquë'.

²⁷ Isopita piyapi'sa' co natantochináchinhuë' cancantopi.

Në'huëya pochin cancantatona', co yanatantopihuë'.

Tanshirinso pochin cancantatona', co yaquënanpihuë'.

Noya ni'pi naporini, quënantonahuë'.

Noya natanpi naporini, cancanëna quëran natëchiton-
ahuë'.

Co noyahue' yonquipisopita naniantatona' imarinaco na-
porini,

anoyacancanchitohue', itërin Yosëri," tënin.

²⁸ Napoaton sha'huichinquëma' nitotoco'. Yosëri
nisha piyapi'sa' nani sha'huitërin cancanëna' anoyata-
caso marë'. Inapitaso' natërapì, tënin Paono. [²⁹ Ina
itohuachina, nisha nisha ninontahuatona', pipipi.]

³⁰ Ina quëran cato' pi'ipi Paono inaquë ya'huërin.
A'nantërinso' pëiquë ya'huëhuachina, na'a piyapi'sari
nicapona' huë'pi. Huë'pachinara, noya nontërin.

³¹ "Yosë hua'anëntërinquë ya'conco' canpitanta',"
itërin. Sinioro Quisocristo naporinso' a'chintárin. Co
të'huatonhuë', na'con a'chinin. A'chinpìrinhuë', co
insoari tëranta' atonìrinhuë' ni'ton, Quisoso nanamën
nahuinin. Nani ninshitëranquën huachi.

Yosë nanamën

New Testament in Chayahuita (PE:cbt:Chayahuita)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chayahuita

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chayahuita

cbt

Peru

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

- You must give Attribution to the work.

- You do not sell this work for a profit.

- You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chayahuita

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

- You include the above copyright and source information.

- You do not sell this work for a profit.

- You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 12 Mar 2019 from source files dated 5 Mar 2019

2b907844-bec1-5cc7-a0e4-401d867c40e7